

ARGIA

1985 – Ekaina 9 – XLVIII urtea – 1.063. zenbakia – 110 pezeta / 6 libera

**Pakito Lujanbio
estraditatuarekin
espetxean**

«GERRA BATEAN BATAILA ASKO IZATEN DIRA»

- Eugenio Siragusa, zeruaren ahotsa eta estraterrestreen kontaktoa
- Kultur altxor txiki bat agertu da Pasai San Pedron
- Iñaki Gaminde, hizkuntzalari gazte baten lan emankorra
- Lekeitioko Zinema Bilera, aurtengoan ere hobetu nahirik

**TXILLARDEGI,
EIVISSA IRLAREN
ALDERDI EZEZAGUNAZ**

Gure ahalegina Bizkaia rentzat da.

Gaur, betiko moduan, gure herriaren bilakaerei laguntzeko gagoz.

Gaur, aurrera joteko sasoian, itxaropena oztopoen gainetik jarrita,
zerbitzu eta laguntzarako gure gogorik onena,
berriro eta gehiagotuz sortzen da.

Gaur, eta egunero, Bizkaiko izena ohore eta,
batez ere, konpromisu moduan daraman
Aurrezki Kutxaren lana, indarra eta ilusioak, ez dute huts egingo.

Berari erantzuten jarraituko diogu.

TXURRUKARI Oroikarria. Areet
Itsasoaren oldarra gelditz
gizonaren neurrigab
ahalegina.

BIZKAIKO
AURREZKI KUTXA

CAJA DE AHORROS
VIZCAINA

Bizkaiko Foru Diputazioak sortu eta bultzatutako Erakundea.

1.063. zenbakia

4.- Aste Giroa.

POLITIKA

- 10.- Ttanttaka. **E. Galar.**
 11.- Pakito Lujanbiorekin elkar-
 rizketa. **Iñaki Zubiondo.**
 15.- Mundua ez da borobila. **Fan-
 xin.**
 16.- Informatikarekin kontrolat-
 zen gaituzte. **Pablo Sastre.**
 18.- Eivissan gainti Miarritze go-
 goan. **Txillardegi.**
 20.- Eugenio Siragusarekin sola-
 sean estraterrestrei buruz.
Urederra.
 23.- Ekainaren 16an, Araba Eus-
 karaz Agurainen. **Xabier E.**
 25.- Altxor txiki bat aurkitu dute
 Pasaia San Pedron. **Joxe Mo-
 llarri.**
 28.- Oraingoan bai ote irtenbiderik
 Ubarminen? **Juan M. Gogor-
 za.**

KULTURA

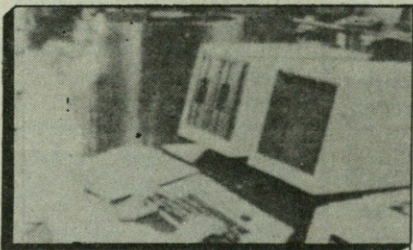
- 31.- Kultur ataria. **Sabin.**
 32.- «Kortatu»koak gurekin mint-
 zatu ziren. **M.A.**
 34.- Lekeitioko Zinema Bilera,
 aurtengoan ere haunditu na-
 hian. **Sabiño.**
 35.- Bertsolari Txapelketa Nagu-
 sia, bertsolarien esku. **David
 Zuazalde.**
 36.- Iñaki Gaminde, euskalgintza
 bizian herrietasunetik. **E.
 Jiménez.**
 38.- Txutxumutxuka. **Sabin.**

.ETA BESTE

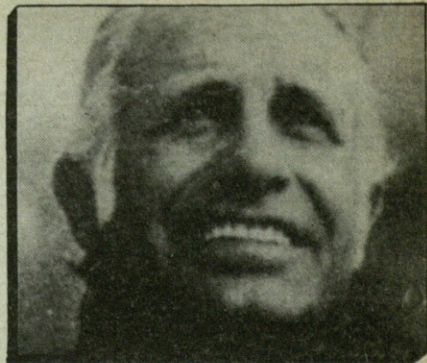
- 40.- Jo... adarra.
 41.- Bertsoak: Urtarrilaren leko
 haserreaz. **Itxaro Borda.**
 42.- Azkena: Ekaineko aztermi-
 nak. **Laura Mintegi.**

Pakito Lujanbio estraditatuarekin izan ginen espetxean elkarriketa bat egiten, eta berak esan ziguna **11. orrialdean** argitaratzen dugu. Lujanbio beste bi erakundekiderekin batera Espainiako Estatura ekarri zuten iazko irailean eta ordutik hona juzkatu ere juzkatu dute. Prozesu guzti hori nola bizitu duen eta inguruko gai orokorrago batzurik buruz mintzatu ginen hernaniar honekin, Martuteneko gartzelara ekarri duteneko okasioa aprobetxatuz.

Konputagailuen zein-gehiagoka izugarria ari gara egunotan jasaten. Kontrol mota sofistikatuak ari dira informatika bidez lortzen, eta guzti horrek nazioarteko mailan ere badu bere islada. Liberalismoak «ekonomiaren darwinismoa» ekarri du, indartsuenaren legea esan nahi da. Preparatueneak ahulenak xurgatzen eta jaten dituzte. Momentu honetan, teknologia berriak intensiboki erabiltzen dituztenak izango dira munduaren kontrola bereganatzeko aukera dutenak. Guzti horren azterketa sakona eskaintzen digu Pablo Sastre **15. orrialdean.**

Lurretik kanpo bizi omen diren izakiek gurekin eduki nahi izan dituzten kontaktoetaz eta haien edukiaz, makina bat liburu idatzita daude, baita horren inguruan elkarteak eta guzti montatuta ere. Eugenio Siragusa siziliarra, izaki horiekin kontaktu gehienak eta intentsoenak eduki dituen dugu eta berau izan da elkarriketa bat burutzeko aukeratu duguna. Urederra gure kolaboratzaileak egin dizkio galderak eta **20. orrialdean** kausi dezakezue.

Aste honetako kultur sailean lau gai ikutzen ditugu, zein baino zein mamitsua goa. **32. orrialdean** «Kortatu» irundar rock taldearekin elkarriketa. **34.an** aurtien ere Lekeition izango diren Zinema Bileren antolatzaileek zenbait eritzi ematen dizkigute. Hurrengo orrialdean (**35.an**) Bertsolari Txapelketa Nagusiak nozitu dituen azken gorabeherak argitzen dira. Eta azkenik, **36. orrialdean** Iñaki Gaminde hizkuntzalari eta AEKko irakaslearekin elkarriketa luze bat aurkituko duzue.

ARGIA

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Ostaiska Irastortza, Jon, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalábe.

Bilbon: «Anaitasuna» taldea.

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Iparraldean: Ladix Arrosagarai, Allande Sokarros, Itxaro Borda.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez,

Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Iñaki Camino, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga «Zaldubi», «Gure Irratia»koak, Mikel Hiribarren, Tito Irazusta, «Irulegi Irratia»koak, Kaki, Asun Larrañaga, Josexo Lizartza, Emilio Lopez Adan «Beltza», Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Mikel Nabarro «Trikuharri», Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Txus San Migel, Andoni Sarriegi «Murumendi», Joseba Sarrionandia, Mikel Ubillos.

Marrazkilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Argazkilariak: Kristina, Txema Ormazabal.

Publizitatea: Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Virgen del Carmen, z/g. Ramonaenía-behea. DO-NOSTIA-20012.

Telefona: 28 33 99.

Inprimategia: «Graficas Semi».

Ale bakarra: 110 pezeta/6 libera

Hego Euskal Herrirako	4.000 pezeta
Ipar Euskal Herrirako	275 libera
Estatu Espainolerako	4.000 pezeta
Beste atzerritarako	5.500 pezeta
Airez	8.300 pezeta

EKAINA 8 EKAINA 14

Ekainak 10an ilbehera

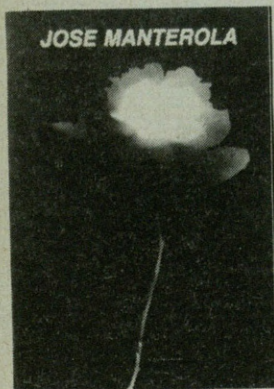
mareak: (Ekainak 9koak)
gora: 10,21 eta 22,39
behera: 03,54 eta 16,08

eguzkia: (Ekainak 9an)
irten: 06,44
sartu: 21,44

(ordularen ordutan)

liburuak

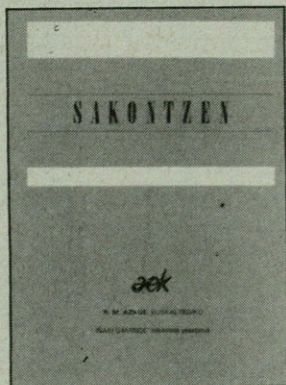
Iñaki CAMINO

Egilea: (Jose Manterola) eta (Juan San Martin).
Titulua: Jose Manterola.
Argitaletxea: Donostiako udal euskara batzordea.
Ezaugarriak: 71 orrialde.

Jose Manterola donostiarraren lanen bildumatxoa kaleratu du Donostiako udaleko euskara batzordeak. Lanari sarrera bat eman behar zitzaioela eta, Juan San Martinek 84. urteko «Euskera» aldizkarian Jose Manterolaz egin zuen lantxo bat aukeratu dute, Bertan, San Martinek haren gaztetako erromantikotasuna, foruzaletasuna, kantu zaharren biltzeko grina, euskaltzetasuna eta kultura suspertzeko bultzadaren berri ematen digu.

Baina liburu honek duen garrantzia noski Manterola beraren lanen bildumak du. Batetik hitz lauz idatzitako lan motxa dugu, irakasnidezkoa, «gizon bearra eta aberats zikoitza» izenekoa. Badira gero erretra, atsotitz eta esaldi arrunt batzu, Manterolak bildu, asmatu nahiz itzuli zituenak. 1877. urteko lana da. Iparragirrerren heriotza zela ta, 1881.ean idatzitako lerro batzu griegotik itzulitako olerki bat, berak idatzitakoren bat, euskal hiztegiak eta antzerki hiztegiak diharduten bi idazki eta Axular, Oiherarte, Pouvreau eta Andres Erzilla idazleen autografoaz bi hitz.

Egilea: Iñaki Gaminde.
Titulua: Sakontzen.
Argitaletxea: AEK.
Ezaugarriak: 800pta. 273 orrialde.

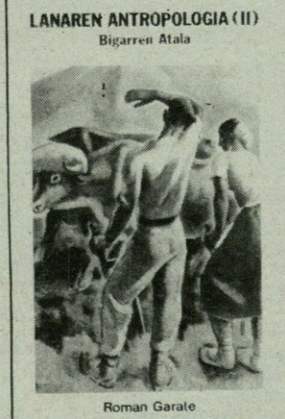
Oinarritzko euskararako materiala finkatu ondoren, oinarritzko prozesuaren ondoren hutsunea ageri zen euskararen irakaskintzan, eta sakontze prozesu horretan sartzeko zerbait behar zen. Sakontze horretarako euskarak dituen eredu gramatikalak aurkeztzen dira, eskualde desberdinetako ereduak kontutan harturik. Neurri batez, EGA eta D titulua ateratzeko baliagarri gerta daiteke Iñaki Gamindek burutu duen liburu hau.

Teoria eta ariketez osatzen da. Ariketak ez omen dira beste toki guztietan aurkitzen ditugun horiek bezalakoa, eskuarki erabiltzen ez diren eta landu ez diren egiturak

aztertzen baitira hauetan. Teorian perpausaren azterketa da nagusi. Batetik perpaus bakuna eta bere elementuak, eta bestetik konposatuak. Hauetan, euskalki desberdinetan azaldu ohi diren ereduak errespetatu egiten dira, orain arte euskara standarderako baztertutako izan direnak batez ere. Liburuaren azkenean hiztegia dugu. Itzulketak lanak badira liburuan barrena, itzulketak kastilano nahiz frantsesetik egin daitezkeelarik, mugaz bestaldekoentzat ere pentsatua bait dago manual hau.

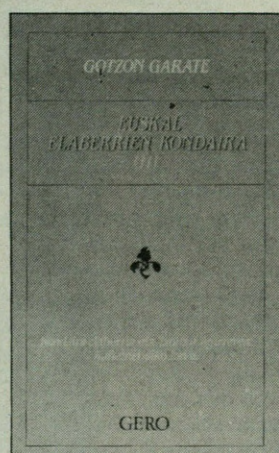
Egilea: Roman Garate.
Titulua: Lanaren antropologia (II). Bigarren atala.
Argitaletxea: Gero. Mensajero. 65.a.

Ezaugarriak: 265 orrialde.
Joan den asteko zenbaki haren hurrengoa dugu bigarren eta azken hau. Oraingo honek beste zazpi atal dakartza. Hauek dituzue banan banan: materialismo historikoaren oinarrian, harremana historia eta gizakiaren gako dugu. Aipatutako materialismo historikoaren barnean, hauek dira harreman errealeak: merkantzia, sistema kapitalista eta lan saria. Historiaren betiko oinarrian produkzio oinarriak, kapitala aldiz, gurutzbide historiko kontingentea. Egitura eta gaineraikitaz da hamaikagarren atala. Bertan, gizakia bi harreman dialektiko horien subjektu determinatzaile gisa harturik. Egitura eta gaineraikitza Engelsen iritzia- ren arabera aztertzen da hu-

rrangoan. azkenaurrekoan, gizakia historiaren subjektu eta helburu gisa aztertzen da, kosmos osoaren elkartzea lanaren bidez ageriz. Azkenik, lanean besteratu-beregantutako gizakia dugu. Gizaki langile aske gaur. Bere ikuspen dialektikoa orainari eta etorkizunari buruz.

Gogora dezagun, lanaren antropologiaren inguruko gai eta arazo inportanteak ageri direla Roman Garateren lan luze honetan: atseгина, jolasa, edertia, halabeharra, askatasuna...; jabegoa, zientzia, kontzientzia praktikoa edo hizkuntza, harremanak, materialismo historikoa...; langile alokatua, proletarioa, kapitalista, klaseen bereizketa, iraultza, gizarte eta azken batean gizakia.

Egilea: Gotzon Garate.
Titulua: Euskal Elaberrien kondeira (II). Kondeira elaberria eta Txomin Agirrerren Añamendiko Lorea.
Argitaletxea: Gero, 66. Mensajero.

Ezaugarriak: 430 pta. 117 orrialde.
Azterketa lanean dihardu Gotzon Garatek, urtero, eta geroago eta maizago, bere fruituak kalera ateratzen. Oraingo honetan kondeira elaberria aztertzen du, horretarako euskaraz kaleratu zen aurreneko elaberria «Añamendiko lorea» aztergai hartuz. Liburu honekin berarekin hasi aurretik, teoria lan koxkorra egin du: kondeira elaberria mugatu, honek at-

zerrian nolako aitzindari eta ereduak izan dituen erakutsiz. Ondoren euskal kondaira elaberria dugu, honen sorrerari buruzko argibide eta guzti. Bultzagileak zein diren esan eta Txomin Agirre idazlearen aurkezpena eginez. Hurrenik elaberriari ekin dio, gertakizun historikoa kokatuz, mamia eta egitura azalduz, pertsonaiez eta bigarren mailako pertsonaiez eritzi orokorra emanez. Hauen bigatasuna (dualismoa) ere aztertzen du. Ondoren, giroa, egiantz handirik gabeko puntuak, kristau ekanduak, abertzaletasuna, erretolika klasikoa, esaldi abstraktoak eta idazmolde konkreto-zehatza. Gero hain ohizkoak diren denbora, tokia, ikuspegia, bakarrikzeta nahiz elkarrikizetak eta deskribapena aztertzen ditu. Baliapide erretorikoen artean, anafora, diminutibo, gizakitze, hots-hitz eta antzekoak. Euskara ere aztertzen du, ongaitz eta guzti. Bukatzeko beste lau atal: garbizalekeria, ortografia, sinonimoak eta euskararen ederra. Azken gaigaineko eritziaren eta bibliografiaren aurretik irakurgai llaburra dakar berari iruzkina eginda.

aldizkariak

Titulua: Oiartzungo III. marrazki, bertso berri eta idazlan lehiaketa.

Argitaratzaile: Oiartzungo euskararen aldeko taldea, XII-84.

Ezaugarriak: 77 orrialde.

Oiartzungo aldetik ere, egunotan hainbeste eta hainbeste ugaltzen ari diren bertso eta antzeko txapelketek ekin diete euskararen aldeko taldekoek. Aipatzen ari garen liburuxka honetan hiru txapelketetako lanak ageri zaizkigu: marrazki lehiaketarena, idazlan lehiaketarena eta bertso berrienarena. Bertso guztiek gaitzat «urte berri bat» behar zuten. Batzordekoek diotenez, kalidadearen aldetik gorakada nabarmena ezagutu du aurtengo txapelketak. Marrazki sailekoek

min dute hainbeste marrazki kanpoan utzi behar izana, baina txapelketaren legea izaki eta...

Idazlanak ere, beste aurreko biak bezala, bost sailetan banatzen ziren. Hamaika dira idazlanak (baina hamaika hamaika), jakinararen gainean hiru aurrenen ipuinak argitaratu direla soilik.

Esan beharra dago lehiaketako sail bakoitzeko hiru aurrenekoen lanak argitaratzen dituen aldizkari hau bigarren aldiz kaleratzen dela.

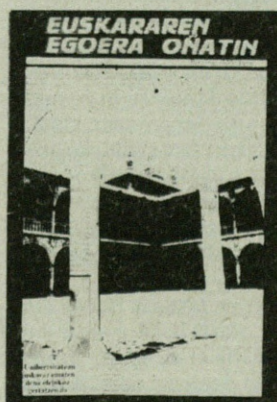

Titulua: Saski-naski. 25.a Urtarrila-epaila 1985.

Ezaugarriak: 125 pta. 112 orrialde.

Orain artean zabarkeriarik barkatu ezinezkoenez baztertua genuen aldizkari honekin egin genuen topo lehengoan, eta baita konturatu ere, azken urteetan erabat utzia genuela, horregatik hutsak konpondu nahiez dakargu gaur gure orrietara.

Izen oso ezagunez beterik dator aldizkari hau: Inaki Begiristain zena dugu batetik, ipuin bat dakarrela. Agirre'tar Maria Dolores, El-bira zenaren gorazarretan, Etienne Salaberru zenaren liburu bateko pasarteak. Dorronsoro'tar Jon, Gernikaren errausketaz, Zubiri'tar Inakiren olerki bat, Latiegi'tar Bixente Mark Twain-ez iharduki, Oñatibia'tar Manu, ernaldutako arraultzeak behi antzuei nola ezartzen dizkieten erakusten, Jose Tomas Cabot, munduko hizkuntza bakarrearen ametsaz, «Bai ote daki-zu?» Gorospe'tar Mikelen galderen sailaren erantzunak eta 'erdal herrietako hizkuntzetatik euskaratutako hainbat idazlan.

Titulua: Euskararen egoera Onatin.

Ezaugarriak: 150 pta.

Bi urte dira aurrera aurkeztuko dugun enkueta honekin Oñatiko herrian hasi zirela. Azaltzen den egoera hartatik gauzak zertxobait aldatu badira ere, hara hemen behinpehin, garai hartan euskarak Oñatin bizi zuen, eta gaur ere duen, egoera larri eta kaxkarraren testigutza uzten duten datuak. Ez ditugu noski datuak hona pasatuko, soil soilik joaerak azaldu: aiton amonek adibidez ia gehienek beti euskaraz, gurasoek erdizka, erdaraz nahiz euskaraz, gaztetxoek erdara asko, eta batez ere kuadrillan ia dena erdaraz. Aitak alabari, amak alabari e.a. ere ageri

da. Hau datu bildumaren sintesian genuke. Gero, honetaz gain, euskarak irakaskuntzan, komunikabideetan, administrazioan eta bizitza publikoan bizi duen egoera aztertzen da, datu kuantitatiboetan oinarrituz. Kontutan hartzekoa da noski, enkueta perfektuak egitea zaila dela guztiz, baina liburu honek dakartzan datuak ikusita, Oñatin hizkuntzak jasaten duen eraso zein aldetatik, zein ingurutatik eta zein adinetatik datorren ikustea ez da bat ere gaitz egiten. Hara ba gaingiroki egoeraren ispilua: hasiak dira neurriak hartzen, enkueta honek oinarriak nondik nora joan behar duten argi uzten baitu. Ez da batere lan makala.

Titulua: Ttu-ttua literatur aldizkaria.

Ezaugarriak: 0,4 zenbakia. 85.eko udaberria. 36 orr. 150 pta.

Azkenengo zenbakian es-trenatu zuten formato berriaz, azaldu digute berriro ttutulariek aldizkari berria, 85eko udaberriari dagokiona. Aurreko zenbakietan agertu duten linea berbera azaldu dute oraingo honetan: sormen lana, ipuin eta poemetan gauzatuta, itzulpenak, saio artikulua eta literaturari buruzko zenbait informazio. Aldizkaria zabaltzen duen lehen ipuina, Donostiako Hiria Sariketan irabazle suertatu zen berbera dugu, Joserra Gart-

zia irratigizonak izkiriata. Poemei dagokienez, Itxaro Borda eta Imanol Goienaga poeta arituak, eta lehenengoz argitaratzen duen Txema Abarrategi aramaiotarra agertzen dira. Iñaki Bernaola eta Jon Ander Bengoetxeak ipuin labur bana eskaintzen digute, eta Joanes Urkijok literatura fantastikoari buruzko saioa, Julio Verne oinarritzat harturik. Itzulpen arloan oso gauza desberdinak. Alde batetik XVIII mendean bizi izan zen Oliver Goldsmith irlandarraren kritika saioa, barrokoa eta mamitua, I. Zubiriak ingelesetik euskaratuta, eta bigarrenez, Boris Vian-en «Amodioa itsua da» ipuin harrigarria eta goxoa, Antton Azkargortak moldatuta. Azkenik Joanes Urkijoren «Etxeko arazoak», benetako gertaera baten kontaketa, eta Laura Mintegik eskeintzen duen idazle galego, euskaldun eta katalanek egindako bilkuraren dokumentua, Escrita aldizkarian agertu egin zena, eta gailegotik zuzenki euskaratuta.

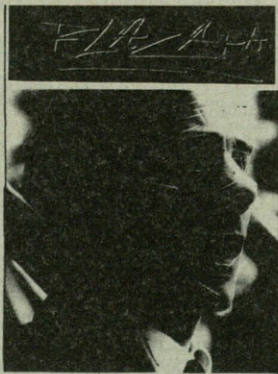
Zenbaki honi egin liezaiokeen kritika zera litzateke, labur egiten dela, zerbait gehiago irakurtzeko gogoaz gera daitekeela irakurlea. Hala ere, joan zen urteko maiatzean hasitako bideari gogoz ekin diote, Bizkaia aldeko idazle ezezagunak plazaratzen, eta egiten ari den mogidaren ispilu bihurtzeko aha-lerinak egiten. Heurek harpidetza egitea gomendatzen dute. Ez litzateke ideia txarra.

Titulua: Plazara. 1. zkia. (ale berezia)

Ezaugarriak: 200 pzta./12 libera.

Argitaratzailea: Irungo udaleko euskara kontseiluaren aldizkaria.

Irungoak ere plazara atera zaizkigu beren aldizkari eta guzti. Eta ez pentsa edonolako aldizkaria denik, kolaboraziorik famatuenak lortu baititu bere aurreneko zenbakirako. Hala nola Loidi toponimiaz, Izeta Baztandik, Ttipi-ttapa, Irun, Hondarribia eta Hendaiaiko korres-

pontsalak, Irastortza eskola transferitueta euskararen egoeraz, baserriar eta arrantzaleekin elkarrizketak, Haritzelar eta Remijio Mendiburrekin ere beste hainbeste, euskal kulturaren panoramikaz Joxerra Garzia mintzo, hitz neurtuak Igerabide eta Jesusmari Mendizabalen partetik, 84.eko euskal antzertiaz Urkizu, Bidasoaren hirugarren bazterraz Koldo Izagirre Bidasoako kronika deritzanean eta Siadecok Irunen egindako azterketa soziolinguistikoa. Hitz lauuko lanen artean Atxaga, Sarrionandia, Hasier Etxeberria eta Juan Garzia bezalako izenak.

Ez da tatxarik izenen alde-rik, aldizkariak merezi duen dudarik ez da bat ere gainera. Esan dezagun azkenik literatura lehiaketak ere izanen direla. Bete behar diren baldintzak aldizkarian bertan aurkituko dituzue.

ihardunaldiak

“Araba Euskaraz” hamabostaldi kulturala

Euskararen inguruan eratutako festekin jarraikiz, datorren ekainaren 16an Arabakoei egokituko zaie txanda. Egun horretan Agurainen “Araba Euskaraz-85” ospatuko da. Arabako lautadan,

eta zehazkiago Agurain, Dulantzi eta Araian ospatuko da hori dela eta hamabostaldi kulturala, maiatzaren 31tik ekainaren 15a bitarte.

Agurainen, ekainaren 8an, “Ikuska” 2, 7 eta 6ren proiektzioa arratsaldeko zortziretan; eta “Korrika”ri ongi-etorria. **Ekainaren 9an,** goizeko hamarretan, Arabako gazte mailako txirrindu txapelketa. **Ekainaren 10ean,** arratsaldeko zortziretan Peter Robertsen mimoaldia; eta bederatziretan “Tasio” eta “Ignacio Zubikaldai” filmeen emankizuna. **Ekainaren 11an,** arratsaldeko zazpi t’erditan “Ikuska 5” eta zortziretan “Euskara historian zehar” gaiarekin hitzaldia Kike Amonarrizek eskeinia. **Ekainaren 12an,** arratsaldeko zortziretan Kultur Etxean musika klasikoak. **Ekainaren 13an,** arratsaldeko bostetan, pista jokoa eta zortziretan mahai ingurua “Gaur eguneko euskararen egoera eta berreuskalduntzeko oinarritzko puntuak” gaiarekin. **Ekainaren 14ean,** arratsaldeko seiretan hau tanborrada, gaueko hamarretan “Ikuska” 8 eta 1, eta “Narbaixako txilargilea” eta “Azken lamia” filmeen proiektzioa. **Ekainaren 15ean,** goizeko hamabitan “publizitate-karabanen irteera Lautadako herrietan zehar; arratsaldeko lau t’erditan haur txirrindulari eskolakoen bira eta Araba birako 5. etaparen heltzea; zazpi t’erditan real eta Athleticeko lehengo jokalarien arteko partidoa; hamaiketan dantzaldia.

Dulantzin, ekainaren 8an, “Korrika”ri ongi-etorria. **Ekainaren 10ean,** bost t’erditan ume zinemaldia; zortziretan, “Ahozko herri proiektzioa eta mitologia” hitzaldia emango du Joxemartin Apalategik. **Ekainaren 12an,** zortziretan filme proiektzioa. Eta **ekainaren 14ean,** arratsaldeko zortziretan Gasteizko “Lotsabakoak” taldearen musika emanaldia eta bederatziretan “Akelarre” eta “Ignacio Zubikaldai” filmeen proiektzioa.

Araian, ekainaren 8an, arratsaldeko sei t’erditan saski-balo txapelketako azken

eta azken aurreko partidua; eta “Korrika”ri ongi-etorria. **Ekainaren 10ean,** arratsaldeko zortziretan haurrentzako antzerkia “Zipotz” taldearekin; zortziretan “Ikuska” 2, 8 eta 5.aren proiektzioa. **Ekainaren 12an,** musika klasikoak “Laukote klasiko Madina” taldearekin. **Ekainaren 13an,** zortziretan “Euskara Araban historian zehar” hitzaldia, eta “Ignacio Zubikaldai” filmea. **Ekainaren 14ean,** gaueko bederatzitan “Mikelen Heriotza” filmearen emankizuna.

kultur-asteak

Barañaingo kultur astea

Barañaingo zenbait elkar-tek kultur aste pottolo eta gustagarria antolatu duten ekainaren 10etik 16ra, moeta askotako ekintzez horniturik. Ondoren duzu egitaraua. **Ekainaren 10ean,** seiretan kalejira Barañaingo txistulari eta Zizurko txarangarekin; zazpi t’erditan, Jimeno jurio-ren hitzaldia euskararen egoerari buruz, II. Eskola Publikoan. **Ekainak 11,** astear-tea, zortziretan, leku berean San Fermin Ikastolako abesbatzaren emanaldia eta Barañaingo Musika eskolako ikasleen saioa. **Ekainaren 12an,** seiretan, “Kalean” taldea aterako da eta herriko kaletatik ibiliko da; zortziretan eskola publikoan antzerkia “El bardo de itzaltzu” “Hitz” taldeak eskeinia. **Ekainak 13,** zortziretan eta hogeitan, Lagunak Elkartean “Ikuska”. **Ekainak 14,** zortziretan Barañaingo abesbatzaren emanaldia eta hamarretan “Ekaitz” taldearen esku-rik dantzaldia goizeko ordu-rik arte. **Ekainak 15,** goizeko hamarretan haurrentzat jokoak; arratsaldeko zortziretan, “Ortzadar” dantza taldearen saioa; eta gaueko hamar t’erditan “Alabaniako Konkista” filmearen proiektzioa, ekitaldi guztiak Eskola Publikoan. **Ekainaren 16an,** goizeko hamarretan zantzar, barañaingo txistulari eta

Zizurko txarangarekin kalejira; eguerdiko hamabitan, Lagunak Elkartean, herri kirolak, Barañaingo dantzariak eta azkenik bazkari herrikoia ordubitan.

dantza

Azpeitian euskal dantzen jaialdia

41 dantza talde klasifikatu da Azpeitian ospatuko den eskolarteko euskal dantzen festibalaren XIV. ediziorako. Herrerako neskatxoek eta Irurako mutikoek ikusgarritzako dantzak erakutsiko omen dizkigute, berak gertatu bait dira dantza libreko txapeldun. Zumaiako Herri Ametsa-koek eta Donostiako Orixe eta San Jose-koek ere ba omen dute ikuskizun ederrik, halaber beste asko; hori dena ekainaren 9an, egun guztiz eta jauzika.

ekitaldiak

4.500 neska-mutil udalekuetara

Horrenbeste ikastola-kumek izango du bai aukera aurtun udalekuan aldi batez egoteko. Aski berandu paratu dira gauzak, baina lekuak joan den urtekoak baino hobeak omen dituzue. Leku hauetan izanen dira: Isla, Barria, Espejo, Orio, Hondarribia, Plentzia, Belagua, Gares, San Asensio, Oion, Ondarrua eta Zuraiden. Euskal Herri guztiko haurrak kabitzen dira, eta informazioa badakizu non galda: edozein ikastoletan noski.

hitzaldiak

Zarautzen beste hitzaldi bat

Euskal Herriko ohitura zenbait izena du heldu den asteazkenean Zarauzko Antoniano zineman Juan Garmendia Larrañaga etno-

logoak emango duen hitzaldiak. Hilaren 12an beraz eta arratsaldeko 7,30tan.

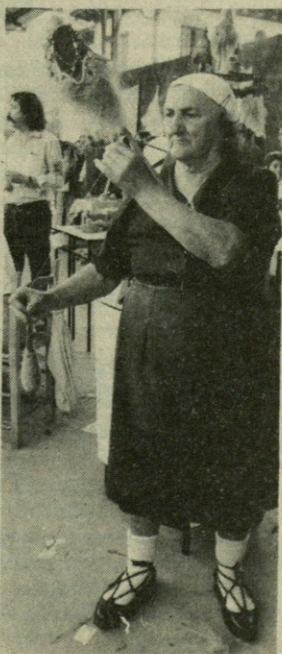
ihardunaldiak

“Nafarroaren Jaialdiak” abuztuan

Abuztuan ere egingo dira “Nafarroako jaialdiak” izenez ezagutzen diren ekitaldi kulturalak Nafarroan. Nahiko kritika jaso izan dute ihardunaldi hauek eta ez da hau kritika horiei segida emateko lekua. Zera esango dugu, antzerki, dantza, musika, argazkilaritza, arte plastikoak, literatura eta historiari buruzko ikastaroak eskeiniko direla. **Ekainaren 30a** egongo da zabalik izen emate epea.

Ikastaroez gain, “Nazioarteko III. Pintura Sariketa” ere ihardunaldi hauen markoan ospatuko da.

jaialdi hauei buruzko argibide bila, Ansoleaga kalea, 10. 31001-Iruñearajo, edota 22 60 00 telefonora hots egin.

ihardunaldiak

Euskal Herriko Pedagogi Ihardunaldiak

Abuztuaren 26tik 31ra egingo dira Euskal Herriko Pedagogi ihardunaldiak Lizarrako Eskualdeko eskolan. **Ekainaren 14ean** amaitzen da ihardunaldi hauetara izena emateko epea. Argibideak nahiz matrikulatzea nahi lukeenak, honoko helbide eta telefono hauetara jotzea besterik ez du:

Bilbo: Ldo. Poza, 31-7. Tf. 442 32 50.

Donostia: Jose Maria Salaberria, 3-1. Tf. 45 00 15. E-a Ametzeta plaza, 12-8.a. Tf. 45 51 00.

Gasteiz: Bto. Tomas de Zumarraga, 40-3.a. Tf. 24 18 96.

Iruñea: Descalzos, 52.

Zornotza: Carmen, 14. Tf. 673 00 10.

“Korrika”ren amaiera apoteosikoa Iruñean

ekaina

9

Korrikalariz bete da Euskal Herria egunotan, batetik besteari errelebo-makila pasatuz. Bi mila eta piko kilometro horietan zehar, euskara, AEK eta Euskal Herriko beste zenbait problema erreibindikazio gai bilakatu dira. Baina, orohar festa giroa ari da kutsatzen mugida haundi hau. Azken bi egunetan egingo den ibilbidea hau duzu: Elorrio-Dulantzi, **ekainaren 8an**, eta Dulantzi-Iruñea, **ekainaren 9an**. Iruñean izango da amaiera festa haundia, eta hara zoaztenak denetarik aurkitu ahal izango duzue, baina batez ere euskararen eta herriaren erreibindikazioa.

antzerkia

Trintxerpekoek azken hiru egunak

Dakizuen bezala, Trintxerpeko Espresio Taldekoek Pasaian IVgarren Antzerki Ihardunaldiak antolatu dituzte, eta asteburu

honetan zer-edo-zer ikusteko aukera badago oraindik. Ostiralean, hilak 7, San Pedroko zineman, Atelier taldeak Danterias obra eskeiniko du, arratseko 7tan. Larunbatean, gaueko 10,30tan, Antxoko Kultur Etxean Bederen 1-ek Silver Duets Show kafe-teatroa erakutsiko du; azkenik igandean Donibaneke plazan Karraka kolektiboa arituko da, Txorikeriak obrarekin.

antzerkia

Antzerki Independientearen I Jaialdia

Ekainaren 10etik 14ra
bitartean Donostian Antzerki
Independientearen I Jaialdia

ospatuko da. Egun horietan zehar Donostiako Principe eta Antzoki Zaharrean hainbat antzerki emanaldi eskeiniko dira, Euskal Herriko taldeak eta Estatu Espainolekoak parte hartuz. Horrekin batera, mahai inguru eta erakusketak antolatuta dira.

jaiak

Araban
Iruraiz Gaunan, ekainaren
12an.

Zalduendon, ekainaren 9an.

Bizkaian

Abanto-Zierbanan,
ekainaren 13an.

Igorren, ekainaren 13an.

Zamudion, ekainaren 11an.

Zeberion, ekainaren 13an.

Gipuzkoan

Errezilen, ekainaren 13an.

Nafarroan

Gollanon, ekainaren 13an.

Aranguren, ekainaren
14an.

Meanon, ekainaren 13an.

Etzarri-Aranatz, ekainaren
14an.

Goiko eta Beheko Mutilban,
ekainaren 14an.

Sesman, ekainaren 11n.

jaialdiak

Benito Lertxundi Ondarrun

Benito Lertxundi, Orioko
kantariak, errezitak bat

emango du, ekainaren
14an. gaueko hamar
t'erditan. Ondarrun.
Eguraldi ona eginez gero
errezitala frontoian ospatu-
ko da eta bestela Poliki-
roldegian.

kirolak

Bi pelotariri omenaldi Gasteizen

Datorren larunbatean,
ekainaren zortzian bi pelotari

omenduko dira Gasteizen.
Alde batetik Oreja III. Ogeta
pilotalekuan, arratsaldeko
lau t'erditan. Bestalde, Alexi,
zesta punta uzten duenez
gero. Bigarren omenaldi hau
gaueko hamarretan eta Olabe
pilotalekuan ospatuko da.

Baskonia-Orense

Datorren igandean,
ekainaren 9an, arratsaldeko
seiretan, Baskonia eta Orense
taldeek 2B mailara igotzeko
jokaldi garrantzitsua egingo
dute Basaurin.

ikastaroak

Uda ikastaroak AEKn

Aukera zabala AEKn eskeintzen dizuna euskara ikasi
edota hobetu nahi izanez gero. Barnetegi, euskaltegi eta
gau eskoletan, ekainatik iraila bitartean, hilabeteko
edota hamabostaldiko ikastarotan. Argibideak honoko
helbide eta telefonotan:

64100-Baiona: Pontrique karrika, 17. Tel. 25 76 09.

20012-Donostia: Iztueta kalea, 3-2. Tel. 28 39 88.

01013-Gasteiz: Errege Katolikuak, 15C. Tel. 28 89 22.

31001-Iruñea: Kompañia kalea, 25-2. Tel. 24 24 85.

48009-Bilbo: Diputazio kalea, 3-1. eskuina. Tel. 424 17
10.

lehiaketak

Lekeitioko VIII. Euskal Zinema Bilera

Zortzigarrenez eratzen du Argazki Elkarteak Zinema Bilera
hau. lanak bidaltzeko epea **ekainaren 15ean** bukatzen da, 8 eta
Super 8 formatoan, eta argumentu, dokumental edota gai aske-
koetan selekzionatuko direlarik. Euskaraz behar dute izan fil-
meek, iraupen mugarik gabe. Filmearekin batera filmearen
ezaugarriak eta egilearenak izango dituen fitxa bat bidali behar
da. Bilera ekainaren 27, 28 eta 29an ospatuko da, eta bertan fil-
merik onenari, dokumentalik onenari, argazki onenari eta doi-
nurik onenari emango zaizkio sariak. Aurkezteko helbide ho-
netara bidali behar dira lanak: **Argazki Elkarte, 10 Posta Kut-
xa. Lekeitio. Bizkaia.**

ihardunaldiak

Bilbon Arestiren omenez

Aresti hil zela hamar urte betetzen direla eta, Bilbon
Mintza Barullo taldekoek ekintza batzuz paratu dituzte,
eta aste honi dagokionean hitzaldi bat iragartzen da,
Arestiren eragina izenburupean, eta Joxe Azurmendi,
Anjel Zelaieta, Jon Juaristi eta Josu Torre-ren parte
hartzearekin. Hitzaldia hilaren 11an izanen da,
arratsaldeko 7,30tan eta CAMen lokaletan oso oker ez
baldin bagaude.

lehiaketak

"Bizenta Mogel" ipuin lehiaketa Azkoitian

Azkoitiako udaletxeak hemezortzi urte baino zaharragoentzat ipuin lehiaketa bat antolatu du. Aurkezteko epea urriaren 31an amaitzen da, sariak, 50.000tik 15.000rakoak, azaroaren 30ean jakinaraziko direlarik. Lau eta hamar folio bitarteko luzera izan beharko dute euskaraz eta jatorrizkoak diren lanok. Ohizko moduan, izena sobre itxi batetan sartuz bidali beharko dira lanak Azkoitiako udaletxera.

"Mikel zarate" euskarazko saioen saria

Euskaltzaindiak 1985 urte honetarako "Mikel Zarate" izeneko saioen saria antolatu du, 300.000 pezeta emango zaiolarik irabazleari. Aurkezte epea irailaren 15ean amaitzen da, lanak bizkaiko Aurrezki Kutxaren Kultur Departamendura bidali behar direlarik, Buenos Aires kaleko, 4.era 48001-Bilbo.

Ehun eta hogeitabost foliotako luzapena eduki beharko dute gutxienez lanek, ohizko moduan aurkeztu behar direlarik. Erabakia, abenduaren 8a baino lehen emango da.

Donostiako II. Eskultura Bienala

Donostiako Udalak antolaturiko Eskultura II. Bienalaren oinarriak kaleratu dira jadanik. esan dezagun saria 1.500.000 pezetatakoa dela, eta lanak abenduaren 10a eta 1986ko urtarrilaren 10a bitartean aurkeztu behar direla.

erakusketak

DONOSTIA

Galeria 16. Buen Pastor, 16. Dario Villalbaren pintura eta eskulturak. Ekainaren 12tik uztailaren 12ra.

San Telmo Museoa. I. Zuloaga enparantza. Dario Villalba.

GAKPen Erakusketa Aretoa. Garibai, 20-22. Artista Berrien XXVII. lehiaketa.

Caja Postal. Garibai kalean. Maria Carreraren pintura. Ekainaren 10etik 28ra.

Altzerri. Reina Regente kalean. J.M. Abalosen pintura eta grabadoak.

Udaletxeko Erakusketa Aretoa. Alderdi Eder parkean. Finlandiar diseinoa. Ekainaren 9a arte.

AKMren Kultur Aretoa. Arrasate, 12. Araujo. Ekainaren 8a arte.

ERRENTERIA

Gaspar Aretoa. Santxoenea kalea. Arantxa Urrestarazu.

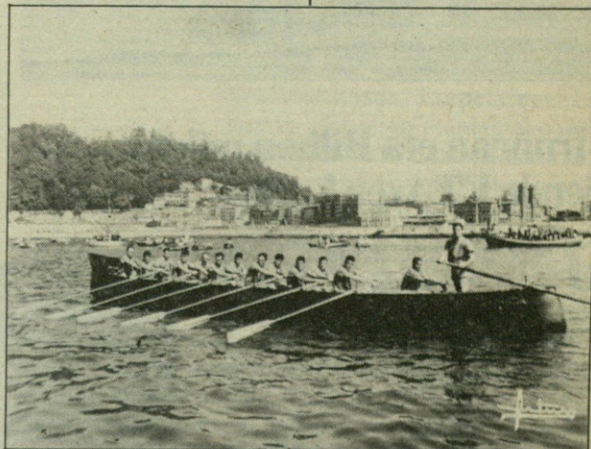
BILBO

Bilboko Arte Ederretako Museoa. Casilda Iturriza parkea, z/g. Oswald Oberhuber-en pintura, marrazkia eta eskultura. Ekaina osoan zehar.

Windsor Galeria. Marques del Puerto, 10. Pello Irazuren eskultura eta marrazkiak. Ekainaren 20a arte.

BBren Kultur Aretoa. San Nikolas edifizioan. Sebastian Mirandaren eskulturak, akuarelak eta marrazkiak. Ekainaren 8a arte.

ihardunaldiak

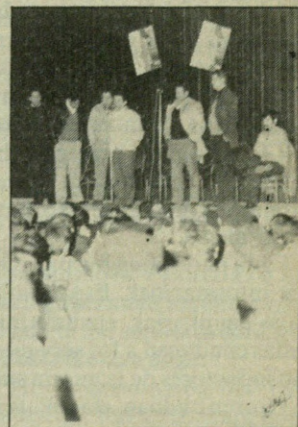
"Ekotopaketak-85" dela eta

Ekainaren 19tik 23ra ospatuko dira aurtien Donostian "Ekotopaketak" izeneko ihardunaldi ekologistak. Hori dela eta, eta bai dirua biltzeko eta bai biztanleria kontzientziazitzeko hilaren 10ean hasita paper jasotzeari ekingo zaio Donostian. Esan behar da, jasotako paperarekin arindu nahi direla apur batean ihardunaldi hauen kostoa. Bestalde, Aurtengo "Ekotopaketak" ez dira Donostian soilik izango, probintzia guztian zehar ibiliko dira, aurrerago egutegi detailatua eskeiniko dizugulako espernatza dugularik.

bertsolaritza

Oiartzungo Bertso Astearen amaiera

bertso aste bizigarria antolatu dute Oiartzungo "Girizia" izeneko elkartekoei. Aste horri amaiera eman asmoz, **ekainaren 9an**, bertso saio aipagarri bat dugu. Hauek dituzu Bertsolari Jaialdi Nagusi horretan kantatuko duten bertsolariak: Lizaso, Garmendia, Peñagarikano, Amuriza, Azpillaga, Lopategi, Enbeita eta Lazkano.

Iruñean eta Bilbon milaka jende ETAre kontra

JOAN den astelehenean bi manifestaldi ospatu ziren, Iruñean bata eta Bilbon bigarrena, Iruñeko atentatu batean gertatutako mutiko baten heriotza sinbolotzat harturik. Azpimarratzekoa bietan antzeko jende kopurua bildu zela, manifestaldi isilean.

SER irratikateari entzuten genion «en Pamplona con el Gobierno de Navarra y en Bilbao con el lehendakari Ardanza, un mismo pueblo expresaba...» batere konturatu gabe alde eginik. Gabriel Urralburuk berriz heldu den asteetarako iragarpen latza izan daitekeen esaldi bat eman zuen: «Sólo falta un partido político, Herri Batasuna. Con lo cual a ningún ciudadano le quedará más duda sobre el hecho de que ETA y HB son la misma cosa». Hori erantsiz gero behin eta berriro gogora erazten dena, komando legalen lanak direla azken denboretan ETak egin dituenak...

Gerra zikinaren eskandaloak amaiezina dirudi

ELKARREN lehia kupidagabeen dabilta astekari eta egunkariak gerra zikinaren trapeak haizatze lanetan. Batak GALEk zerbitzu sekretuekin dituen loturak xehetasun guztik aztertzen dituenaren biharamonean «Diario 16» egunkariak «Hendayais» ostatuko atentatua, B.V.E. delakoak bere gain hartu zuena, GALEkoek egin zutela dio, aldi berean hartan parte hartutako bat Santi Brouarden hiltzailetako bat dela adieraziz, Mohammed Khiair alegia.

Egun pare baten buruan, GALEk erabiltzen dituen armak eta informazioak Espainiatik doazkiela argitzen du «El Pais» egunkariak, eta hala ipintzen du titularretan: «Varias pistas conducen a los servicios policiales de nuestro país como inductores de la guerra sucia».

Horren ondoan, eta sekula ikusi ez zen bezala, Espainiako zerbitzu sekretoen arteko borroka eta norgehiagoei buruzko informazio zehatzak eskaintzen zaizkigu. Nondik eta nora

doaz erreportaje guzti horiek? Hipotesis baten arauera, zerbitzu sekretu horien arteko tentsioek ekarri dute informazio barreiaketa. Epe luzerako operazio bat ikusiko luke bigarren hipotesiak: negoziaketa posible bati buruzko giroa sortzea; ETA ahuldua dagoela kontsideratuko lukete operazioaren antolatzaileek eta negoziaketaren aurkako sektore gogorrenak «bigundu» nahiko liráteke gerra zikinaren eskandaloarekin.

Andoni Monfortek ETA militarren polimilizazioa iragarri du

DUELA hilabete batzuk ARGIA honen orrietara urbildu zen Andoni Monforte PNVkoa «Interviú» astekarian aurkitu dugu. Kazetariaren ustez Arzalluzen konfidantzazko gizona omen denaren ustez «ETA militarren konposaketa ikusiz 'polimilizatzen' ari dela uste dugu, hau da, gidari historikoek gero eta indar gutxiago dute eta poli-milietatik datozen taldeek (bereziak garai batean eta milikiak gero) eragin haundiagoa ematen dute ETA militarren barruan».

Andoni Monforterentzako hankasartze bat egin du ETak Mediterraneoko kanpainarekin: «Mediterraneoko hondartzetan bonbak jartzeaz gain beren barruan ere bonba bat jarri dute».

ETak brujula eta iparra galdu ditu Monforteren eritziz eta aurrerago dioenez «dena dela, ez dut uste une honetan negoziatzeko posibilitaterik dagoenik. Egia esan, zaila da jakitea ze neurritaraino dauden ETA barruan negoziatzeko prest leudekeen sektore edo tendentziak, hori beti sekretuan eraman bait da eta diplomazia sekretu antzeko batekin. Gauza batez ez dago dudarik: jankintsuak gero eta gehiago galtzen direla ETA militarren analisisan».

Eusko Jaurlaritzak ekarriko dituen espertoek argitasunen bat ekarri beharko dute beraz.

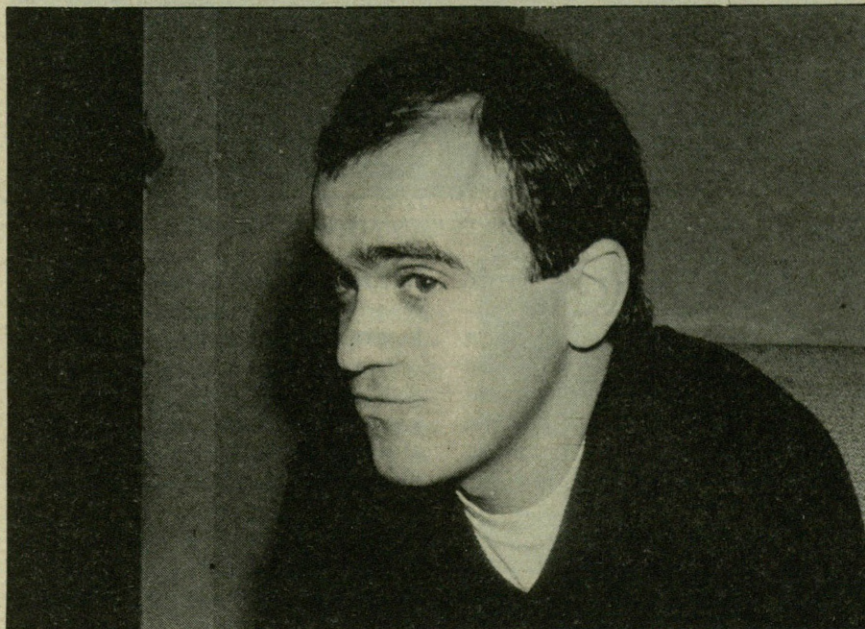
Barrionuevo pesimista dabil azken asteotan

MONFORTEK uste badu HB eta ETA elkarrengandik gero eta disoziatuagoak daudela, ez da eritz berekoa Barrionuevo ministraria. ETA berregituratzen ari dela esateaz gain, polizia eta guardia civilak auzitegiatara eramaten dituzten abokatuak erakunde armatuarekin nahasten ditu.

Hala botatzen du epaileen jarrerari buruz galdetzen zaionean: «Nik esaten dudana zera da: ETak arrakasta izan duela bere estrategian, Euskal Herriko auzitegi eta juezek ontzat eman dituzten planteamendu trebeak egin dituztelako. Kanpaina mardul bat antolatu dute tratatu txarren eta torturen inguruan, eta Seguritate Indarrentzako egoera kaltegarri bat sortzea erdietsi dute». Eta aurreraxeago: «Terroristen erasoetatik sistema demokratikoa zaintzen ari diren gizonen moralak altu mantentzea zaila da hola».

Pakito Lujanbio estraditatuarekin espetxean

«GERRA BATEAN BATAILA ASKO IZATEN DIRA»

Espero baino moral haundiagoa aurkitu du Pakito Lujanbiok preso euskaldunen artean.

Bakantzetarako hotel bat omen da Martuteneko espetxea Alcalán, Herreran edo Yeseriasen dauden preso euskaldunentzako. Gu ere haietan baino lasaiago sartu gara, argazkimakina eta magnetofonia eskuan, zuzendariaren baimenarekin. Atarian, ijito familiarak, senar pikota bisitatzera datorren neska gaztea, emakumeak hankutsik jarri erazi eta humiliatzen dituen metal-detektorea. Barruan, gela itsusi bat, ziurrenik kalean botata aurkitu dituzten silioiak, ate metalikoen hotsak konbertsazioa etengabe eteten. Eta presoak, hainbeste aldiz aipatu dizkizuten izaki horiek estatura bat, boza, begirada, dituztela gogora erazten dizutenak. Pakito Lujanbio, estraditatuakotatik zigorra ezarri ziotena. Hotel bat omen da Martutene, baina atera eta ate astuna itxi denean, metraileta igurzten duen poliziaren albotik pasataoan «uf!» egin dugu.

ARGIA.— Latza izan behar du nahiz eta herritik ihesian eta bizimodu zail batean ibili libre egon ondoren Espainiako gartzela batera eramatea.

Pakito Lujanbio.— Hasieratik bage-nekien oso gogorra izango zela. Espe-rientziak bai bait zeuden lehendik ere: Apalaren kasua, Txapelarena, Lina-zarena... Ez ziren txantxetakoak izan eta ongi bukatu baziren Euskal He-rriaren mobilizazioari esker izan zen. Guk ere bide beretik jo behar genuela garbi zegoen, gose greba batekin-eta. Moralez beteak egon ginen, nahiz eta egun haiek gogorrak izan, jendeak nola erantzuten zuen ikusita, manifes-tazioekin eta mobilizazioekin-eta, egun gogorrak pasa eta latza izan arren azkenean pozik geratu ginen Herriak eman zuen erantzunarekin.

A.— Estradizioak emango zituztenik espero al zenuten?

P.L.— Nik behinik behin ez nian es-pero, inoiz ez nian pentsatzen ekarriko gintuztenik, baizik kanpora bidaliko gintuztela. Azkenaldera zeramaten jokabideagatik ikusten genian hori: hogeitahiru-lau errefuxiatu baziren jadanik espulsatuturik izan zirenak. Jo-kabide horretan zebiltzanez, espul-satzen eta espulsatzen, estradizioa geratuko genuela espero genian, guk ez, Herriak geratuko zuela estradizioa.

A.— Gose greban eta gero gainera hospitalera eramanda, frantsesekin hitz egingo zenuten... Ze itxura hart-zen zenioten frantsesei?

P.L.— Guk hitzegiten genuena funtzionarioekin huen, eta mediku eta enfermeroeekin. Jende hark ez zian pentsatzen ekarriko gintuztenik. En-teratzen hituen Euskal Herrian zeu-den mobilizazioez eta jende guztiak espero zian aurreko prozesuen errepi-katze bat izango zela, Linaza eta haie-na bezala, azkenean ez zela estradi-ziorik gauzatuko.

A.— Estradizioek Frantziako eta Espainiako gobernuen arteko harre-manen aldaketa bat suposatu dute, guk behintzat hala ikusten dugu.

P.L.— Hor kolaborazioa beti izan duk bien artean. Bakarrik orain kola-borazioa askoz ere lotsagabeago dabi-

lela, bai GALi laguntzen, bai errefuxiatuak izorratzen paper mailan. Garai batean, paperik izan ez zenean, 1978tik 82ra errefuxiatuak paperik gabe egon zirenean, «récépissé» hori ematen ez zutenean orduan kolaborazioa zailago zeukaten, ezin zituzten-eta errefuxiatuak ondo kontrolatu. Orain hobeto kontrolatzen dizkiate «récépissé» horrekin. Garbi zegok orain kolaborazioa haundia dela.

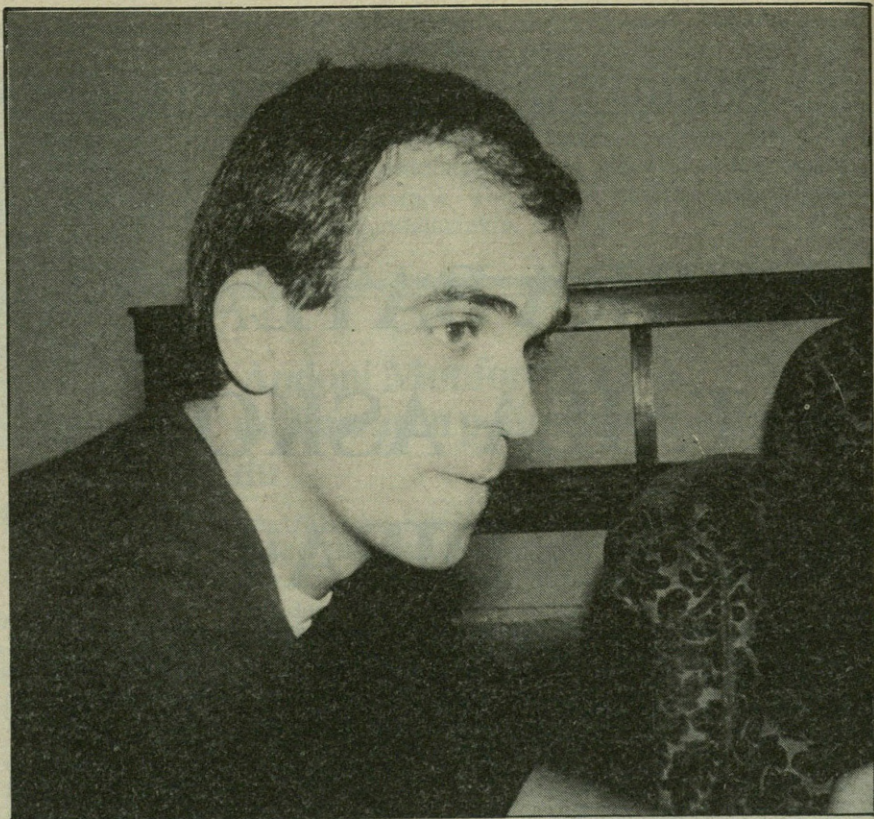
Eta gero errefuxiatu berriei egiten dizkieten putakeriak zeudek: paperik ez zietek ematen Iparralderako, beste departamentuetara bidaltzen dizkiate. Britainiara nahi ziaten batzuek, baina han egotea ez diete onartzen orain. Aldaketa haundia horixe duka, askoz lotsagabekiago jokatzan dutela.

A.— Asuntua da espero ez ziren estradizioak eman direla eta hemen zaudetela zuek. Ze balorazio politiko egiten duzue?

P.L.— Gure ustez Euskal Herria atera duk irabazle. Berek esaten diate beren garaipen bat izan dela, baina ez duk hola izan, ezta gutxiago ere. Koste politiko haundia suposatu dik bai frantsesentzako eta bai espainolentzako. Guretzako estradizioa eskatzea garai horretan sondeo bat izan huen, Euskal Herriak ze nolako erantzuna ematen zuen neurtzeko, ze mobilizazio ahalmen zegoen, ze giro sortzen zen, morala nola zegoen. Baina egin ziren mobilizazioekin Herriak morala hartu zian, presoek ere morala hartu ziaten, zegoen egiazko egoera ikusita. Balorapena beraz Euskal Herriaren aldekoa egiten diat, bentaja haundia-ekin gainera.

Estradizioak lortzea berentzako garaipen bat izan zela adierazi ziaten, Espainiaren eta Frantziaren arteko kolaborazioa irekia zegoela, eta jarraitu egingo zuela. Baina humiliatzeko moduko gauzak ere izan hituen. Oso esanguratsuak dituk Frantziak gu ekartzeko jarri zituen baldintzak: komisariatik ez pasatzea esate baterako. Ez diate holakorik aipatu nahi, eta garaile bezala azaldu nahi diate. Baina irabazlea Herria izan duk.

A.— Berriz ere estradizioak emango lituzketela ikusten al duk, edo ze usain hartzen diok horri?

Barruan urte asko daramatenei eguneroko bizitzako xehetasun askotaz, desfasea nabari zai.

P.L.— Ez zaidak iruditzen berriro emango lituzketenik. Esan diadan bezala gure kasuarekin sondeo bat egin nahi ziaten. Eta hankasartze bat egin ziaten: sei hilabete zeramazkiten jendea espulatsatzen eta mobilizapen haundirik ez zen izan, edo mobilizapenak maila apalean geratzen ziren. Gu ere espulatsu izan bagintuzte zortzi espulatsu gehiago izango hituen, mobilizazio batzuk izango hituen gure herrietan eta errefuxiatu mailan-eta, baina gero ikusi zen mugimendu guzti hura ez.

Gure arrazoin berdinekin jende asko bidali diate herbestera, pipa batekin harrapatuta, edo baita piparik gabe ere, eta banda armatuetako militantziaren kontrako legea aplikatuz kanpora bidali dizkiate, Panamara, Cubara, Venezuelara... Baina gurekin sondeo bat egin nahi izan ziaten, indarrak nola zeuden neurtzeko.

A.— Komunikabide frantsesek askotan azpimarratu zuten afera hartan es-

tradizioak komeni ez zirela erakusteko inportantea zela Gasteizko Gobernuak kontra erakutsitako jarrera, PNVren eritzia. Geroztik ordea aldaketa haundiak izan dira, PSOErekin beste neurri batzuetako tratua daude, eta estradizioen aurkako jarrera hura ez dakit gaur egun nola pasatuko litzatekeen...

P.L.— PNV jarrerak aldatzen ikus-tera ohituta gaudek. Orain, ez diat us-te, eta orduan gertatu ziren mobiliza-zio guzti haiekin, gaur egun estradi-zioen alde jartzera ausartuko litzate-keenik.

A.— Estradizioak pasatu ziren, eta epaiketa iritsi zitzaizuen.

P.L.— Guk epaiketak beste lagunek bezalaxe bizi izan dizkiagu. Besteak joaten diren bezalaxe joan gaituk gu ere epaiketara, esperantza haundirik gabe, nola jokatzan duten dakigulako. Epaiketa normal batzuk.

Nere kasuan izan duk egun batzue-tan loteria baten edo kiniela baten zain egotea bezala, besteei ateratako sen-tentziak ikusita.

A.— Kanpoan dena dela ez dizkiate auzi arrunt bezala tratatu. Gainera ez duk normala Audiencia Nacionalak ti-po bat kalera nolanahi bialtzea.

P.L.— Maniobra politiko bat izan delako, Audienciari aurpegia garbit-

«Estradizioekin garaile azaldu nahi dute, baina irabazlea Herria izan da»

zeko. Europa mailan, eta batez ere Frantziako gobernuaren aurrean, adierazteko Espainiako justiziarekin konfidantza eduki daitekeela, eta frogarik gabe hemen ez dela inor kondenatzen. Baina kristoren kontraesanak zeudek: bat libratzeko balio izan duten gauza berengatik bestea kondemnatu egin da. Martinez Beistegiren sententzia ikusi duk: aipatzen zen delituan parte hartu zuela suposatzen zela baina frogarik ez zela. Nere epaiak zera esaten dik: ez dagoela garbi edo infortzaile bezala edo ekintza garaian bijilantzian aritu nintzen baina airitu nintzela «suposatzen» dela.

Tribunala oso demokratikoa dela eta inongo presiobiderik ez dagoela erakutsi nahi diate, baina ezin. Orain, guri begiratu diguten bezala besteei begiratu bali, preso dauden asko kalean egongo hituzke, proportzio polit batean: hirutik bat.

A.— Nahiko denbora eman duk Iparaldean eta orain honuntza egokitu zaik, zulora. Ze giro aurkitu duk?

P.L.— Askotan pentsatzen nian bestealdean, preso zeudenekin gogoratzean, preso eroriz gero ez nuela etsiko, erotu egingo nintzatekeela, gogorregia izango zatekeela neretzako. Gero, ekarri nautenean, ikusi diat gogorra dela, latza. Bestealdean egotea ere nahiko bizimodu latza duk, baina honekin ez zego konparatzerik, hau askoz ere gogorragoa duk. Baina gero, ikusi dudun giroa, ikusi dudun morala, ikusi dudun elkartasunarekin, koño!, konaturatzen nauk iraun daitekeela, eta gainera balio duen gauza baten alde gabiltzala eta irauten dugula. Kristoren elkartasuna dago hemen, kanpoan aurkitzen ez den bezalakoa, denok bata besteari laguntzeko prest, kristoren moralarekin. Jendea ondo moldatzen duk. Espero ez nuen giroa aurkitu diat.

A.— Askotan entzun diagu kartzela barruan daudenek ez daukatela kanpoan gertatzen denaren ideia zuzena, alde horretatik oso mugatuak daudela.

P.L.— Hemen piska bat desfasatu egiten haiz, hori egia duk. Familia-koekin berri asko jakiten dituk, eta abokatuen bitartez ere jartzen haiz egunera, baina desfasatu egiten haiz. Nola ez hagoan kaleko eguneroko borroka horretan... Eta hori gauza guztietan. Kotxeekin esate baterako gauza kurioa gertatzen duk: hemen urte asko daramatenek ez dizkitek oraingo kotxe berriak ezagutzen, eta batek

igoal esango dik R-12a edo 131a kristoren trasteak direla.

A.— Orain dela gutxi kalera ateratako preso batek esaten zigun, «Pitua» deitzen diotenak, kaleko giroaz hain gauza beltzak entzun ondoren giroa espero baino hobeto aurkitu zuela? Ze inpresio daukak hik?

P.L.— Ez zekiat, nola kalera ez naitzen joan... ez zekiat, je, je.

A.— Bestealdean behintzat kalean bizi hintzen, edo kanpoan.

P.L.— Baina alde haundia zegoen bestealdeko kaletik honera. Garai batean amnistiarekin bezala, gaur bestealdetik etorri han urte batzuk pasa eta gero eta txoke bat aurkituko litzatekeela uste diat. Ez kartzelatik aterata haina, baina txoke puska bat bai.

A.— Ze esperantza dauka hemen jendeak, zenbat urteren buruan aterat-

zekoa? (Eta barre egiten du ondoan dugun Joseba Sarrionandiak).

P.L.— Ez niak ezer esatera, zergatikezen gutxi esaten badut batzuk pentsatzen diate asko, eta asko esaten badut... Bakoitzak hemen bere konjeturak egiten dizkik, batzuentzako bi urte, beste batzuentzako bost urte...

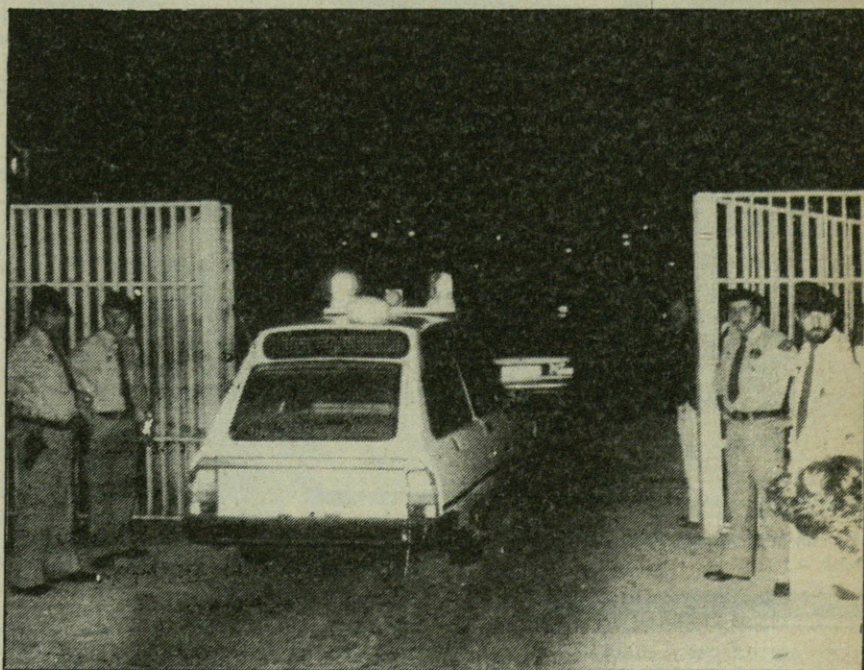
A.— Hik nola ikusten duk, luzarorako?

P.L.— Nik nahiko luzarorako ikusten diat. Beharbada oraindik nahiko fresko nagoelako hemen kartzelan, urte bete ez diat egin oraindik hemen, baina nahiko luzarorako ikusten diat.

A.— Zuek espetxetik ateratzea negoziaketarekin lotuta zegoen. Ez zirudik horrek bihar goizerako asuntia.

P.L.— Gauza bat zegoen argi eta garbi utzi beharra lehendabizi: berak sekula ez direla negoziaketarako prest

«Gu tratatu gaituzten proportzioan, preso pila bat kalean egongo litzateke»

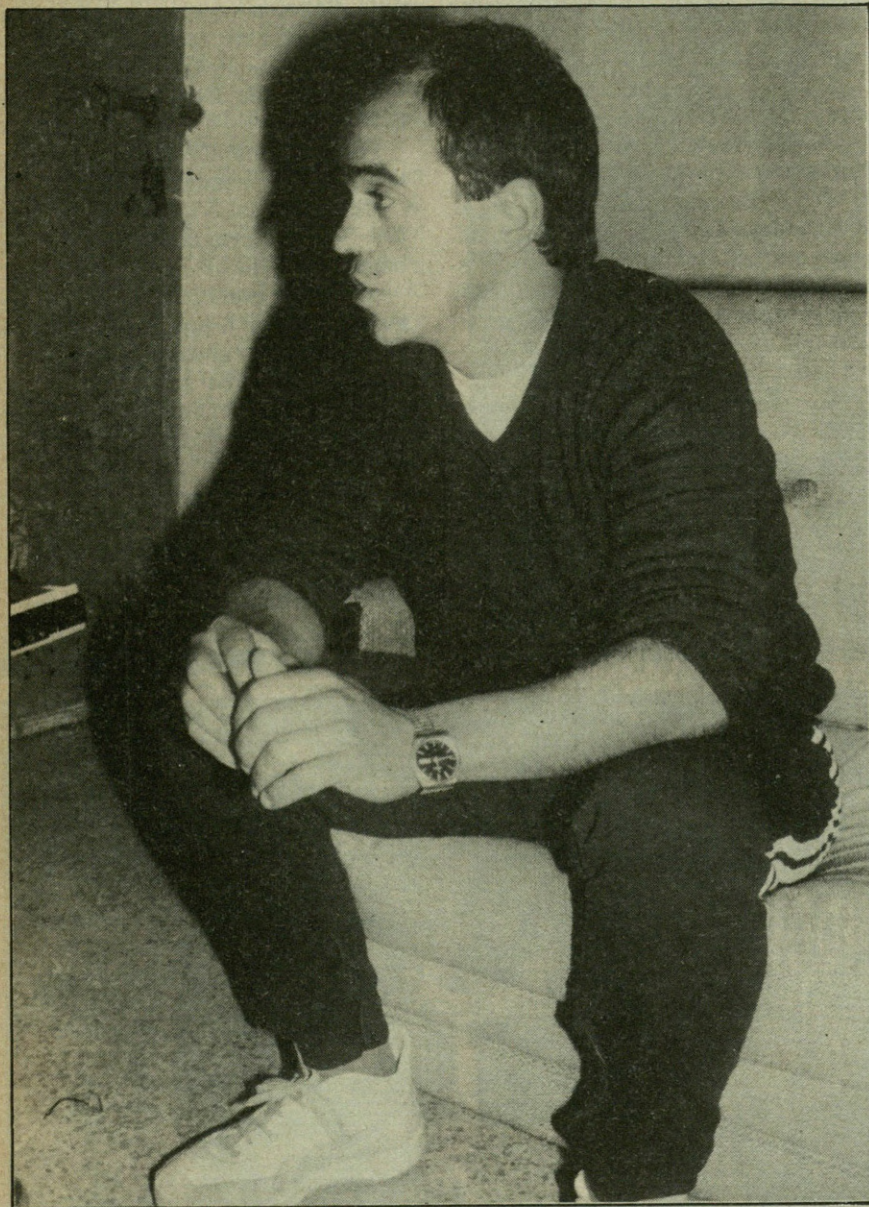
Nazioarte mailan ere garrantzia eman zitzaion hiru errefuxiatu euskaldunen estradizioari.

«Nere kasuan izan da egun batzuetan loteria baten edo kiniela baten zain egotea bezala»

egon. Abuztuan aipatu ziaten lehen-
dabiziko aldiz negoziaketa, baina se-
kua ez diate negoziatara iristeko as-
morik erakutsi, errenditzeaz ari dituk.
Negoziaketara joaten badira joan nahi

diate hogeitamaika eskutik dutela. Eta
errendizio bat ez ETak eta ez Euskal
Herriak inoiz ez dute onartuko, egiaz-
ko negoziaketa baino.

A.— Negoziaketa neurri batean in-

*Gerrak bere batailekin segitz-en duen bitartean presoak gogor daudela diosku Pakito Lujan-
biok.*

**«Haiek ez dute negoziaketarik nahi ahuleziarik
ikusten ez dutelako, joaten badira hogeitamaika
eskutik dutela nahi dute».**

**dar arazo bat duk. Alde batetik, gober-
nu Espainolaren aldetik, indarra bada-
goela nabarmena duk. Eta beste alde-
tik, ba al dago indarririk?**

P.L.— Dudarik ez. Berek ikusiko
balute aurrean dituztenek ez dutela
indarririk orduan joango hituzke nego-
ziaketa batera. Baina ez dituk joaten,
indarra dagoela ikusten dutelako, eta
proportzio horietan ez diate joan nahi.
Ahulkeriarik ez bait dute ikusten.

Eta lehen aipatu diadan joan den
udako negoziaketa aipamena estradi-
zioen sondeoarekin lotuta zegoen. Ho-
rregatik bota zuten «negociación» hit-
za, ordura arte galerazia bait zegoen,
ordura arte «reinscripción» eta «rendi-
ción» bakarrik aipatzen zituzten. De-
na lotua zegoen, eta jendartearen ze eritzi
sortzen zen ikusi diate, Herriak ze
erantzun eman zuen estradizioen au-
rrean, Santi Brouarden hilketaren au-
rrean, Aberri Egunean, eta beste egun
askotan, eta orduan negoziaketara ez
zihoazek. Ahulkeria ikusiko balute
joango hituzke. Horiek errendizioa
besterik ez diate nahi.

**A.— ETaren ahuldadea eta baita
suntsitzea ere hainbeste aldiz aipatzen
zen garaiotan jende askorentzako sos-
presa bat izan duk azken eskalada hau.**

P.L.— Batzuek era batera ulertuko
diate kanpaina hau, alegia kanpaina
bat dagoela martxan, Mediterraneo-
koa, eta prentsak hura «bluf» bat dela
esan duenez, erakundeak ez daukala
indarririk, kanpaina hari apoioa emate-
ko ekintzak direla, hemen indarra ba-
dagoela adierazteko. Batzuek hola
ulertuko diate.

Baina nik bestela ulertzen diat. Ge-
rra batean gaudela, gerra luze batean,
eta gerra batean bataila asko izaten
dira. Egutero ez da izaten bataila,
baina egutero ari haiz lanean bataila
hura ematen denerako. Jende askoren
egutero lanaren ondorioa duk ba-
taila hau, eta ondo ateratzen ari dena.

JOSEBA SARRIONANDIA, albo-
tik sartuz.— Ahal denean ematen dira
eta ezin denean ezin da. Azken batean
kanpaina publizitario bat izan da
ahuldadearena, negoziaketaren gora-
behera guzti hura bezala. Orain de-
mostratzen ari da mogimenduak in-
darra duela.

P.L.— Ados niagok Josebak dioena-
rekin, ahal denean jotzen dela. Eta
behar denean jo behar dela ere bai.

Iñaki ZUBIONDO

Israelen nonbaiteko beldurrak

Nonbait Israel orain Sobietar Bata-sunaren parte hartzearekin konboka litekeen nazioarteko bake konferentzia baten beldurrak dago. Zailtasun batzuk omen daude Tel-Aviv eta Washington-en artean, batipat Jordaniako Husseinek EEBBetara bisita egin zue-netik.

Israeldarrek aipatzen duten puntu-rik konfliktiboena nazioarteko konfe-rentzia horretan sobietarren parte hartzeari dagokio; sobietarrek ez dute-la zer-ikusirik Ekialde Erdiko parte ho-rretan, esaten dute, eta horiek hor ego-nik erradikaleria moderazioari nagu-situko zaiola.

Izan ere sobietarrek zera eskatzen dute; Israel 1967 aurreko mugetara at-zeratu dadin (sei egunetako gerran Zisjordania eta Gaza hartu baino lehe-nagoko posizioetara beraz), eta pales-tindarren nazio eskubideak ezagutu ditzan. Bestela ez dutela erlazio diplo-matikorik birrezarriko Israelekin.

Aldiz hauxe da Reagan-ek sobieta-rrei ipintzen dien bi baldintzetarik ba-ta, erlazio diplomatiko horiek birre-zartzea alegia; bestea SESBen bizi di-ren bi milioi juduak atera daitezen uz-tea da.

Israeldarren beste beldur bat ameri-karrek Jordaniari saldu diezaioketen armamentuari dagokio, baina honeta-rako ez du ematen EEBBetako kongre-suak beharrezko baimenik emango duenik.

SESB eta EEBBak gauza bakar ba-tetan daude ados, Israelek Zisjordania eta Gaza itzuli behar dituela; baina so-bietarrek bertan palestindarrentzako Estatu batsortu dadin eskatzen badute, besteak horren guztiz kontrako dira.

Peruk nekazal erreformari uko

CUNA sindikatuaren buruzagi den Felipe Huaman-ek Fernando Belaun-de-ren administrazioak lur jabe han-diei 800.000 hektarea itzuli diela, salatu zuen pasa den asteen. Gu heldu den asteen Peruko gora-beherez luzeago arituko gara, suerte pixka batekin.

Konputagailuen zein-gehiagoka izugarria

Informatikarekin kontrolatzen gaituzte

1950garren urte inguruan lehendabiziko konputagailu handia agertu zelarik, giza zerebroak bezainbeste datu prozesatzeko kapa-zitatea izango lukeen zerebro elektronikoen tamainaz espekulatzen hasi zen; Paris hiriaren adinakoa izango zela esaten zen, eta bertako metroak hainbeste elektrizitatea kontsumituko zuela. 1960an, balbula elektronikoen orde-z transistoreak ipini zirenean, Paris-eko Opera-ko teatroa baino handiagoa ez zela izango baieztatu zuten, eta 10 kilowattiotako generatzaile batekin funtzionatuko zuela. Hamar urte beranduago, zirkuito integratuak sortu ziren (kableen lekuan kobrezko konektapenak zituzten plastikozko txapak); zerebro-konputagailua autobus normal baten proportzioeta-koa izango zen. 1975ean giza burmuinaren hamar mila milioi neuro-nen ekibalentzia izango zuen aparatuak telebista baten tamaina izango zuen. Hiru urte geroago idatz makina baten tamaina izango zuen, eta beharko zuen energia bateria sinple batek eman zezakeen. 1980an gure zerebroa baino txikiagoa izan zitekeen jadanik. 1990erako berriz poxpolo kaxa batetan sartuko dela seguru ematen du.

Eta txikitze prozesu honetan bider-dian omen gaude. Eta zertarako ho-rrenbeste txikitzea?, galdegin daiteke. Ez da, bada, garai bateko txinoek pai-saia bat orratz-buru batetan pintatze-ko izan zezaketen kezka diletante ho-rietakoa. Makina minimo hauek da-tuak pilatzeko eta prozesatzeko izuga-rrizko gaitasuna dute, eta lana erraztu ez ezik gizakiak bere ingurua ezagutze-ko eta kontrolatzeko kapazitatea multiplikatzen dute. Denbora puxka batetan, teknologia berria kontrolatzen dutenek boterea ere kontrolatuko dutela esatea, ez da gehiegi esatea noski.

Norgehiagoka

60. eta 70. amaieran, japonarrek in-formatikaren arloa biziki desarroila-tua zeukaten. Amerikarrak ohartu zi-ren, lasterketa zientifikoa galdu zezake-tela, eta konpetentziarako prestatu ziren. Sobietarren aurrean «gerra hot-za»-ri berrekiten zioten bitartean (Car-ter-en denborak ditugu), ekonomian «liberalismoa» nagusitu zen, Japon eta Europaren aurkako arma, aurre-nik, hirugarren munduaren aurkakoa, gero.

Liberalismoak «ekonomiaren dar-winismoa» ekarri du, indartsuenaren

legea esan nahi da. Preparatueneak ahulena xurgatzen eta jaten dituzte. Momentu honetan, teknologia berriak intensiboki erabiltzen dituztenak izango dira hil-ala-biziko borroka honetan garaituko direnak. Ahalik eta informaziorik gehienak kontrolatzen dituztenak. Zeren etapa berri honetan ondasunak *edukitzea* baino kasik inportanteagoa datu ekonomiko eta politikoak *kontrolatzea* gertatu bait da.

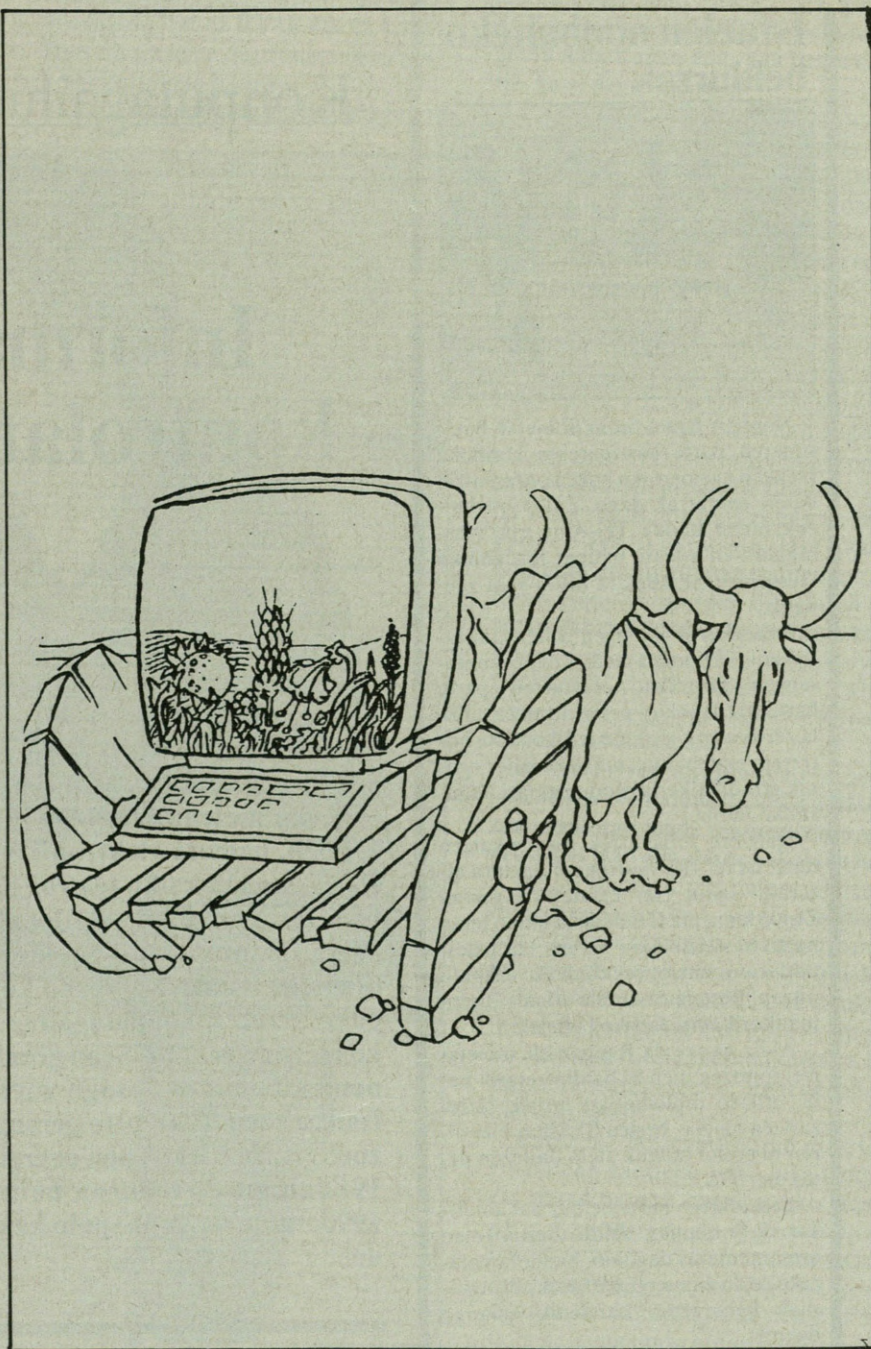
Reagan-ek bere agintaldia hiru zutabetan oinarritu du: armamentismoa, liberalismoa eta informatika. Kontrol militar eta ekonomikoa edukitzekotan derrigorrezko bait da, hirugarren hau. Kohete interkontinentalak, «*izarretako gerra*», *laser* kañoiak, urpekuntzi nuklearren sarea eta superbombardero estratejikoak ezin litezke bestela funtzionatu.

Bakarrik kohete baten botatzeko, gutxienez bost mila lagunek beharko luke mobilizatu, erregai kalkuluetarako, orbitak, aparatuen txekeoa, etab. Horrelako «*armada*» bat garaiz mobilizatzea ezinezkoa izango litzateke, teknikoek elkarrekin komunikatzen politikoek erabakiak hartzen baino denbora gehiago beharko luketelako. «*Komedia bat izango litzateke —esan du NASAko tekniko batek—; hainbat errakuntza eta gaizki-uleritze agituko litzateke, ze seguru aski koheteak lurrean eztanda egingo bait luke*».

1982 eta 84 artean, Estatu Batuetako defentsa departamenduak ekipamendu elektronikoak erosteko ehun mila milioi dolar gastatu zuen. C-3 programarako (Komunikazioak, Kontrola eta Komandoa). Gainerakoan, Pentagonoak bi urte oroz V.H.S.I.C. (*Very High Speed Integrated Circuit*, Abiadura handiko zirkuito integratua) delako programan 800 milioi dolar inbertitzen ditu. Programa honekin informazioak konputagailu barruan ia argiaren abiaduran ibili ahalko dira.

Zeinek kontrolatzen du?

William Davidson-en *The amazing race* («*Lasterka fantastikoa*») liburuan honako hau irakurtzen dugu: «*Estatu Batuek une hauetan bi gerratan inplikaturik daude: gerra militar bat, SES-Ben kontrakoa, eta gerra industrial bat, Japon-en kontrakoa. SESBek sektore industrialak bigarren maila batetan lagatu zuen, sektore industrialaren mesedean. Japon-ek alderantzizkoa egin zuen. EEBBek bi batailak irabazi nahi badituzte, informazioaren teknologia-*

Hirugarren munduan informatika beste lotura itogarri bat bilakatu da.

ren sektorean ahalegindu beharko dute, bai militarri eta bai industrigintzan ere nagusi gertatzeko».

Frantziako *Le monde*-k 150 mila milioi dolarretan jotzen zuen EEBBek barne merkatuak mogitzen duen diru kopurua. Oraingo joera konfirmatzen bada, 2000. urterako iparramerikar industriaren irabazien %40a informatikatik sortuko dira.

Oso eginkizun desberdinetan aritzen diren firmarik handienetakoak *Eldorado* berri honi begira ezarri dira,

hala nola IBM (informatika), *New York Times* (kazetaritza), *American Express* (bidaia), *General Telephone and Electronics* (telefono eta komunikazioak), *Warner Communications* (TV, disko eta dibertigailuak), *Thyssen* (siderurgia), *ADP* (datuen bankua) eta beste batzuk.

Guzti hauetarik garrantzitsuenak zailtzarik gabe IBM izan. Ez hori bakarrik: munduan 1980tik hona gehien desaroilatu den enpresa da berorri. Kontinente arteko komunikabideen

munduan ere sartu berri da, eta esaten denez 1990 urterako *Big Blue* (honela bait deritzaio EEBBetan entrepresa honi) *General Motors*-en gainetik gertatuko da, duela hogeit urtetik hona azken hau delarik munduko firmarik inportanteena.

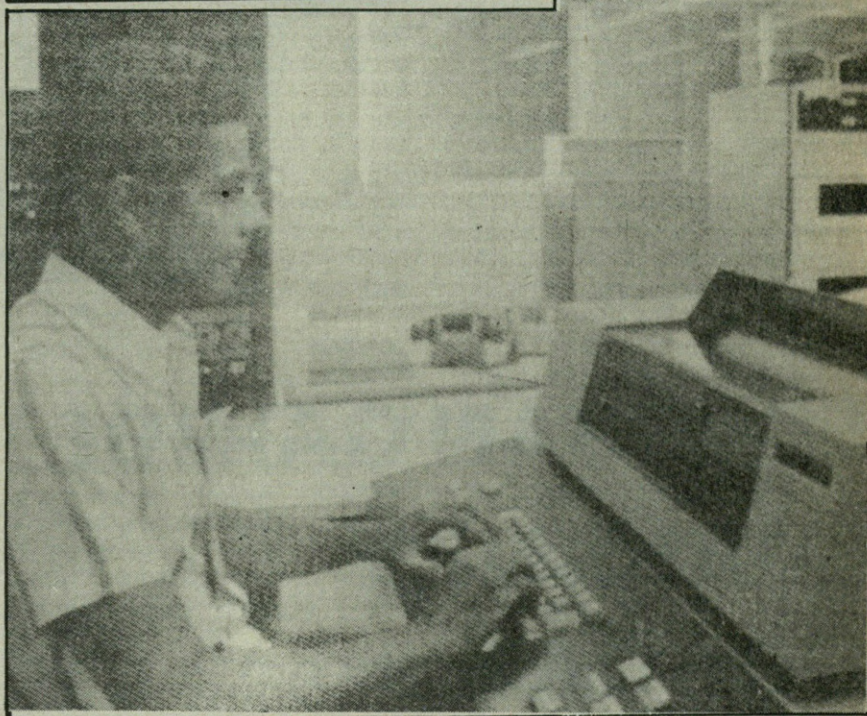
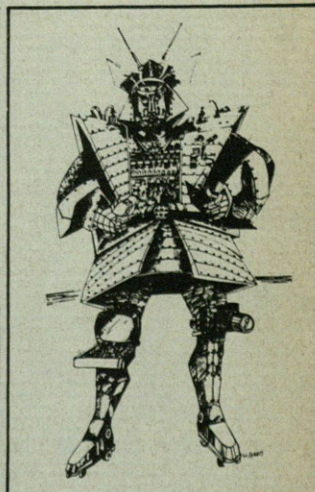
1977tik 80.etakoa hasiera bitartean gutxi gora-behera EEBBetako PNBren %66a zerbitzuen sektoretik sortzen ari zen, non informatikak funtsezko paper bat jokatzeko bait du. Bitarte berean, industriak PNBren %32a bakarrik sortu zuen, eta nekazaritzak %2a baizik ez. 1981ean, informazioen erabiltze eta prozesatzea New York estatuko esportaketa produkturik garrantzitsuenaren jadanik. Handik hona, leku denetan hazi besterik ez du egin.

Dependentzia ala «nirvana»

1978an, Estatu Batuek munduko datu-bankurik %54a kontrolatzen zuten, non konputarizaturiko informazio guztiaren %89a pilotzen zuten. Zerk egin zuen hau posible? Ehun Estatutan barrena hedatzen diren entrepresa amerikarren 60 mila ordezkari zek. IBMk bakarrik, mendebaldeko Europan 27 inbestigazio zentro du, non zazpi bat mila espezialista aritzen bait da. Beren ikasketa eta azterketak Estatu Batuetako konputategi zentralletara segunduko 600 milioi seinala elektronikotako belozidarean iristen dira.

Cees Hamelink espezialista nederlandarrak 1980ko informe batetan erakutsi zuenez, Estatu Batuetako 60 enpresek munduko informazio komertzioaren %70a kontrolatzen dute kasik. Gaurregun, Europako Estaturik gehienek beren bizitza ekonomikoa antolatzeko EEBBetako konputagailuetan pilotutako datuez baliatu behar dute. Menpekotasun hau ia erabatekoa da hirugarren munduko Estatuetan, Afrikan batez ere, non herri batzuek Estatu kapitalistekiko zenbaterainoko zorra duten jakiteko New York-eko bankuek eskuratzen dieten informazioaz baliatu behar duten.

Ditugun datuek besterik badiote ere, Informatikaren marabilez aritzen diren ideologo handiek teknologia berriak langabeziarik ez duela sortuko baieztatzen dute. Diotenez, makina mikroelektronikoek, 15 urtetan bi mila aldiz merkeago lortzen ahal direnak eta denbora berean bi milioi aldiz efizienteago gertatu direnak, giza lana-

IBM ari da geroz eta gehiago informatikaren merkatuaz jabetzen.

ren naturaleza zeharo aldatuko dute, laztanagoa eta sorkorragoa gertatuko bait da.

Nahiz eta aldakuntzak abiadura handian suertatzen diren, eta nahiz eta Japon eta Suedian guztiz automatizatutako automobil lantegiak dauden, non langileek estudiorako eta dibersiorako beta gehiago duten, ez dirudi «nirvana» horretara berehalaxe ailegatu garenik, are gutxiago hirugarren munduko Estatuetan.

Bizkitartean, esan beharra dago, Estatu sozialistak, bitarteko faltaz edo,

ez direla kapitalistak adina saiatzen informatika arloan, behinik-behin oraintxeasan dugun sentiduan, gizartean zabaltzen alegia, kontsumo produktutzat, batez ere ikerpen eta defentsa beharretarako erabiltzen dutelarik. Baina joera geroz eta gehiago erabiltzekoa da, eta adibide gisa Kuba jar dezakegu, zeinaren konputatzearen erabiltzearen indizeak hirugarren munduko handienak direla irakurri bait dugu.

Pablo SASTRE

Turismo-zulo guztietan bezala, jokia nagusi.

Hondartzaren xarmari, objektu-emakumeak erasten.

EIVISSAN GAINDI MIARRITZE GOGOAN

Ezer gutxi nekien nik Eivissa uharteaz orain dela aste batzu lehenengo aldiz hara joan aurretik. Bost Baialeen ilara buruz ikas-tean, «Ibiza» esan ohi genuen. Zehazki, ordea, zer dakigu euskal-dunok Paisos Catalanes delakoen eskualde horretaz?

Bernat Joan i Marti adiskide gazteak (25 urtetako soziolinguista gazte bat) Euskal Herriko hizkuntz egoeraz paraje haietan hitzaldi pare bat ematea proposatu zidanean, ziplo irten zitzaidan baiezkoa. Eta han nengoen maiatzaren haseran.

Patxaran egoteko lekuri baldin bada, Eivissa duzue bat. Xehetasun bat ahanzi gabe, dena dela, ezin daitekeela hara uda betean joan. Posible da joatea, jakina, baina udako hilabeteetan areago agur daiteke han kanpotar jendea, bertako eivissatarrik baino.

Hain zuzen ere, maiatzaren 9rako, hasia zen turisten olatua. 36 hegazkin iritsi ziren egun hartantxe, eta konda-keta eginez gero, hauxe da emaitza: 12 hegazkin Alemaniatik (Eivissan alemaniar turistak nagusi); 7 hegazkin Britainia Nagusitik; beste 2 hegazkin Suizatik, baita beste batzu, bana, Holanda, Belgika, eta Austriatik. Gainerakoak Paisos Catalanesetatik, baita bakar bat ere Madriletik. Eta zenbaketa aisa egin daitekeenez, turistak maiatzaz geroztik bertaratzen direla nabarmen agertzen da.

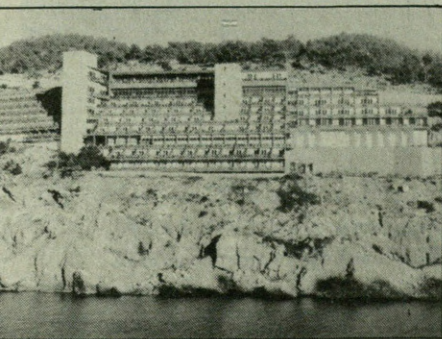
Uharteak 541 km² ditu, eta neguan 70.000 biztanle. Udan, aldiz, 200.000tatik gora kondatu behar dira.

Urik ez dagoenez (Sitges-ko ura baino ere garratzago eta gaziagoa da Eivissakoa), alde honetatik sortzen dira oztopo nagusiak. Etxetxo zuri eta prismatikoz beterik dago uhartea jadanik, beroien zaindari gisa txunbera bana gutxitan falta delarik. Arroak eta pinuak non nahi; eta bai zerua bai itsasoa urdin sakonekoak, Grezian bezalaxe. Urtean 450 litro besterik ez: bazter lehorrak, beraz.

Turismo egiteko leku aproposa, hitz batez. Eta badirudi aspaldidanik jabetu zirela honetaz kartagotar eta erromatar aberatsak: fama handia omen zuen «Mendebaldeko Uharte» honek; eta hala ageri da hilerrietan eta arkeologi aztarna ugarietan. Emakumeak bide ziren gailen nahikara horretan: imajinatxoeta, nekez aurki daiteke belarrietako zulorik gabeko alerik; eta bikor desberdinetako koi-lare koloretsuak ez dira urri.

Baina hori arkeologiaren mailan aurkitzen bada, zer esan eivissatarrez? Oso ongi egin du Pierre Deffontaines idazleak: «Ibiza est menacée de devenir une île complètement folklorique». Horregatik idatzi dut arestian Miarriritzez eta Ipar Euskal Herriaz gogoratzen nintzela Eivissan. Martxa honetan aurki izan daiteke Eivissa katalana, Ipar Europatarren bakantza-leku abstrakto bat.

Jakina, bertako jauntxoak pozik bizi dira. Lur sailak galesti saltzen dira, udalekuak ongi alogeratzen dira... primera! Eta bertako jauntxoak erabat eskuindar eta espainolista dira,

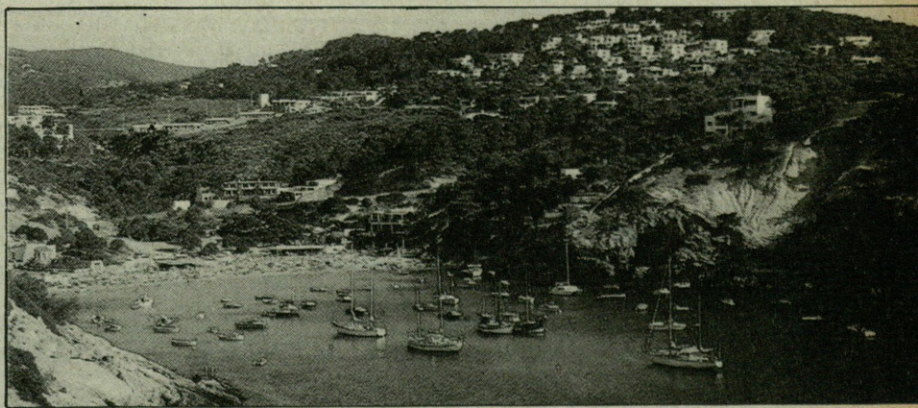
Eskualde ederrei, zementua nagusitzen ari.

Folklore-zulo bihurtzen ari, hortaz. Eivissa ederra, baina bertako jauntxo-erbitzutan.

Berehala somatzen da hau. Kaian bertan, eta kale nagusietan beraz, lau kale-izen hauek erreparatu ditut: General Franco, Almirante Carrero Blanco, Carlos V, eta Felipe II... ez zegok gaizki, alajainkoa! Elkarren ondo-ondoan laurak.

Turismoaren mauka hasi arte gatzaren bilketa zen bizimodu garrantzitsu bat uhartean; baina hau berau ere abandonatua izan da, aideportutik beretik tristoraz ikus daitekeenez.

Uharteak bost udalerrri ditu. Batek bakarrik itzuli du katalanerara bere izen ofiziala: Eivissa hiriburuak, hain zuzen. Beste bostek ez dute ezer egin: «tramitazioaren luzea» omen da alka-

Itsasertze guztian barrena, "cala" zoragarriak ageri.

teek eman duten arrazoia.

Nolako alkateak, ordea? Erantzuna hau da, bostak dira AP-koak (hauetako bat dena dela, PSOE-ren laguntzaz hautatu dute).

Turistak zerbitzatzeko, berriz, langileria merkea behar zen; eta andaluzak etorri dira mordoka. Neronek ikusi ditut multzo batzu azokan. Almeriako doinu nabarmenez mintzatzen ari. Eivissa hiriburuan %40 dira jadanik; eta aurki eivissatarrek gutxiengoan jarriko dira (Jakina, udan hala daude; eta gazte askok et askok ikasten du, eta gero maiz baliatzen, Goetheren hizkuntza).

Oraindik ere, Bernat Joaneak aurkitu duenez, uharteko %72-ek katalanez hitz egiten jakin arren (mintzatzen bai, baina idazten oso gutxi), gaztelania da nagusi jadanik. Eta, Bernat Joan-en hitzez esateko, «procès irreversible d'aculturació» baten aurrean gaude. Soziologiaren mailan gertatu dena, «canvi que mai no ha assimilat, rapidísim, irracional i vertiginós (batez ere 1960ez geroztik).

Valenciako fenomeno bera somatu dut. Mintzaldiaren ondoko elkarrizketan, ikasle gazte batek hau erantzun baitit: «Tú hablas del catalán. Pero aquí no somos catalanes; somos ibicencos; y nuestra lengua es el ibicenco»... Dirudun familietako gazteen artean, horixe bide da pentsakera nagusia.

Bernat Joaneak argitaratu duen liburuan («Bilinguisme? Normalització? Dades sobre el conflicte lingüístic a l'illa d'Eivissa». Palma. 1984) berri hitzak dira gailen. Adibidez: ama-hizkuntza katalanera baldin bada ere 72-entzat lanean katalanera ez da 29 baizik erabiltzen (edo, beharbada garbikiago: gaztelania da lanaren hizkera: %71).

Datu antzekoak ditugu alor desberdinetan. telebista gaztelaniaz da ia osoki (ordu erdi bat «elebidun»: «Informatiu Balear» delakoa). SER katea eta Radio Diario delakoa gaztelania hutsez ari dira, Popularrak egiten du gehinik katalaneraz: astean 3,25 ordu... nahiz bertako enpleguak katalandunak izan.

Deskalabro bera irakaskuntzan: 33 ikastetxe daudelarik, bakar batek ere ez du irakaskuntza osoa katalaneraz ematen. «Diario de Ibiza» delakoak, 3.000 ale saltzen, dena egiten du gaztelaniaz; eta politikaren adetik, «eskuinetik eskuin-muturrera» jarri behar omen da (malenkoniaz oroitu naiz «Sud Ouest» jatorraz...).

Hitz Batez, 1979ko «Decreto de Bilinguismo para las Islas Baleares» delakoak, ez du ezer konpondu; baina hizkuntza ordezkapena legeztatu du. Hau bai.

Zer diote gazteek? Hauxe da kakoa. Eta nik Es Vedra arroka gaitzaren aurrean egin dugun bazkari gogoangarrian ezagutu ditudanak, esperantza bidea ireki didate. Soziolinguistikazko inkestetan lagundu diete Joan eta Torres irakasleei, egoeraren kontra aurkitu ditut; eta, hitz batez, agian Eivissak baduke segidarik. Agian, berriz,

Bestela etorkizun latza datorkie eivissatarrei. Britainar «ganberro» en izurritea ere, Bruselasko sarraskia baino lehenago ezagutu baitute hango parajeetan (artikulu mamitsua irakurri nuen han, honi buruz, Nito Verde-lumaren bitartez).

Agian, beraz.

Eta ARGIAko lerro hauetatik, bihoakie Eivissako borrokakideei neure agurrik bihozkorrena.

Eugenio Siragusa, zeruaren ahotsa

«Estraterrestreak ernaldutako tximuen seme gara»

Lurretik kanpo bizi omen diren izakiek gurekin eduki nahi izan dituzten kontaktoetaz eta haien edukiaz, makina bat liburu idatzita daude, baita horren inguruan elkarteak eta guzti montatuta ere. Eugenio Siragusa siziliarra, ::kontaktodun::; prestigiotsuena dugu, roilo horretan dabilzanen artean izen famatuenekoa.

ARGIA.— Nor da Eugenio Siragusa?

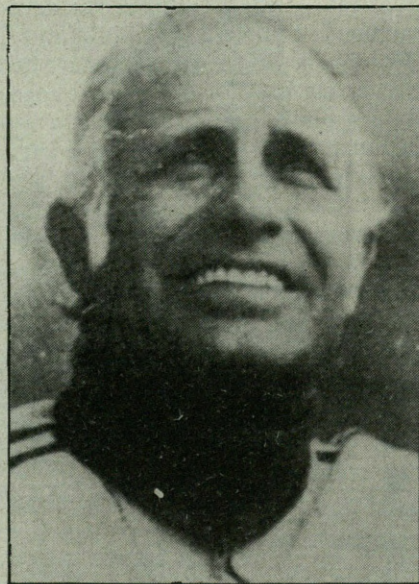
EUGENIO SIRAGUSA.— Catania, Italiako herri batean jaio zen gizona dugu. 33 urte zituela, lanera joateko abiatu zen. Goizeko seirak ziren bere bizitza erabat aldatuko zuen gertaera bat suertatu zitzaionean; bere lehendabiziko ovni baten ikustaldia, alegia. Hau zela eta, bere ezaguera murrizta izugarri zabaldu zitzaion, zientzaren arlo guztietara eta edozein gai zientifikotaz hitz egiteko gaitasuna hedatuz zihoakiolarik. Bere emakumearekin arazoak eduki zituen. Hurrengo urteetan zergak kobratzeari ekin zion hori bait zen hain zuzen ere bere lana. Hamar urte paseak zirela Etnara igotzeko premia sentitu zuenean. Hemen lehendabiziko kontakto fisiko esperimentatu zuen bi estraterrestrekin, orduetik hona etengabeko

enkuentroak eduki dituelarik. Gure anaia estragalaktiko horiek mezu liberatzaile bat endelegatu dute Siragusa-rengan, berak lurreko gizaki guztiei transmititu diezaion. Eugenio Siragusatzat ezaguna dena orain, Barath, Hermes Trimegisto, Juan Evangelista, Giordano Bruno, Alejandro Cagliostro eta Grigori Rasputin-en errenkarnazioa da. Estraterrestreak itzuli dira. Erne egon!

A.— Beste erlijioek ere halako mezu liberatzaile bat daramate heuren irakaskuntzan. Zuek katolikoak al zarete?

E.S.— Kristianoak gara baina ez katolikoak. Kristorengan sinesmen haundia daukagu. Kristorengan sinestea, eguzkiarengan sinestea bezalaxe da. Argirik gabe ez da ezer existitzen. Eguzkiak hiru energi mota dauzka: fisikoa, psikikoa eta izpiri-

Eugenio Siragusa, Lurretik kanpo datozenekin kontakto preziatuen.

tuala, bakoitzak gizakiaren atal fisiko, psikiko eta izpirituala elikatzen duelarik hurrenez hurren.

A.— Nor dira estralurtarrak eta eta zein da haien helburua?

E.S.— Eguzkian, planetetan eta astroetan bizi diren humanoideak dira. Heuren helburua zera da, pertsona kopuru zehatz batek iraun dezala ziurtatzea. Abrahamekin egin zuten eran. Zergatik hautatu zuten Abraham eta Noe salbatu? Sinpleki eten-gabeko selekzio genetikoa dagoelako.

A.— Haiek aukeratua izateko beharrezkoa al da barazkijale izatea?

E.S.— Haragia eta alkohola beharrezkoak dira. Alkohola ordu psikorik gehien duen produktua delako. Ardoaren eta ogiaren genetika ez dira lurtarrak. Honek esan nahi du produktu horiek ez zirela existitzen lurrean, espaziotik ekarri zituzten, gene horien menpekotasun zuzena dugu horregatik. Extraterrestreak esaten

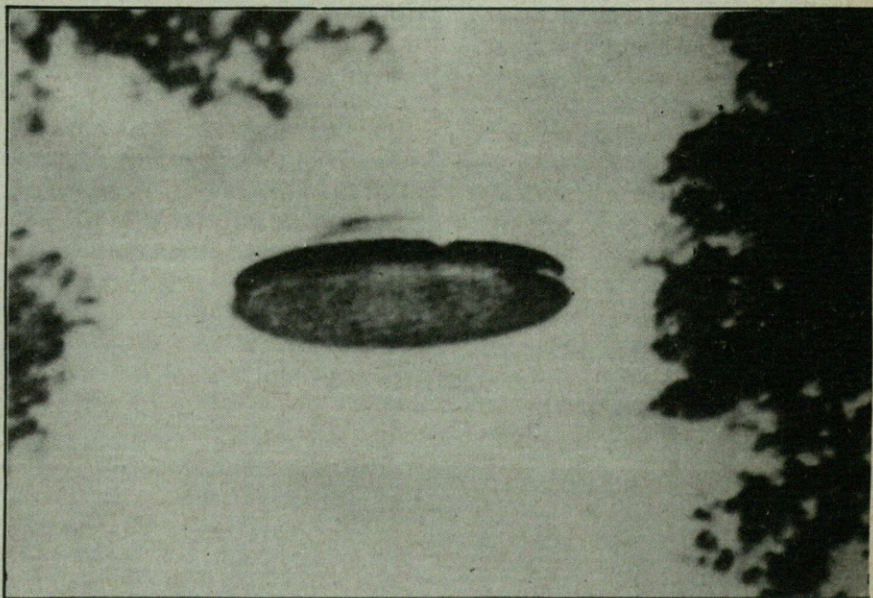

«Kkometa batek eguzkia ernaldtu zuen eta genetika berri bat bilakatu zen. Horrexegatik desagertu ziren diplodokusak»

dute gure %50a zakarra dela eta geratzen zaigun beste erdia bizitza dela. Horregatik eman behar zaizkio gorputzari bizitza eta zarama. Haragia, beste aldetik, oso beharrezkoa zaigu une honetan. Laister Halley izeneko kometa bat pasako da eta 86. urteko otsailaren 10. egunean eguzkiarekiko edukiko duen hurbiltasun haundienarikoa lortuko du, urte honen udaldian teleskopioz ikusgai izango delarik. Kometa honek eguzkiaren «uhin-luzera eta frekuentzia» delakoa aldaeraziko ditu. Onartzen badugu Halley epermatozoide kosmikoa dela eta eguzkia obulo bat orduan eguzkia ernaltzean eguzki sistemaren portaera erabat aldatuko da eta honekin batera gure biologiak ere aldakuntza nabarmena nozituko du. Ordutik hasi behar izango gara elikadura sanoago bat eramaten baina orain bat batean uzten badiozu jateari zure seme-alaba-gai urriagotzen ari zara, zeren eta zelulak genetikoki informaturik bait dago hargiaren beharraz.

A.— Zein genetikaz ari zara?

E.S.— Genetika psikikoaz, jakina. Genetika honek normala baino sentimendu haundiagoa dauka. Genetika normala DNA bezala ezagutzen da. Psikikoak GNA izena hartzen duelarik. Honek %30 estimulo psikikoa darama eta estraterrestreek predisposatu dagoen gizakia aktibatuko dute hurrengo aroan bizi dadin. Horrela funtzionatu du genetika honek: eman dezagun, 220 W-ekin kargatuak izango garelara, 220 W-ekin funtzionatzen

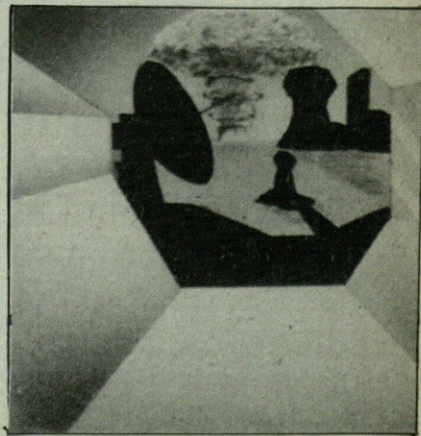
33 urterekin ikusi omen zuen lehen estraterrestrea, eta handik hamar urtetara birekin lehen kontakto fisikoa; ordutik hona etengabekoa izan ei da erlazioa.

duen eguzki batekin. Norbait ahalegintzen bada bere filosofiaz eta otoitzaz lege hau aldatzen, 120 W-ekin funtzionatzea, alegia, hil egingo da. Horrela laguntzen digute. Isilpean lan egiteko etorri zaizkigu.

A.— Ez al duzu guzti honekin beldurra sartu nahi izaten?

E.S.— Zuk erabil dezakezu nahi duzun legea, budistena, Mahomarena, katolikoena, prestatua izateko. Haiei berdin zaie. Haiek dira zuregan dignitatea eman dadin lehendabiziko bidea eta dignitatea ematen da genetikaren gehikuntza baten bidez. Akuario Aroan bizi ahal izateko genetika hori edukitzea behar beharrezkoa da. Orain dela gutxi «Gess» irakurtzen duen mutil bat nireganatu zitzaidan eta honela ihardetsi nion, zera, diplodokusena nola gertatua izan zen. Nola egun batean desagertu ziren denak,

nahiz eta gizonak baino biologia funderagoa eduki. Baina zer gertatu zen? Bada, kometa batek eguzkia ernaldtu zuen eta genetika berri bat bilakatu zen. Dinosaurioek ez zuten genetika hau eta desagertu egin ziren. Asike, zuk eduki ditzakezu Gess edo Biblia edo Talmuda liburuak baina, eguzkiak bizitza berri bat programatzen baldin badu, izaki berriak bizi ahal izango dira. Haro bakoitzean katalismo bat suertatuda eta izaki batzuk selekzionatu egin dira.

«Estraterrestreen helburua zera da: pertsona kopuru zehatz batek iraun dezala ziurtatzea»

A.— Zergatik esaten da «minez erdituko zara»?

E.S.— Jaiotzerakoan umearen zelulak minez inpregnatzen dira. Horrela ez balitz eboluzioa lokartuta geratuko litzateke, ez luke eboluzionatuko, alegia. Zuk hartzen baldin baduzu pertsona baten burua eta uretan sartzen baduzu, ahaleginak egingo ditu argia ikusteko. Unibertsoan dena programaturik dago eta horregatik umeak mina sentitu behar du jaiotzerakoan.

A.— Puntu honetara heldu garelarik, esan al zeniezaguke zein den estraterrestreen ikuspuntua abortuari buruz?

E.S.— Pertsona batek nahita abortatzen duenean bi gauza galtzen ditu. Bata gorputzaren zati bat eta bigarrena intelijentziaren ehuneko hainbat. Honekin esan nahi dut atzerako pauso bat ematen duela adimenari dagokionez, erditzen denean adimena irabazten duelarik. Ehun aborto egingo baliu, amorfoa geratuko litzateke.

A.— Nola explikatzen dute ovnitarrek erreinkarnazioaren teoria?

E.S.— Honela hasten da. Adonaik erditutako izpiritua, izpiritu zero da, materiara joaten delarik, hemen lehendabiziko erreinkarnazioa hasten delarik. Gizona jaiotzen da baina ton-toAda, materiarekin espermentatu ez duelako. Orduan hartzen du gorputza eta amildegi batetik botatzen du bere burua. Hil egiten da eta hurrengo erreinkarnazioan badaki hori ez dala

positiboa eta ez da amilduko. Horrela gauza guztiekin. Une zehatz batean ezj guera eta esperientziak oso zabalak izango dira eta beste dimentsio haundi batetara pasatzen da gorputza galtzen duelarik. Arima eta izpiritua besterik ez da izango eta eboluzioaren beste etapa edo urrats batean espiritua bakarrik izateko iritsiko da. Hauxe da gizona eta denboraren historia.

A.— Zergatik daude mongolikoak orduan?

E.S.— Horiek dira gure eboluzio prozesu honen erdiko etapa. gure inboluzioaren ondorio latz bat eta izpirituak urrats hori onartzen du. Gauza bera gertatzen da marikoiekin. Gay den pertsona bat mongolikoaren bidean dago. Esate batetarako, emakume batek egoistikoki seme-alabetaz erditzeari uko egiten badio, hurrengo erreinkarnazioan homosexual bat izango da. Lege Naturalak horrela agintzen du. Guk ministroari honako proposamen hau egin diogu, zera, gay guztiak Kanariasetako uharte batean koka ditzala eta lesbianak bestean. Belaunaldi bat baino ez lukete iraungo.

A.— Hori kupidagabeko sarraskia egitea ez al litzateke izango?

E.S.— Bai, baina haiek eskatzen duten askatasunarekin. Nik ez ditut es-terminatzen. Haiek dira beren buruak sakailatzen dituztenak, legearen kontra doazelako. Ez dago eskubiderik gaur egun jaiotzen diren haur elbarri-

tuak bai fisiko bai psikikoki praktika honen ondorioz izatea. Nik ez dut esaten pertsona batek okerrik ezin deza-keela egin baina hori legalizatzea ez dut onartzen. Hori gertatu zen Sodom-a eta Gomorran. Hain zabaltuta ze- goen prostituzioa ze haurrak buztana eta guztirekin jaiotzen ziren. Degene-razio bat zen hori. Gaurko gayena ze- goeneko gairiduta zuten.

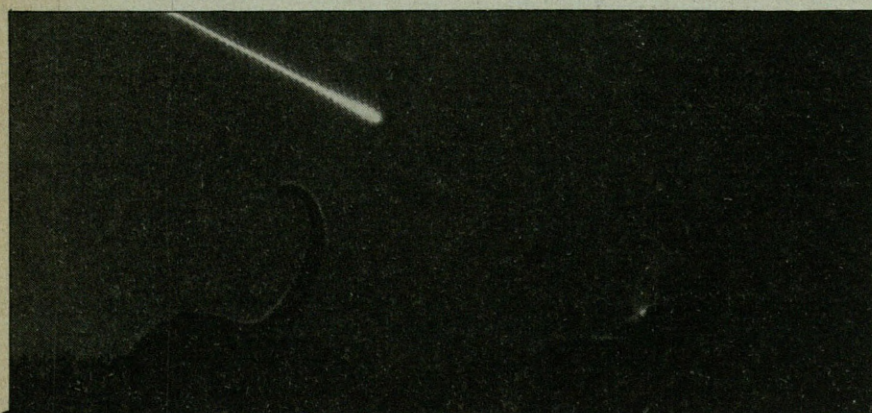
A.— Gaur egun ez da horrelakorik gertatuko.

E.S.— Une honetan 18 lekutan ematen da sodomia estatu espainar- rean. Jose Mariren amak Donostiako gurutze gorrian lan egiten zuen orain dela urte batzuk, emakumeek erditze-ko lekutik zuteneko bolada hartan. Bada, emakume honek kontatu digu- nez igel baten buruaren antza haundia zuen ume asko jaiotzen zirela. Medi-kuak ere ikarutzen ziren. Duela bost urte edo Hegoamerikan munstro txiki bat jaio zen. Han zeuden guztiek, hori ikusterakoan esklamatu zuten «hau munstroa!». Umeak erantzun zien: zuek ni baino munstroagoak zarete, zuek egindako ondorio bat bait naiz». Eta hil egin zen.

A.— Elkarrizketa honi nolabaiteko bukaera emateko, zer kontatzen dute estralurtarrek Jainkoaz?

E.S.— Badaude 150 biloi unibertso. Multzo hori da Jainkoa eta Honen arima argia da, indar sortzailea honen izpiritua delarik. Indar sortzaile hau hidrogenoaren atomo sublimatuan datza. Gizonak, 52. urtean atomo hau hautsi egin zuen, lehendabiziko ovni inbasioa suertatu zelarik. Honela, gi- zonak hidrogenoaren atomoa zatitzen duen bakoitzean Jainkoaren zati bat apurtzen du, behatz bat esaterako. Atomoaren hausketa bakoitzean gero eta astoagoak bihurtzen gara. Horre- gatik Jesukristok esan zuen «Jaungoi-koak lotu duena ez dezala gizonak er- dibitu». Hitz horiek kontestu honetan ulertu behar dira eta ez ezkontzetan.

Une honetan tximoez beterik da- goen planeta batetara joango banintz eta ditudan 21.000 espermatozoideak sakabanatuko banitu tximoak haur- dun gera zitezen, segituan gurtu egin- go nindukete, jainkotzat hartuz. Zent- zu honetan Mayek «Orejona» izeneko Venuseko jainkosa bat gurtzen zuten. Eta beste herriek ere, estralurtarrak gurtzen zituzten. Gu ere estraterres- treek ernaldutako tximuen semeak gara.

«Pertsona batek nahita abortatzen duenean bi gauza galtzen ditu: bata gorputzaren zati bat eta bigarrena intelijentziaren ehuneko hainbat».

«Guk ministroari honako proposamen hau egin diogu: gay guztiak Canariasetako uharte batean eta lesbianak bestean koka ditzala. Belaunaldi bat baino ez lukete iraungo»

Koxka ere Korrika

NOLA ez, KOXKA ere jarri behar genuen korrika. Ezin izan bestela. Koxkak ere badaki zer den diru eskasian ibiltzea. Koxkak ere badaki zer den despatxu batetik bestera ibiltzea. Eta azkenean Koxkak ere badaki kalera irteteko modu bakarra Korrika egitea izaten dela.

Askotan korrika bakarrik izan beharrean presaka eta korrika izaten den arren. Aurten 2.028 kilometrotan zehar hainbat eta hainbat euskaldunen izerdiak ikusi eta urtean zehar ateratzen ditugun Koxkak gutxi iruditzen zaizkigu. Ba daukagu megitoa euskaldunok! Euskaldun gehienok behintzat.

Ze euskaldunon artean, hau ere aitortu behar, ba da denetarik. Batzuk korrikalariak ditugu, eta besteak eserizaleak.

Eserizaleak, baina ez garai batean eseri-aldiak edo sentadak egiten zituzten horietakoak. Aulkizaleak edo poltrona zaleak dira hemen aipatu nahi ditugun horiek. Korrika aritu behar izaten dutenen izerdiaren kontura bizi direnak inolako iotsarik gabe.

Aurten ere, eta gauzak benetan aldatzen ez diren neurrian, esan beharrean gaude Korrika dela euskaltzale gehienak bat egiten gaituena. Korrikalariak direla euskara aurrera atera nahi dutenak.

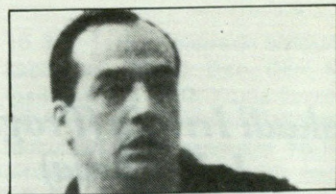
Bestea da eserita dagoenak beti espero duena: noizpait ere nekatuko dira. Ezin ibiliko dira beti korrika. Etorriko dira egunen batean guk eskaintzen dizkiegun aulkitxotan eseritzera.

Korrikalariak ordea badaki zertarako ari den korrika. Ez doa norabiderik gabe. Euskal Herria egiteko bidean doa. Bidea egiten ari da. Nola eseriko da biderik ere ez dagoenean?

Nola eseriko da Gipuzkoa, Bizkaia edo Araba batean Nafarroan eta Iparraldean sartzeko Korrika egitea besterik geratzen ez bazaio?

Korrikaldia amaitutakoan geratuko da atsedenaldirako astirik. Neskakoxkorra amon-duta egongo da agian ordurako. Bere ondokoak agian ez dira jada egonen... Euskal Herria egiteko ordea ba ote beste biderik?

ABILEZIA ETA INDARRA

Oreja III-ren omenez

JUAN BAUTISTA OREJA, Juantxo, orain dela hogeitama-bost urte jaio zen pilotari asko eman duen Errazkin herrian, Nafarroako Larraunen, eta orain dela aste gutxi joan zitzaigun gaitz azkar eta beltz batez, minbiziak jota. Hitz hauek irakurtzen dituzunera-ko egina izango zaio Gasteizen enpresa, pilotari eta pilotazaleon aldetik omenaldia, eta KOXKAtik ere omenezko lerro batzuk idatzi nahi izan ditugu, bere jokoarekin asko gozatu izan dugulako eta gizon leiala eta zintzoa zelako. «Txapelik gabeko txapelduna» deitu izan nion noizpait, lehen mailako pilotaria izan dela beti, onenetakoa, baina txapelketatan suerte gutxi izan duela adierazi nahiean. Lehen ere eskribitua dut eskuinez latigo batekin bezala ematen ziola pilotari, bere «nerbioa» eta «tokea» bereziak zirela, bere zirritza luzeak, txapa gainean, ikustekoak eta txalotzekoak, berak bakarrik moztzen zuela erditik zabalera. Pilotari klasikoa, jarrera, joera eta postura dotoreak zituen, eta honengatik estimatua, baina pertsona hobe zelako, jatorra eta lagunartekoa, maitatua-goa. Honengatik, batez ere azken honengatik, lerro hauek Juantxo Orejaren omenez.

Josetxo LIZARTZA

PELix eta MIXERix

IRRATI BAKOITZAK BERE KOXKA

Euskadi Irratia (Programa 1-Donostia)

Joan den astean eman genuen Donostia-ko Euskadi Irratiak estreinatu berria eukan programazioaren berririk. Orain-ean Euskadi Irratiaren lprograma entzun ahal izateko frekuentziak hauek dira esualde bakoitzerako:

Emisoreak

Jaizkibel (Donostia-Pasaia): Donostia eta inguruko herriak, Bidasoa aldea Sunbillaraino eta Gipuzkoako kostaldea, 91,0.

Oiz (Durango): Durangoaldea, Gernikaldea, Mungialdea, Deba Garaia, Urolagaraia eta Euskal Herriko beste zenbait gunetan, 103,2.

Ganeta (Bilbo): Bilbo eskuinaldera, ezkerraldera eta Uribeakosta, 91,8.

Zaldiaran (Gasteiz): Gasteiz eta Lautada, 93,1.

Arrate (Eibar): Deba beheak, 97,4. *Agerreburu (Azkoitia):* Urolaldea, 95,7.

Usurbe (Beasain): Goierri garaia, 95,9.

Ollaun (Tolosa): Goierri beheak, 101,0.

Herrerako Mendate (Samaniego): Arabako Herrioxa aldea, 97,4.

Txibiarte (Lezama): Nerbioi garai aldea, 89,8.

Lagarbea (Balmaseda): Enkarterria, 95,7.

BA AL LITEKE ORAINDIK EZ JAKITEA?

Santi UGARTEMENDIA

“Korrika” “Herri Irratian”. — “Korrika” dela eta egin diren hainbat ekintzen artean. Eta lekuan lekuko irrati libreek eskeini dioten atentzioa guttietsi barik, zera azpimarratu nahi nuke oraingoan, AEKko talde batek Donostiako “Herri Irratia” egunero egunero ordubetez aurrera eraman duten esperientzia. Aipatu irrati horrek eskeiniriko ordubeteko tartea aprobetxatuz AEKkoak jo eta ke aritu dira, “Korrika”ren berri emanez, eta kultur munduko jende batzurekin saioa eginez. Txalotzekoa da hain maiz gisa honetako mugidei muzin egiten dien irrati batek honelako urratsa ematea. Horretan “Euskadi” izentzat duen irratia baino finkiago portatu dira jesuitak, haien lotsarako. Ea errepikatzen diren honelako esperientziak, “herri” izena merezi ahal izateko.

“Adour Irratia”ren aldaketak. — Aldaketa tamalgarri baten berri ematera gatozkizu. Abertzale jendearengandik hurbil samar ibili izan den Baionako “Adour Irratia”ri txaketa eta kolorea aldatu egin diote oraingoan. jabez aldatu eta bertan lanean ziharduten langile abertzale edota minimoki susmagarriei jarritako betoa bapatekoa izan da. Euskaldunek irrati bat galdu dutela esan beharko da.

“Euskadi Irrati”ko irratinobela artxibatuak. — Askori irudituko zaio arraroa dagoeneko “Euskadi Irratia”k telenobelarik ez eskeintzea. Gutxiak jakingo dutena ordea, zera da, Bernardo Atxagak Eusko Jaurlaritzaren enkarguz egindako gidoi mordo polit bat badagoela Otermin jaunaren eskutan arratoiek jan dezaten zain edo. Zer dela eta ez ditu “Euskadi Irratia”k telenobela horiek produzitzen. Diru arazoa agian? Edo beste zeredozer? Egia dena irratinobela horiek duela hiruzpalau urte daudela eginak. Alperrik?

IRRATI LIBREEN KANTOIA

rruan serioenetakoa dirudien bat. Ekintza konkretuetan, Urola aldeko kultur giroko nahiz kirol munduko pertsonalitateak elkarriketatuz, arazo konkretutan debateak plazaratuz, eta eguneroko martxa etengabe euskarari leku eta oihartzun haundi bat eskeiniz. «Orain dela bi urte hasi ginen, gutxi gora behera. Ideia, hasieran behintzat, Azkoitiko Gazteen Asanbladan geunden gazte batzurenak izan zen. Zergatik? Une horretan udaletxearekin kriston enfrontamentua gendelako, eta guk ere komunikabide baten beharra gendelako argi eta garbi».

Gero auzokoen artean, Azpeitian, ideia berdina zebilela jakin zuten. Asanblea mogidetan zebilen jendea zen eta elkartu egin ziren guztien artean gerora «Kaka Flash» izango zena muntatzeko, «bi hilabete t’erditan azpiegitura guztia muntatuta geneukan, ondoren bi asanblada egin genituen, bata Azpeitian eta bestea Azkoitian, eta hortik sortu zen gerora irratin biltzen den jendea berrogeitamar bat pertsona».

Horrelako esperientzia baten oihartzuna neurtzea zaila gertatzen zaie «Kaka Flash»ekoei, «hasiera batean sekulako booma izan zen, guztiok ezagutzen garen herri batetan normala da hori, dezente entzuten zen». Jendeak kalean komentatzen du halako edo bestelako programa baina entzuleen kopurua zehaztea zaila bada ere. «Kaka Flash»en biltzen dira bestelako irrati eta komunikabideetan bazterturik egon ohi diren elkarte eta erakundetako jendea. Azpeitian ondo, Azkoitiako zati batzutan gaizki, Urrestilan parte batean eta Zestuan ere piska bat da Urolaldeko irratiaren hedadura, «hamar wattiorekin ateratzen gara, baina oso leku onean kokatua dago, aproposa da oso». Euskaraz ehuneko larogea sartzen dute herriaren ispilu izan nahirik 104 Mhz.etan aritzen den irrati honek. Orain zorra ordaindu dute eta Azkoitia osoan ondo entzun dadin errepitidore bat kokatu asmo dute, horrekin batera unidade mobilaren ideia, telefonaarena, etabar...

«Kaka Flash», Urolako bailarako oihartzun martxosoa

Irrati libreen mogida gero eta finkatua-
go eta esperantzatsuago dabilen gara-
hauetan, Azpeitia-Azkoitia-Urrestila ingu-
ruko «Kaka Flash» da irrati libreen artean
egon ohi den informalitate sanoaren ba-

programazioa

8 ekainak **15,30:** Aurkezpena. **15,32:** Tarzan (marrazki bizidunak) 25. kapitulua. **16,00:** Don, Don, Kikilikon (pailazoak). **17,00:** Bip, nire anai supergizona (marrazki bizidunak). **18,30:** Mundu marken Guinness liburua (dokumentala) 5. kapitulua. **19,30:** Mundu bat amaitzear (dokumentala) 9. kapitulua. **20,30:** S.O.S. erne (telesaila) 7. kapitulua. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Show txanpa. **22,15:** Bronk (telesaila) 10. kapitulua. **23,00:** Amaiera.

9 ekainak **15,32:** Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 27. kapitulua. **16,00:** Bidaariak (telesaila) 16. kapitulua. **17,00:** Ehizakatuak (marrazki bizidunak). **17,30:** Scarf Jack (telesaila) 3. kapitulua. **18,30:** Klasi-koen txokoa. **19,30:** Hazzardeko Dukeak (telesaila) 1. kapitulua. **20,30:** Mister T (marrazki bizidunak) 3. kapitulua. **21,00:** Gaur Eguna (informatiboa). **21,15:** Hemen bizi (astekaria). **22,45:** Kirolez-kirol. **23,00:** Amaiera.

10 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 27. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 22. kapitulua. **15,50:** Amaiera. **19,10:** Aurkezpena. **19,15:** Gaur egun (informatiboa). **19,30:** Lirainduz. **20,00:** Superman (marrazki bizidunak) 8. kapitulua. **20,30:** Kirolez kirol. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Popa Zoro. **21,45:** Dallas (telesaila) 51. kapitulua. **22,50:** Gaur egun (informatiboa). **23,00:** Amaiera.

11 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Superman (marrazki bizidunak) 8. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 23. kapitulua. **15,50:** Amaiera. **19,10:** Aurkezpena. **19,15:** Gaur egun (informatiboa). **19,30:** Virulyse (telepanpinak) 16. kapitulua. **20,00:** Scarf Jack (telesaila) 4. kapitulua. **20,30:** Gazte-tandik. **21,00:** Gaur egun (informatiboa). **21,15:** Mahai inguru. **22,50:** Gaur egun (informatiboa). **23,00:** Amaiera.

12 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Virulyse (telepanpinak) 16. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 24. kapitulua. **19,15:** Gaur egun. **19,30:** Lirainduz. **20,00:** Kaixo Sandibell (marrazki bizidunak) 12. kapitulua. **20,30:** Zopa Haundi. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Itsaso azpiko hiria (luzemetraia). **22,45:** Gaur egun (informatiboa).

13 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Tarzan (marrazki bizidunak) 25. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 25. kapitulua. **19,15:** Gaur egun. **19,30:** Mundu marken Guinness liburua (dokumentala) 6. kapitulua. **20,30:** Zerotik zetara. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Wayne eta Shuster (umorezko telesaila). **21,45:** Beltza eta arriskutsua (telesaila). **22,45:** Gaur egun (informatiboa). **22,50:** Fede giroan.

14 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Kaixo Sandibell (marrazki bizidunak) 12. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 26. kapitulua. **19,15:** Gaur egun. **19,30:** Lirainduz. **20,00:** Plaza berri. **20,30:** Kirolez kirol. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Gizaki ororen lotsamena (luzemetraia). **22,45:** Gaur egun (informatiboa).

15 ekainak **15,32:** Tarzan (marrazki bizidunak) 26. kapitulua. **16,00:** Don, Don, Kikilikon (pailazoak). **17,00:** Yuma (luzemetraia). **18,30:** Mundu marken Guinness liburua (dokumentala) 6. kapitulua. **19,30:** Mundu bat amaitzear (dokumentala) 10. kapitulua. **20,30:** S.O.S. Erne (telesaila) 7. kapitulua. **21,00:** Gaur Egun (informatiboa). **21,15:** Show txanpa. **21,45:** Bronk (poliziakoa) 11. kapitulua.

16 ekainak **15,32:** Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 28. kapitulua. **16,00:** Bidaariak (telesaila). **17,00:** Ehizakatuak (marrazki bizidunak). **17,30:** Scarf Jack (telesaila) 4. kapitulua. **18,00:** Klasikoen txokoa. **19,30:** Hazzardeko Dukeak (telesaila). **20,30:** Mister T (marrazki bizidunak) 4. kapitulua. **21,00:** Gaur Egun (informatiboa). **21,15:** Hemen bizi (astekaria). **22,15:** Kirolez-kirol. **23,00:** Golfeko Opean (USAtik).

17 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Harlock Kapitaina (marrazki bizidunak) 28. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 27. kapitulua. **15,50:** Amaiera. **19,10:** Aurkezpena. **19,15:** Gaur egun (informatiboa). **19,30:** Lirainduz. **20,00:** Superman (marrazki bizidunak) 9. kapitulua. **20,30:** Kirolez kirol. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Popa Zoro. **21,50:** Dallas (telesaila) 52. kapitulua. **22,45:** Gaur egun (informatiboa). **23,00:** Amaiera.

18 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Superman (marrazki bizidunak) 9. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 28. kapitulua. **15,50:** Amaiera. **19,10:** Aurkezpena. **19,15:** Gaur egun (informatiboa). **19,30:** Virulyse (telepanpinak) 17. kapitulua. **20,00:** Scarf Jack (telesaila) 5. kapitulua. **20,30:** Gazte-tandik. **21,00:** Gaur egun (informatiboa). **21,15:** Mahai inguru. **22,45:** Gaur egun (informatiboa). **23,00:** Amaiera.

19 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Virulyse (telepanpinak) 17. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 29. kapitulua. **19,15:** Gaur egun. **19,30:** Lirainduz. **20,00:** Kaixo Sandibell (marrazki bizidunak) 13. kapitulua. **20,30:** Zopa Haundi. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Suntsipen etxea (luzemetraia). **22,50:** Gaur egun (informatiboa).

20 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Tarzan (marrazki bizidunak) 26. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 30. kapitulua. **19,15:** Gaur egun. **19,30:** The Wizz kids (telesaila) 1. kapitulua. **20,30:** Zerotik zetara. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Wayne eta Shuster (umorezko telesaila) 6. kapitulua. **21,45:** Beltza eta arriskutsua (telesaila). **22,45:** Gaur egun (informatiboa). **22,55:** Fede-giroan.

21 ekainak **13,35:** Hitz eta pitz. **13,45:** Kaixo Sandibell (marrazki bizidunak) 13. kapitulua. **14,00:** Hitz eta pitz. **14,15:** Musikala. **14,30:** Gaur egun (informatiboa). **15,00:** Carsondarren legea (telenobela) 31. kapitulua. **19,15:** Gaur egun. **19,30:** Lirainduz. **20,00:** Plaza berri. **20,30:** Kirolez kirol. **21,00:** Gaur Egun. **21,15:** Drakula (luzemetraia). **22,45:** Gaur egun (informatiboa).

TXORI BATEK ESAN DIGU...

AMOREBIETA

Ibarbia eta Erguinen dimisioak

Dagoeneko konfirmatutzat eman daitezke Martin Ibarbia eta Josu Erguin ETB buruen dimisioak. Uda pasa arte, beren karguak utziko ez badituzte ere, aurkeztuak omen dituzte beren dimisio-agiriak, eta badirudi ez dutela bueltarik. Itxura denez, oraingo zuzendaritzarekiko erizpide-diferentziengatik gertatu omen dira dimisio horiek. Egia esan, aspalditik zebiltzan bi persona horien dimisioen esamesak, eta (hau ere, egia esateko) beren ekitaldien balantzea eginez ezin esan oso distiriatik izan diri nik. Barne-produkzioan gertatutako desastre kasik erabatekoa, eta kontratazio-kontutan suertatu diren desajuste nabariak ikusita, jakin ez dakigu beren zuhertasun faltagatik denentz, edota goitik ere ahalmenak urritu izan zaikiolako. Biek, Ibarbia eta Erguinek «Eresoinka» ra jotzeko asmoa omen dute, orain arte bikoizketa-estudioa baino izan ez den horrek produkzio-zentrua ere bihurtzeko xedea omen du bere bizkar.

Greba eta santzio batzuren inguruan

Gogor dabilta ETBko langileak ordu estrarik ez sartzeko asmoz, eta komenioari atxikitzeagatik espediente zenbait jaso dituzte zuzendaritzaren partetik. Han-hemenka jaso ahal izan ditugun komentarioei kasu eginez gero, Amatiño aurreko greban baino gogorrago jokatzekotan dabil, behar izanez gero despidoraino iritsiko liratekeen santzioak hartzeko prest. Modu horretaz (enpresario uzkurren gisara) harri bakarrez bi txori joko lituzteke: langileak isilerazi eta gehien molestatzen duten elemenduak kalera bota. Ikusi egin behar zer irteten den istilu hauetatik.

Haur-programa berri baten atarian

«Gaztetandik» pikutara doala eta, edade txikiagokoentzat programa berri baten prestatzen lanean hasi dira barne-produkzioakoak: haur-programa bat da eta bere elemendu batzu kanpotik inportatu eta dauden lez itzuliak izango balira ere, parte nagusienak ETBn bertan egingo lirateke, batik bat aurkezle-lana eta esketx ugari eskeiniko liratekeela barne-produkzioetik. Horrezaz gain, saio laburrak egunero eskeintzekotan dago projektua.

BOTOIA SAKA

luzemetraiak

Asteazkenetan ere luzemetraiak

Ekainean berriro ere astean hiru luzemetraia ikusteko aukera eskeiniko digu ETBk "Errepublikak batetako gertaerak" izeneko saila amaitu ondoren. Kasik besterik gabe hemen doakizu datorren hamabostaldirako ikusi ahal izango diren filmen zerrenda xehetasun zenbaitzuekin.

Ekainaren 8an, larunbata **Bip, nire anaia supergizona** izena duen marrazki biziduneko luzemetraia, arratsaldeko bostetan, noski. Asteazkenetan, Boetticheren beste filme bat, izenburu sujerenduna gainera, **Itsas azpiko hiria** 1953an eginiko filmea eta antzezleen artean Anthony Quinnen agerpen erakargarria eskeintzen duelarik, gaueko

bederatziak eta laurdenetan, hilak 12an. Ostiralean, hilak 14, **Gizaki ororen lotsamena** izeneko filmea projektatuko du ETBk. Eta larunbatean, hamabostaldiko filmerik interesgarriena ziuraski, Samuel Fullerren **Yuma**, 1957an errodatua, antzezleen artean Rod Steiger eta Sarita Montielen partaidetza paregabea zuelarik, arratsaldeko bostetan. Hilak 19an, asteazkena, **Suntsi-pen etxea** ikusi ahal izango da, George Roy Hillen filmea, 1972koa, gaueko bederatziak eta laurdenetan. Bukatzeko, hilak 21ean, aurrekoaren ordu berean beldurrezko filme bat, **Drakula**. Gai bereko bertsio asko egin da, eta ikusi beharko hau zernolako den. Beldurra atsegin bazaizu egizu aproba.

PLATO BAT ESAN NIZVEN
NAHI NVELA
EZ PLATER BAT!

AURRETIK

telesailak

"Hazzardeko Dukeak", country kotxezaleak

Telesail iparramerikar berri bat igande arratsaldetarako. Aurrerantzean, zazpi t'erditatik aitzina, **Hazzardeko Dukeak** izeneko telesaila eskeini-ko du telebistak. Duke izeneko anai bi dira telesail honetako protagonista, moeta guzietako kotxeekin batera, kotxe azkarrak, kotxe hegalaria, eta txokatzen diren kotxeak. Umore ahuleko telesailaren itxura hartu diogu guk. Hori bai, telesailaren zehar adituko duzun musika Waylon Jennings

country kantari ospetsuarena da. Igandetan 19,30tan.

"Mister T", kirolariek in krimenaren kontra

Ez du aldatzen ETBk marrazki bizidunen aukeraketan. **Mister T** hau ere USA-tik datorkigu, handik datozen produktuen zigilu berezi eta nazkagarriarekin. Oraingoan "Mister T" delakoa da protagonista. hamahiru bat kapitulu dituen marrazki bizidun sail hauetako atal guztiak berdin hasten dira: Mister Tk mensaia

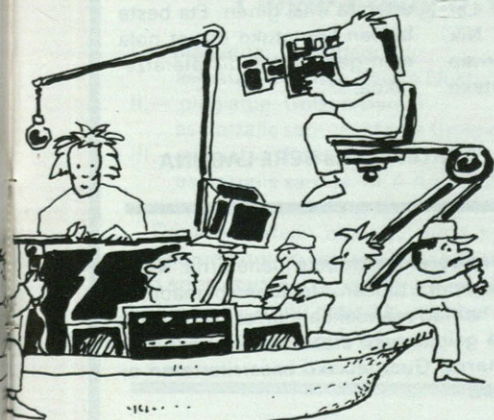
bat jaso eta arazo bat konpontzeko agindua ematen diote. Horretarako hamar kirolari on eta treberen laguntza izango du. Amaitu ere, noski, beti berdin amaituko da. "Onek" irabaziko dute: Mister T eta bere lagunek. Igandetan, arratsaldeko zortzi t'erditatik aurrera

erretransmisioak

Golfa Estatu Batuetatik

Hamabostaldi honetarako, aurrekorako ez bezala, telebistak ez du kirol erretransmisio gehiegi prestatu. Hori dio behintzat guganaturatutako egitarauak. Igandean, ekainak

16an, izango da erretransmisio bakarra, eta berau EEBB-tatik. Golf Opena eskeini-ko du telebistak gaueko hamaiketatik aurrera.

IKUSITAKOAK IKUSITA

Antxon URRESTARAZU

"Fede giroan", bazetorrena

Bai, egia esan, aurretik ere izan dugu ETBn erlijio kutsuko saioren ikusteko aukera. Ostegunetan azken orduan ikusi ahal dezakegun "Fede giroan" horren aurretik "Berbetan" saioak eman zигun pistarik. Eta, egia esan, zentzu batean harritzekoa zirudien Euskal Herria "fededun" honetan kristauek telebistan inkurtsio fuerteko bat ez egitea. Orain tarte hori eskeintzen zaio erlijioari. Programaketa horren arrazoiak bilatzea alperrikakoa litzateke. presioak nondik nora joan diren irudikatzen erraza den neurrian. Gisa horretako saioekiko ene ezadostasuna agerian utzi nahi nuke, nahiz eta ordutegi aldetik hain ona ez dirudien tarte batetara eraman. ETBko agintariak aitzaki piloa aurki dezakete saio hori sartzeko, eta agian politika mailan egon diren aldaketetan (boterean dagoen partiduan batez ere), bilatu beharko genuke "Fede giroan" saioaren abiapuntua. Jasan beharreko saio bat. Baina konponbidea ez bide da guztiz zaila, telebista itzali eta kitto.

Epe motxera lanean

Eztabaida ezinezkoa da Euskal Telebista errealtate bat dela gaur egun. Hor dago, eta egin du dagoeneko historia apurtxo bat, baina oinarri ez oso sendoegitan eraiki den inpresioa dadukat neuk. Dagoeneko ezaguna da TVen, adibidez, egon diren korruptzioak eta abar. Euskal Telebistan horrelakorik ez gertatzea zatekeen askoren esperantza; baina daraman martxa ikusirik, inolako plangintzarik gabe eraikitako telebista bat dirudi, urjentziazkoa eta hobetzeko asmorik gabe. Bertako saioen artean aurrez pentsatu eta prestatutako baten gabezia nabari da, lasaitasunez egindako saioen gabezia. Eguneroko zurrunbiloan ETB epe motxera lanean ari dela dirudi. Noiz arte?

Telebista tresna bat izan daiteke?

Horixe da nire kezka. Telebistak daukan boterea, irudiaren bidez informatzearena, ez ote liteke zentzu positiboago batetan profita? Errazegi sartzen dira kanpotikako emisioak, merkeago direlako, eta alde batera uzten bertako kirol lehiak, eta bestelako berriak. Azken finean gutxi da telebista batek informatzen duena, ezinagatik, garestiago bait da telebista benetako tresna bilakatzea.

BESTEEN AHUNTZAK

Nola paisano batek bere sekretoarekin aldegin zuen

Californiako Monterey-ko auzo batek Tortilla Flat izena du. Bertan erdi espainolez-erdi ingelesez hitz egiten duen **paisano** jendea bizi da.

Estatu Batuek Alemaniarekin ez dakit zein gerra hasi zuteneko denboran, hiru **paisano** ardo botila batzuren inguruan bildurik zeuden. Botilak hustu-ala, herri-zaletasuna gainezkatzez zitzairen. Goizaldean, reklutatzeko postuaren aurrean suertatu ziren. Sarjento batek, banan bana, nora joan gura duten galdegiten die. «*Bost axola neri!*», erantzun du Pilón-ek; «*nik etxera fan nahi dut*», erantzun du Big Joe-k, eta biak infanteriara bidali dituzte. Danny-k berriz berak mando larrutzen ederki dakiela eta Texas-en gertatu da, mando haziketan.

Gerratik itzulian Danny-k etxe bat heredatu duen errealtatearekin topo egiten du. Lagunak etxera daramatza. Horako arratsaldeak «adinak gizon zoriontsua sorprenditzen duen bezain oharkabea» igarotzen dituzte. Ardo edaten, maizenek. «*Madre de Dios, qué vino!*», esklamatzan dute, probatutakoan.

Jende ona da, hau. «*Merezi dik, atsegin izateak, eta eskuzabal. Bero argigarri eder bat sentitzen duk barruan, esomagan enchilada batekin bezala. Jainkoaren izpirituak kamelloaren larrua bezain lastanezko txamarra batekin esaltzen gaitzik*».

Danny-k mueble bakar bat erreserbatzen du berarentzako: ohea. Gauez lurra zabala bait da. Pablo, hiru ardi larruren azpian egoten da lo. Jesús María, besoak abrigo zahar baten mahuketan sartuak eta hankak beste abrigo zahar batenetan. Pilón, alfonbra batetan biribildua. Big Joe, izkin batj tan kukubil eginda. Eguerdian ere, gozo lokar daiteke, leihoetan pilatu den hautsak gehiegizko argia iragazten bait du.

Baina Danny ez dago umore onean. Agian bizitzeaz nekatu egin da. «*Ez hago ongi*», esaten dio Jesús María-k, «*sekretu garratzen bat gordetzen duk hik*». Baina Danny-k ezetz, erantzuten du.

Maite duten lagunak festa bat paratu diote. Orduan Danny-ren izarra piztu egiten da, zer-edo-zer fantastikoa gertatzen zaio, eroaldi marabilosoa du, eta gero... hil egiten da.

Besteek, poxpolo deskuidatu bat lagunaren etxea erretzen hasten delarik, ez dute sua amatatzeko saiorik egiten. Maite zuten, Danny.

Martin IRAZGOITI

BIDEAK NORA, OINAK HARA

Goazen Artikutzara (inolako permisurik gabe)

Lehengo batean, ohizko de-
nez, tabernaz taberna gara-
gardo eta bestelakoak hartzen
nenbilela, aspaldiko lagun
mendigoizale bat topatu nuen:

— Iepa, zelan zabiltz?

— Bizimodu petral honekin
nekatuta, kilometro piloa egi-
ten diat egunero kale batetik
bestera.

Hizketan hasi eta berotu
egin ninduen, alferra nintzela
eta sekula ez nuela ezer pro-
betxuzkorik egingo bota zidan
aurpegira. Eta azkenik
desafiatu egin ninduen. Hu-
rrango goizean goiz zazpiretan
egin genuen zita. Bere ustea-
ren kontra agertu nintzen nire
bizikletaz horniturik, baita
kantinplora eta jateko zerbai-
tekin, eta sekulako bixamo-
naz.

Adiskideak kontatu zidan ez,
egin behar genuen bidaia
edota txangorako Donostiako
udalak emandako baimena
beharrezkoa zen. Transgresio
apur bat egiteak zinez animatu
ninduen. Artikutzako urtegia
zen gure helburua, Donostia-
ko udalak Nafarroan duen zati
anexionatua edo.

Iritsi ginen lasai asko Oiart-
zungo Altzibar Auzora, eta la-
gunak esan zidan:

— Orain hasten da hamasei
bat kilometrotako malda poli-
ta.

— Buffff!

Hamar kilometrotara droga
kontutan dabilzan batzuren
sanitario baserri bat dago. Le-
hen posada bat zena. Nik
pentsatu nuen ea zer arraio
egingo zukeen gisa horretako

fonda batek paraje horietan.
Lagunak esplikaturakoaren
arabera, garai batean ikazki-
nak aritzen omen ziren eta as-
tean zehar aurreratutako xo-
xak bertan xahutzen omen zi-
tuzten. Izerdi piska bat bota
eta Biandizeko lepora iristera-
koan bizikleta utzi eta kilome-
tro bat oinez Guardetxeraino.
Hantxe dago barrera. Oinez-
koek ez dute arazo haundirik
pasatzeko, baina beti hobe da
isilik egitea, berrogeitamar bat
metrotara agertzen da baserri-
tarra oihuka baimena behar
dela. Mendia guztiona dela
esan eta aurrera segi. Norma-
lean ez da arazo gehiago iza-
ten.

Handik berrogeitamar me-
trotara bihurgune bat hasten
da seinale baten ondoren, han
ezkerretara hartu eta bide za-
bal bat ikusiko dugu. Basoan
barrena murgilduko gara bide
horri jarraikiz. Malda behera
hartu eta segi. Paraje liluraga-
rria, Artikutzako baso ikaraga-
rria, pagadi eta ondo ezagut-
zen ez nituen beste zuhaitzez
josia. Lagunari eskerrak eman
behar izan nizkion horrelako
aukera eskeinteagatik. Ura-
ren antzera xirrist egin eta
errekaren aldamanetik paraje
zoragarritan barrena, ur-jauzi
bat ere ikus daiteke. Ur-jauzi-
tik aurrera erreka behean utzi
eta gorostien paradisura iritsi
ginen. Aurrerago Artikutzako
urtegia iritsi ginen. Eta beste
batean kontatuko dizuet nola
egin genuen handik ateratzeko
rako.

ALFERRONTZI eta BERE LAGUNA

Desmaila: 186 metro. **Denbora:** 4 ordubete joanetorria. **Nola-**
koa: erraza, polita eta baso arteko bidean. Udaldean bainadorea
ahaztu gabe joan. **Mapa:** hemen esandakoarekin ez da galtzeko
arriskurik, fida zaitez! Eta galduz gero arazo bakarra eskursioa
ordu batzuz luzatzea. **Oharra:** Guardetxeko baserritarraren oi-
huei kasurik ez, segi aurrera.

PLAGIO POTAGIO SARIKETA LITERARIOA

Plagio Potagio X: Amsterdamen arrats maiestuos batez

Hain gustora eta hain arrai nengoen kadira hartan ene garagardo hotza edanez non inguruan gertatzen zenaz ahamtzi eta kasik loak hartu baininduen. Eguzki galdek olgetan zebiltzan haur tipiak eta jezarrita zeuden agure zaharrak berotzen zituzten. Alde batetik bestera zotan jendea, zeina bere bideari bait zerraikion inorengan erreparratu barik, so nengoelarik, emakume gazte bat hurbildu zitzaidan: bilo horia zuen eta gona laburak ikusten uzten zituen berna xit desiragarriak. Begitartean irribarre zabala marraztu zitzaion klarki eta zerbait galdetu zidan, nederlanderaz edo.

Arras ahalketu nintzen eta zangoak higitu, eragin zidan larritasunaren kariaz. Tabakorik banuenentz galdetu zidala pentsatu nuen eta xakaren patriketan bilaka hasi, baina ez nuen eriden erretzekorik ez bizteko surik.

Neskak ordea eni beha zirauen, eta jasaten ari nintzen larriari ohartzeke, osteria galdetu zidan zer edo zer. Zer ihardetsi ez nekiela frantsesez ba ahal zekien galdegin nion baina ez zidan sobera ongi ulertu, antza. Kirioak oro asaldaturik neuzkan eta nardagarria zitzaidan solasaldi hura, zeren ez bainuen larregi konprenitzen ahal jazotzen ari zena. Ez nekien nor zen, nola zeritzan, zer esanzen ote nion edo zer itaundu, ez nekien zer gura zuen eta urduri jartzen ari nintzen. Eta beti esan ohi didate urduri nagoeanean arriskugarri bilakatzen naizela. Adatsetik oratu nuen eta burua alde batera eta bestera eragin ondoan zolaren kontra jo behin eta berriz krok moduko hots bat zeina ozen eta higuingarria suertatu baitzitzaidan, egin zuen arte. Nik ez nuen egin nahi, ez zait indarkeria laketa, ez dut odola jendeak uste duen bezain gogoko, baina bultzatu egin ninduten, beti bultzatu egiten naute nahi ez dudana egitera, barka nazazue otoi! Zin dagizuet ez dudala berriro eginen;

Plagio Potagio Sariak

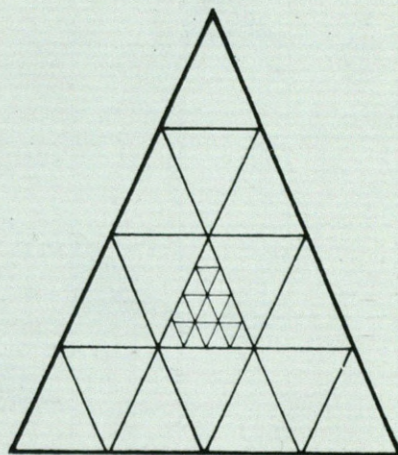
- I. — plagiaturia: Txillardegi.
asmatzaile saritua: Pedro Elustondo (Iruñea).
- II. — plagiaturia: Gotzon Garate.
asmatzaile saritua: Marije Goikoetxea (Bilbo).
- III. — plagiaturia: Koldo Izagirre.
asmatzaile saritua: M.A. Agirre (Zarautz).

Datorren astean emango dugu hurrengo hiru idazle plagiaturien izenen asmatzaileen artean egindako sariaketa-
ren erresultadoa, hau da VII, VIII eta IX.ena. Sariaketa lite-
rarioa ez da amitu oraindik, eta liburu loteak zuen erant-
zunen zain daude. Animo!

EZETZ ASMA

Triangeluak zenbatu

Hemen duzun irudi honetan triangulu batzu badaude. Proposatzen dizugun joko zehazki eta zuzenki zenbat dauden asmatzea da. Pazientzia apur bat baduzu, ziur ez zaizula zail izango gutxi gora behera asmatzea. Animo, zenbakilari.

OSASUNAREN ARDURAZ

Odol Taldeak eta Izakera

Odol taldeak badute zerikusirik giza izakera eta portae-
ran, «LE NOUVELLE ESTETIQUE» aldizkariak bere azken
alean argitaratu duen azterketa batek frogatzen duenez.

Azterketa horren arabera, jatzera, estetika, elikadura
eta bizimodu pertsona bakoitzaren odol-motak baldint-
zatuko lituzke era batean edo bestean.

A odol-taldean izpiritu matematiko eta mekanikoki ga-
beko pertsonak egongo lirateke, arazoei aurre egiteko
motelak, eta beren izakera suterrazagatik gorrotoetan eta
maitasunetan oso griniatiak.

O taldekoak, alderantziz, lagunartekoak dira: baiko-
rrak, harremanak erraz egiten dituztenak, sentimentalak
sentsibleak baino gehiago, eta naturazaleak. Talde hone-
tako emakumezkoak bere inguruan gertatzen den guztiaz
arduratzen dira, irekiak, edertasun eta estetikazaleak,
moda jarraitzen lehenengoak.

B taldekoak hipokondriakoak dira, gizarteak errefusat-
zen baditu eskizofrenia edo neurosiako erraztasuna dute-
nak, etengabeko autodefentsa-egoera batean bizi direla-
rik.

AB odola duten pertsonak azkarrak dira, mekanika
ulertzen dute, baina ez dira oso intelektualak, eta O tal-
dearen eraginpean lasai bilakatzeko moduan aurkitzen
dira.

Asmatu ote dizute zuri, irakurle?

Xabier AGIRRE

Dameroa

H-23	J-34		N-8	F-35	K-48	N-33	A-20		E-37	B-43	F-10
K-6	N-42	G-52	F-55	J-32		A-4	K-59	G-1		M-26	K-53
G-41	J-44	H-19	D-15	I-27		A-21	O-7	J-14		D-11	I-5
E-2	B-38	B-24		N-60	K-39	A-50	M-51	B-22	F-61	D-28	L-16
	E-46	D-58	O-45		M-30	G-49	O-31	A-3	N-56	A-12	
E-20	L-17	H-18	M-9	L-36		B-54	G-57	N-25	H-40	I-47	K-13

- A. 21 50 3 29 12 4
 B. 24 38 54 22 43
 D. 11 15 28 58
 E. 37 16 20 2
 F. 10 55 61 35
 G. 41 1 52 49 57
 H. 19 40 18 23
 I. 47 5 27
 J. 34 14 32 44
 K. 39 48 59 6 53 13
 L. 16 17 36
 M. 26 30 51 9
 N. 8 33 42 25 60 56
 O. 31 45 7

Itsas-haizea.

Begiaren zatia.

Deus.

Hegazti sarraskijalea.

Garatzen hasten den adartxo.

Giza taldea.

Karta jokua.

Falta.

Bazter.

Semearen emaztea.

Lekuzko galdegilea.

Asti, denbora.

Akzioak sal-erosten diren lekua.

Arrasateko elkarte euskaltzalea.

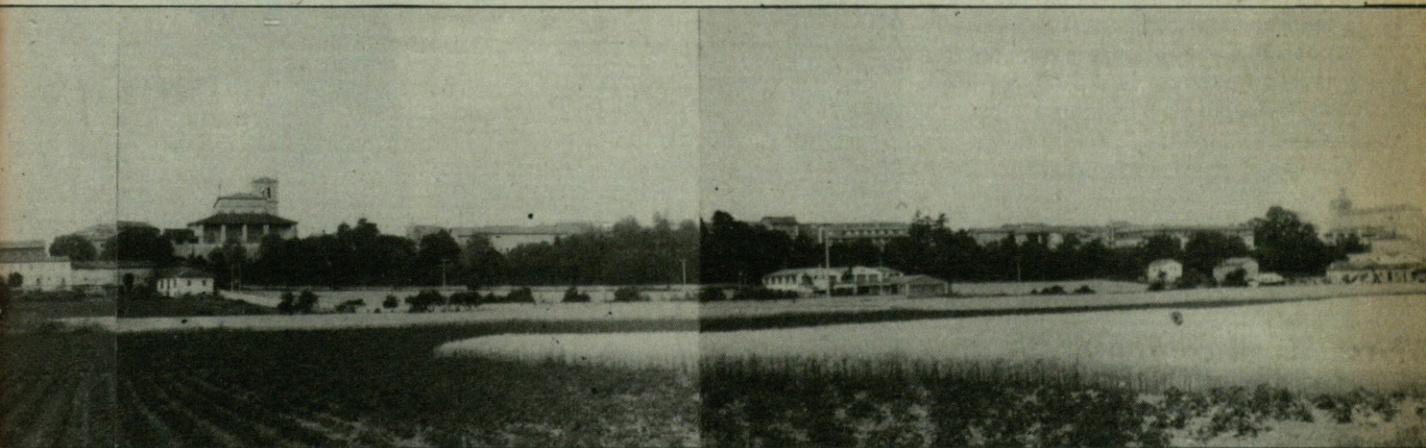
Ekainaren 16an, Lautadako ikastolak laguntzearren

Araba Euskaraz, aurten Agurainera joan beharra

«Kaixo: Arabako lautadatik, hemengo herrietako jendeak hain zuzen, Euskal Herri guztiari dei bat egiten diogu, urrats bat elkarrekin eman dezagun gure hizkuntza berreskuratze bidean jar dadin: denok Araba Euskaraz ospatuko den egunean, Agurainen ekainaren 16an parte hartuz».

pakizunetatik Laudiora pasa zen —18.000 pertsona gutxigorabehera inguratuz— eta handik Errioxara, Oionera hain zuen, —15.000 pertsona inguru, uda erdian eta geografikoki nahiko toki baztertuan zegoelarik—. Aurten ordea, Lautada erdian kokatu da, leku zentriko batetan eta errepide nagusia eta trenbidea bertatik pasatzen direlarik.

Lautadako eskola transferituetan ematen den euskararen irakaskuntza guztiz penagarria da: irakasle idoneo bat eta hiru tutore baino ez dagoz.

Honela, hitz hauen bidez zabaldu da aurtengo Araba Euskaraz gonbitea, euskaltzale guztioi egindako deia. Eta ekaina honetan, euskararen hilabete honetan, Ibilaldia eta Korrikaren ziten ondoren Arabako lautadatik deitzen zaigu, ekainaren 16rako eta Agurainen hain zuzen.

«Kontutan izan nahi dugu, euskara ez dela batzurena bakarrik, Araban, eta noski Euskal Herrian, maite dugun guztiona baizik». Eta helburu hau aurrean izanik, antolatu da aurtengo Araba Euskaraz eta bere inguruko mobida guztia (hamabostaldi kultu-

rala, martxak, e.a.). Antolaketan, bestalde, euskara berreskuratze nahia ageri da, partizipazio nahiko handia eman da iadanik egindako zenbait ekintzatan —Dulantzin egindako haur martxa, esaterako—.

Araba Euskaraz

Araba Euskaraz historia jarraituz, goraka doala esan daiteke, gero eta herrikoiagoa, gero eta partizipazio handiagoa ematen dela.

Gasteizen antolaturiko lehen bi os-

Agurainen

Araba Euskaraz eta antzeko ekintzak beti izan dira, eta dira, aitzaki herri edo eskualde baten egoera jakin erazteko, eta neurri txiki batetan Euskal Herriaren egoera hobeto ezagutzeko. Aurten Arabako lautadari dagokio.

Agurainen, eta irakaskuntza mailan, zera esan dezakegu: alde batetik eskola transferituetan dagoen egoera kaskarra, idoneo bakar batekin —maila guztietan ematen duelarik euskara— eta hiru tutore. Astero bi edo hiru ordu ikasiz, guztiz ezinezkoa gertatzen

Berrehun urtetako hautsartean

Kultur altxor txiki bat agertu da Pasai San Pedron

Pasai San Pedroko eleizaren koruan liburu eta partitura zaharrak agertu dira aurtengo neguan. Organoa konpondu behar zutela eta haren atzean dagoen itxituren, hautsez jositako beste hainbeste tramankulu zaharren artean agertu dira. Tartean ba dira euskaraz idatzitako eskuizkribuak ere. Beraien balioa dakien batek esan beharko du aztertzea bertara joanda.

Trintxerpetik barrena ailegatzen zara San Pedrorra. Portuak sortutako jende mugimendu handia kalean. Kalearen bukaeran, gurutzbidean, eleiza. Fresko dago barruan. Estimatzten da egunotako bero sargoria kanpoan utzita.

Korura igo eta hantxe dago Jose Luis Gil organista beste lagun batekin. Izkina batetan daude bertan agertutako liburu eta paper zaharrak.

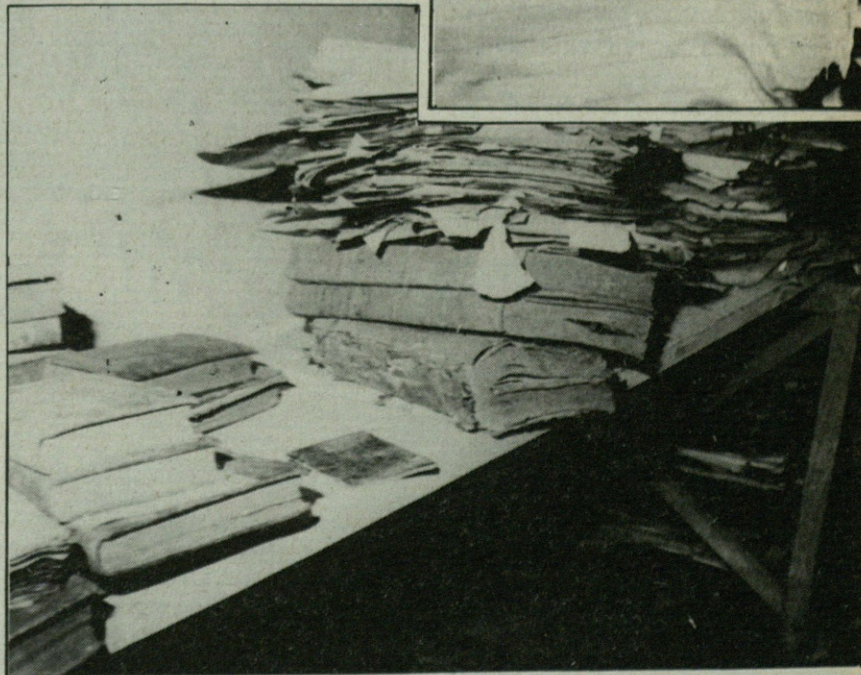
«Organoaren atzean agertu dira gauza hauek denak. Zulo honetan, beste ize-nik ez dauka honek, egur horien artean. Kutxa horietan egon daitekeenaren arrastorik ere ez dugu».

Organoaren atzean, hautsartean

Hiztun ederra dugu Jose Luis. Ibili makuluekin dabil baina hizketarako ez dauka trabarik ahoan.

Organoaren atzean, koruan, itxitura bat dago. Han barruan prozesiotako irudiak oihalez estalirik, egur mordo bat, irudiak prozesiotan eramateko andak, kutxa zaharrak, hautsa, eta zabor mordoa.

Organoa konpontzen hasi behar zutela eta lurrean ikusi omen zuten partitura zahar bat egur batzuren az-

pian. Ateratzen hasi eta «hautsa balitz bezala desegin zen».

Munduko gauzik normalena. Inor ez da arduratu hainbeste urtetan eta orain begiratzen hasi eta begien aurrean desegiten dira ia. Lan ederra emango du horiek txukuntzeak.

Hizketan ari garela sakristaua ere inguratu zaigu.

«Liburu eta paper hauek Don Migel-ek ekarri zituen hona duela... berrogei urte baino gehiago izango dira, nik berrogeita bi badaramatzat hemen lanean... Bikario-etxetik ekarri zituen»

esan digu sakristauak. «Don Migelek hona ekarri baldin bazituen liburu horiek, izango zen inportantziarik eman ez zielako. Enbarazo egingo ziotelako bere etxean. Eta Don Migelek bazekien paper kontu hauetan...».

Dena dela ez omen da liburu edo paper gehiago izango bikarioaren etxean, hona ekarri omen zituen guztiak.

«Lehen ere garbiketa bat egin zen eleizan eta han joan ziren erre kara halako mantu, liburu eta nik zer dakit bada. Nik gordetzeko esaten nuen baina bota egin zituzten jakin gabe zer zegoen liburu haien artean» dio gaizki eginaren errua bere gainetik kendu nahian bezala.

Larramendi, Agirre Asteasukoa, Ayestararen hiztegi bat eskuz...

Liburuak begira hasi eta aita Larramendiren hiztegi bat agertu zaigu lehenik 1853. urteko edizio bat dela dio (Larramendiren Hiztegia 1745. urtekoa da. Norbaitek begiratu beharko luke ze edizio den hau).

Begira jarraitu eta honela dio Jose Luisek liburu baten azal iluna irekiaz «Theologia Moral 1854». 1789.eko beste liburu bat gazteleraz.

Fetxari begiratzen die. Ea zein den zaharrena. Gaztelerazkoak ba dira, latinezkoak eta euskarazkoak ere bai. «Summa Theologica» batzuk badaude. Berdintsuak dira liburu gehienak.

Marroska oso iluna kanpotik. Hautsez beteak. Barrutik zenbaitetan enkudernazio antzekoa ikusten da. Kolore askotan egindakoa. Letra tipoak eta beraien handitasunak bereizten ditu gero beste zenbait gauzen artean liburu hauek.

Juan Bautista Agirre Asteasukoaren «Eracusaldia». XVIII-XIX. gizaldien bitartean bizi izandu zen apaiza zela esan diogu. Bere garaian gipuzkeraz prosarik onena idatzi zuena. Jose Luisek begiratu eta poz aurpegia jarri du. Gustatzen zaio aurkitutakoa estimatzea. (Gero ordea liburu horren edizio berriak ere badaudela esan diogu eta harritu egin da).

Miatzen segi eta liburu sail bat agertu zaigu. Liburu handiak. Lau bat tomo. Eskuz idatzitako hiztegi bat da. «Itz jakinen adiera. Euskarazko itzegia. Euskarazko askokin argitua Gipuzkoako izkuntzan Itsasondon eta bere inguruan egungo egunetan itzegi-

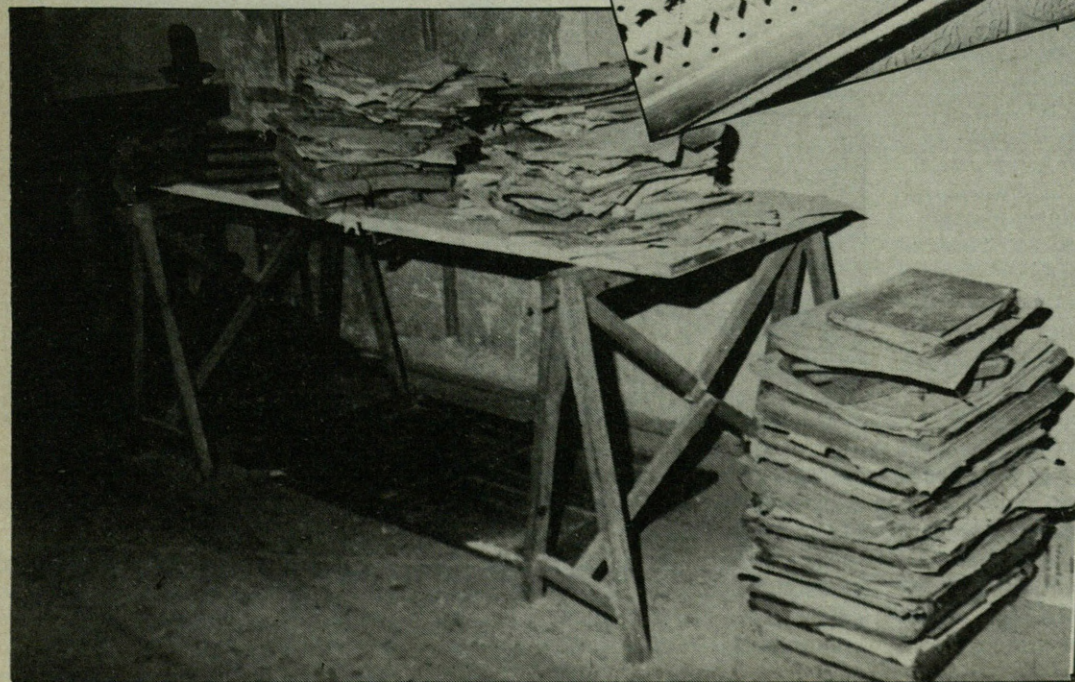
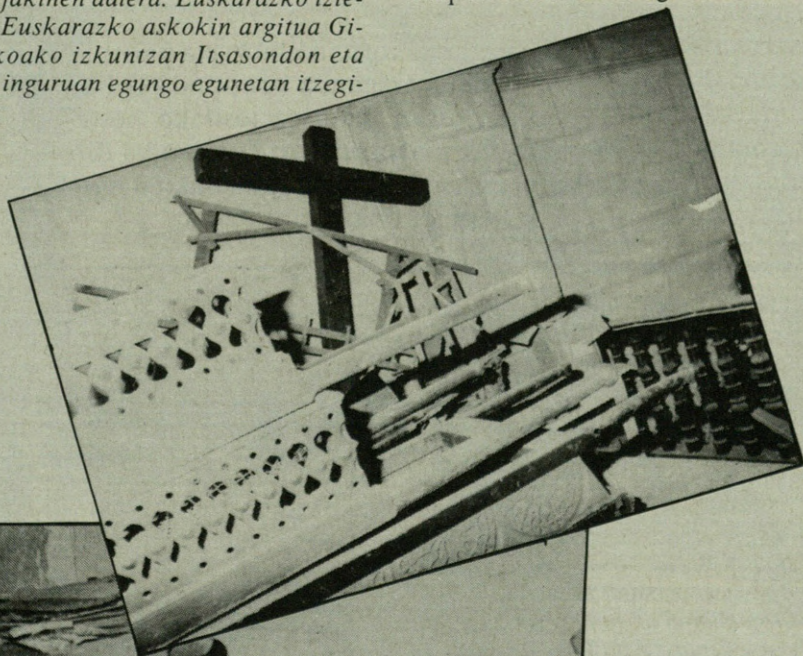
ten dan eran. Manuel Maria de Ayestararen apaizak ipinia eta moldatua». Ez du urterik jartzen eta Pasai San Pedron egina dagoela esaten da.

«Bikario-txikia deitzen zioten Ayestarari honi. 1911. urtean hil zen. Mila zortzirehun eta pikokoa da hau. Gero erakutsiko dizuet bere erretratoa» esan digu segituan sakristauak.

Hiztegi bat dela begi bistan dago. Hitzak erdaraz eta hitzen esplikazioa ere gazteleraz zenbait tartetan euskarazko esplikazioak ere badituelarik. Hau ikerlariak ikusi beharko luke mantsoago nola den eta ze balore duen.

Partituratan egon daiteke aberastasunik handiena

Musika aldetik 1606. urteko baten konposizioren bat ere agertu omen da.

Egia esan ez da erraza antzematea han pilaturik dauden partitura sueltu, partitura liburu eta paperen artean zer dagoen eta zer ez. Ezin zaie eskurik jarri gainean. Horiek bai daudela hautsez beteta. «Hor eskua sartzeko lehenengo gauza guanteak jatzeta da».

Oraingoz hantxe daude Koruko izkina batean pilaturik. Banan bana garbitu eta sailkatzen joan beharko da.

«Nik artxibatuko ditut orain. Armarrio bat enkargatu dut eta neurri egokian eginda dagoenean hor joango naiz piskanaka piskanaka jartzen. Lehendabizi konpondu eta gero ordenatu egingo ditugu».

Musika aldetik ikusi behar direnak ikertzeko Jose Luis Ansorenarekin jarri omen dira kontaktoan. «Jardun ziren begira eta esaten zuten garrantzizko gauzak zeudela. Baina lehendabizi ondo jarri behar da hau. Mahai bat behar dut hor. Eta gainera ikusi beharra dago oraindik zoko horretan zer agertuko den. Oraindik egon behar du zerbait kutxa horietan».

Orain errazago egingo omen dute lana. Kanpoan bero dela gustora egon

daiteke San Pedroko eleizaren korean. Neguan ordea hotz galantak pasa omen dituzte haustutako paper horien artean

«Makina bat ordu sartu dugu hemen. Eta gero garbitu... Ni bata batekin eta beste hau buzo batekin. Gero ondo garbitu behar dena, eta batez ere ahoa. Hautsez beteta ateratzen ginen. Berrehun urtetako hautsa, hori da hor dagoena. Berrehun urtetako utzikeria».

Facistolaren garaiko musika liburuak

Eta solasak berriro garamatza paperetara. Hor bilduta dauden horietara. Oraingoz behintzat Jose Luis da ondoen dakiena zer dagoen hor. Bera da horiek bazterretik argitara ateratzen aritu dena.

«Musika liburu hauek oroigarri izatearen balioa besterik ez daukate orain. "Facistol"aren garaikoak dira. Facistola jartzen zen korean erdian eta partitura batekin kantatzen zuen koro guziak. Buelta ematen zuen eta orga-

nistak ere horrekin jotzen zuen. Depende nola zen, libro bat edo bi jartzen ziren facistolean. San Estebanen liburuak deitzen zitzaien. "Canto llano" delakoa edo Gregorianoak dira. Lehenengo gizaldikoak izango dira gehienak, XIX.aren erdialdekoak».

Eskuizkribuak asko omen daude «orduak ez zen fotokopiararik». Gero ondorio bitxiak ere atera dizkigu organistak. «Oso katolikoak izan behar zuten. Badakizu, oso partitura gutxi daude Joan Sebastian Bach-enak, protestantea bait zen hau. Hemengo musikoei egindako obra mordoa dago ordea. Egile euskaldunena. Kantidadea».

Gero beste garai batekoak ere ba omen daude «Perossi eta horiek. Baina hemengo asko daude: Bixente Goi-kotxea, Julio Valdes, Calahorra, Zaragozana... Zaragozana Segurakoa zen eta Calahorra nafarra. Bizkaitarrak ere badaude baina denak daude eskuz eskribituta. Piskanaka piskanaka partiturak biltzen eta osatzen joan beharko dugu».

Eleiza San Pedron dagoen bigarre-na omen da. 1774. urtean egindakoa. Partitura zahar batzuk beste eleizatik hona ekarritakoak omen.

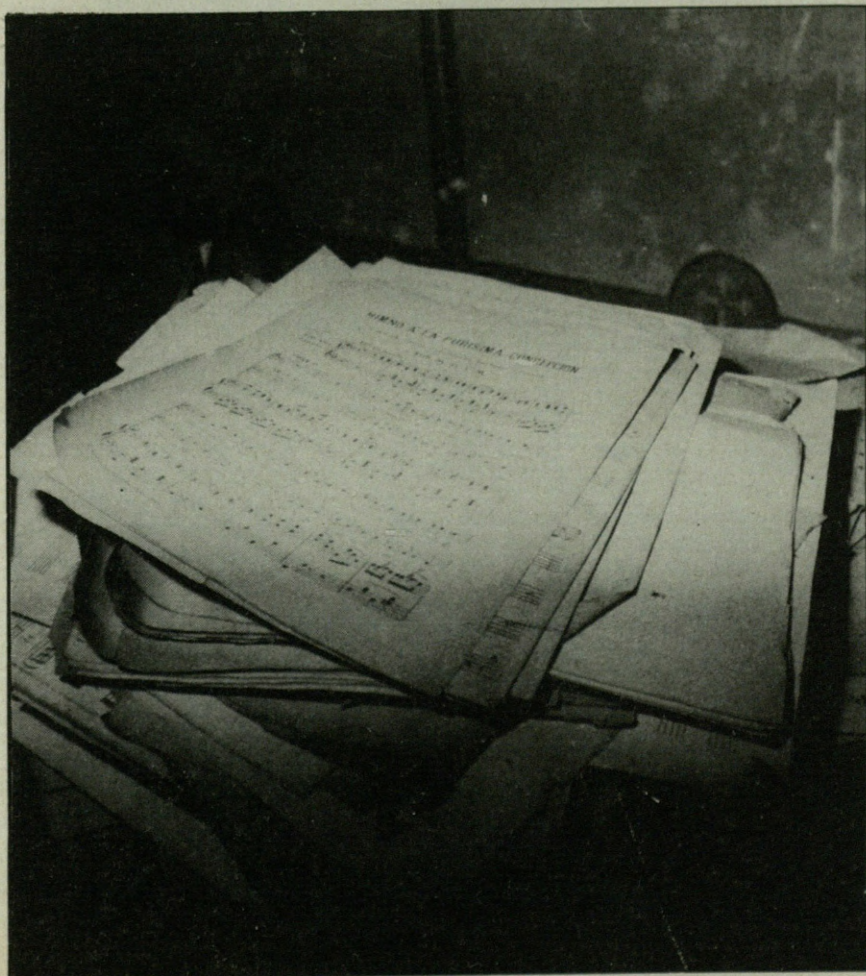
Argazki batzuk atera eta sakristira goaz. Ez dakigu ikusi dugun "altxorra" hain garrantzitsua ote den. Liburu-aldetik ez zaigu hasiera batetan espero genuena bezainbatekoa iruditu. Partitura aldetik ba daiteke uste baino gauza baliogarriagoak egotea hor. Dena dela ezingo da ezer esan ondo aztertu aurretik. Denborak eta horretan gai denak esan beharko dute bai liburuak eta bai partiturak zein baliokoak diren.

Zai daukagu sakristaua bere gelan. «Etorri, segituan joango gara Ayestaranen erretratoa ikustera».

Aldare aurretik pasa eta beste eskailera batzutatik Caritasek erabiltzen duen gela batetara igo gara. «Hau da Bikario-Txikia. Begira, 1864-1911. Berak jartzen du».

Bikario-Txikiari ere argazkiak atera eta kalean gaude berriro. Bero da egunotan. Mugimendu handia portuan. Eleizan berriz, hantxe geratu dira Jose Luis organista, bere laguntzailea eta sakristaua. Hantxe geratu dira liburu eta partitura zaharrak.

Hantxe egongo dira haiek norbait agertu arte.

Ubarmin: 7 urte borrokan

Oraingoan bai ote irtenbiderik?

Apirilaren bukaeran referendun bat burutu zen Ubarminen.

Referendun horretan, bertako langilegoaren gehiengoak Nafarroako Gobernuak klinikaren jarraipenerako inposaturiko baldintzak onartzen zituen. Hau da, momentuan ezezaguna zuten biderakortasun plangintza bati baiezkua ematen zioten, aintzakotzat hartu gabe ekar diezazkiekeen ondorio kaltegarriak. Bainan badi-rudi oraingoan, zazpi urtez borrokatu ondoren, lortzen dutela beren helburu nagusia, klinikak irekirik jarraitzea, gauzak ez badira okertzen behintzat.

Gogoratu beharra dago nola, Ubarmingo langileen mobilizapenak (karteladak, kateatzeak, eraikuntza ofizialen okupazioak, 4.000 persona-ren manifestapena...), presionaturik —eta baita ere Mutuek aurkezturiko *ultimatum* hura kontutan harturik—, Nafarroako Gobernuak Osasun kontseilari den Tajadura jaunak proposamen bat luzatu zieten: Nafarroako Gobernuak bere kargu hartuko zituen Ubarmingo diru zuloak, defizitak; klinika Nafarroako osasun sare publikoan moldatuko litzateke. Eta horren truke, Mutuek baldintza batzu —ez

astunak— onartu beharko lituzkete; langileek berriz, erabakitzeke zegoen, eta beraz, ezagutzen ez zuten «plan de viabilidad» baieztatu beharko zuten. Esan behar da biderakortasun plangintza honek zenbait langileren enplegu galtzea suposatu zezakeela, nahiz eta hori susmo bat baino gehiago ezin izan momentuz.

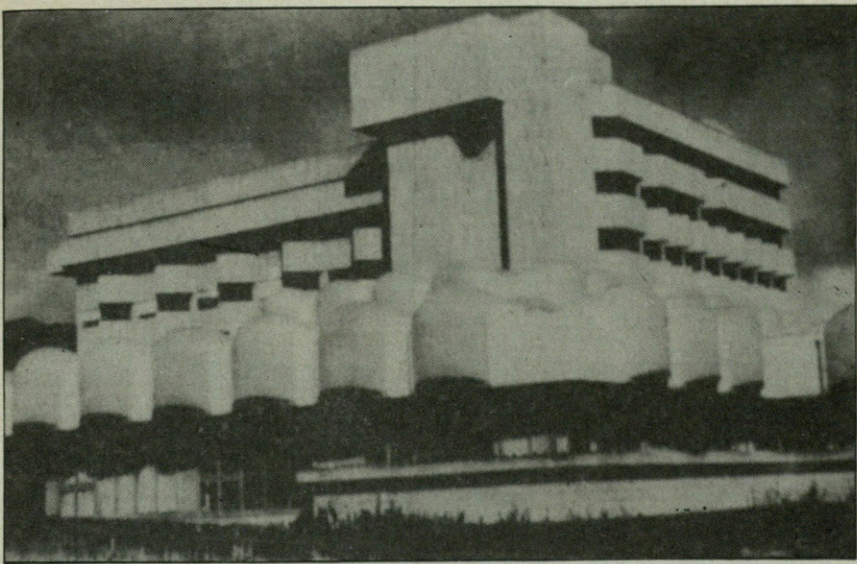
Entrepresako batzordearen kide den Isidro Rekarteren hitzetan, «Nafarroako Gobernuak proposamen horrekin xantaia egiten zigun: edo biderakortasun plangintza ezezagun eta

arriskuz kutsatu bat onartzen genuen, edo gu, langileok, izango ginen Ubarminen itxieraren errudun bakarrak».

Agindutakoak hitzak besterik ez zirenez, eta hitzak, beraiek ongi asko dakiten bezala, haizeak uxatzen dituenaz, Ubarmingo langileek denbora luzean jarraitu zuten baldintza batzu onartuz, bainan ezezko borobila emanaz «plan de viabilidad» misteriotsu horri, lanpostu galtzea suposa zezakeen neurrian, eta argitasun gehiago jaso bitartean. Aldi berean, Nafarroako gobernuak eskeiniriko irtenbidea eta emandako hitza heuren borrokari esker lortutako emaitza positibotzat jotzen zuten.

Osasun zerbitzu publiko hobeagoren aldeko borroka

Bainan denbora aurrera eta egoera okerragora zihoalarik, eta era berean, Nafarroako Gobernuak xantaia gogortzen ari zelarik, proposamen osoa bertan behera geratuko zela mehatxu eginaz, langilegoaren PSOEtik hurbil dabiltzan sendagile eta beste batzuk

Ubarmingo langileek borroka luzea eraman dute, eta prolema oraindik konpondu gabe dago.

plangintza onartzen zen ala ez referendum baten bidez argitzea lortu zuten. Referendumaren emaitzak hauek izan ziren: 173 boto proposamenaren alde, 6 ezezko, eta 80 abstentzio, azken hau entpresako batzordeak defendatzen zuena izanik.

Isidro Rekarterentzat, «nahiz eta referenduma galdu, 80 boto abstenitu horiek emaitza jatorra suposatzen dute, zeren ez zaiela bidezko iruditzen eza gutzen ez den plangintza bat onartzea adierazten bait dute. Bestalde, orokorki begiraturik, oraingoz lortu duguna oso

garrantzi handikoa da: klinikaren jarraipenerako Nafarroako Gobernu, Insalud, eta Mutuen arteko hitzarmena. Hain zuzen, gure helburu nagusia lortzera nahiko hurbiltzen gaituen konpromezua. Galdu duguna — referendumean, zeren borrokan egiteko, behartuz geroz, badago oraindik kementa —, borroka luze honek azken batean langilegoaren zati batean sortu duen ahuleziaren ondorioa da, eta aldi berean PSOEn Gobernuak irentsierazi nahi izan digun olio tragua, gatigu gisa ez etsitzeagaitik».

Eta jarraitzen du: «Orain lortu behar duguna zera da, Ubarminek funtzionamenduan iraungo duela hitza eman dutenek, ahalik eta azkarren bete dezaten, irtenbide hori gauzatzeko hartu behar diren neurriak aurrera eramanaz, eta hori guztia, lanposturik galdu gabe. Ikusiko dugu nola etortzen diren gauzak».

Zazpi urte borrokan eta badirudi azken batean arazoa nahiko argitzen dela. Balorapenak egiteko ordua ere badela eta hau esaten zigun, labur, Rekartek: «borroka honen ezaugarri nagusi bezala hauek aipatuko nituzke: batetik, era guztietako ekintza, eta irudimen aipagarriaz osaturiko kanpainak egin ditugula, bata bestearen atzetik. Bestetik, zazpi urte hauetan ez dugula etsi, eta gure kaltetarako zetozen neurriei beti erantzun zuzena eman diegula. Azkenik, herri langilearen gurekiko elkartasuna lortzen saiatu gara. Kalez kale ibili gara antzerki obratxo batekin, etxez etxe joan gara, gure egoera agertuz, fabriketan ere izan gara, eta jendearen aldetik erantzun guztiz zabala lortu dugu beti, zeren askok eta askok ulertzen bait zuten gure borroka herriarentzat osasun zerbitzu publiko hobeagoren aldeko borroka zela, eta inplikaturik sentitzen ziren».

Juan M. GOGORZA

ASTERO ARGIA ZURE ETXEAN

ARGIAREN HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN DEITURAK

HELBIDEA Telefonoa

Herria Probintzia

Banku edo Aurrezki Kutxa

Sukurtsala Zenbakia

SINADURA

ELHUYAR

ZIENTZI-TEKNIKETAKO ALDIZKARIA
HIRUHILABETEROKOA

Helbidea: Urbieta, 7-3.a
Posta Kutxa, 361
Telf. 42.99.45
20006-DONOSTIA

ELHUYAR

aldizkariaren harpidedun izan nahi dut

Izena

Nombre

Bizilekua

Domicilio

Herria

Población

Bazkuna

Entidad

Bulegoa

Sucursal

Herria

Población

k/k Z^a

Nº cta./cte.

Harpide saria

Precio suscripción

1.200 pta.

Argazkian ikusten duzuna aurtengo "Korrika"ren lehenetariko kilometroa duzu. Aldizkari hau eskuetan duzularik amaitzeaz izanen da, eta euskaltzale orok Iruñean izango ditu gogoa eta ardura. Esan bezala, amaitzeaz dagoelarik ere, esan daiteke arrakastaren mailak gaititu egingo dituela aurtengo edizioak, eta beste nonbait agertu bezala, "Korrika"k AEKren mugak gaititu egin dituela, erabilitako esloganak adierazi bezala: "Herri bat, hizkuntza" bat. Ez bait dira ezeren truke egiten 2.028 kilometro Euskal Herriko lurralde osoan zehar!

berriak

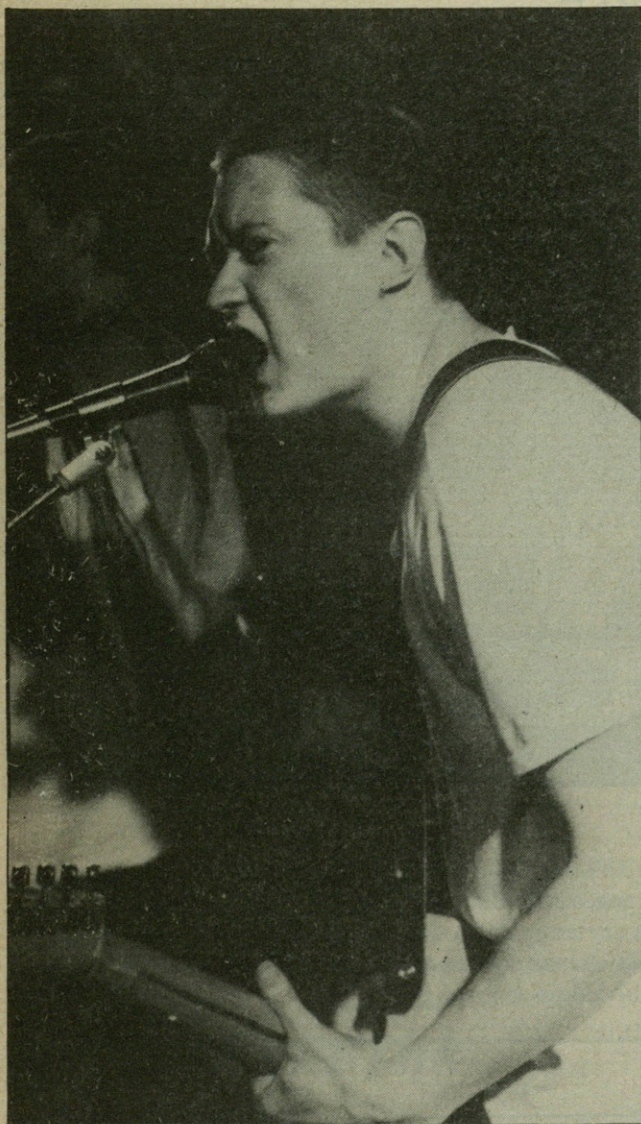
Sabin

Euskaltzaindiak Bertsolari Txapelketa Nagusia antolatzeaz urko.— Azken astea bare samar igaro ondoren, maiatzaren 31n Euskaltzaindiak eginiko bileraren ondoren jakin ahal izan zen orainarte Bertsolarien Txapelketa Nagusiaren antolatzaile izan direnen erabakia. Hamar gehiagoren itxura hartu dio batek baino gehiagok Euskaltzaindiaren erabakiari, bere behin behineko uko egiteak bertsolarien indarra eta adorea neurtzeko ez ote den susma eraziz. orain bertsolariena da txanda, aurtengo txapelketa antolatzeko ardura beren gain hartzen badute, ez da desafio makala izango baina agian mereziko du beren gustoko festibala antolatzeak.

"Ibilaldia-85" Bermeon: jendetsu, eguzkitsu eta erribindikazio giroan.— Ezin eman Bermeora ekainaren 2an hurbildu zen jendetzaren kopuru zehatza, ez eta ere egindako kilometroena. Baina bai esan daiteke, egun beroegia izan bazen ere, arrakasta osoz ospatu zela. Berrikuntzen artean itsasoz egindako ibilaldi zatia. eta erreibindikazio giroari dagokionez, ikastola publikoaren esijentzia eta amnistiaren aldeko manifestazioa aipatu behar. Berrirori ere, gisa honetako ekitaldiek duten herrikoitasunaren seinale.

Jose Mari Velez de Mendizabal Idazleen Elkarteak lehendakari berri.— Hiru urte inguru ba omen daramatza martxan Euskal Idazleen Elkartek, eta joan den ostiralean, maiatzaren 31n, lehendakari izan zen. Andu Lertxundik kargua utzi, eta gobernuan zebilenean hainbeste laguntza eskeini zuen Jose mari Velez de Mendizabalek hartu zuen bere bizkarren gainean Idazleen Elkartearen eta idazleen interesak sustuki defendatzeko enkargua. Bide batez jakin hala izan zen aurtengo aurrekontua bost milioitakoa dela, eta Biltzarrak ospatzeko bi milioi t'erdiko aurrekontu berezia izango duela. ElEren esperantza urtea zorrik gabe igarotzea da.

"Susa" sailaren bost libururen aurkezpene Donostian.— Maiatzaren azken eguna hautatu zuten "Susa" taldekoek beren saileko azken bost liburuen aurkezpene egiteko. Donostiako "Arrano Beltza" elkartearen egin zen aurkezpenean, liburuen egileak egon ziren. Aurkeztutako liburuen artean poesia eta narratibazkoak zeuden. Alde batetik Eukene Martin Sampedroren "Lau Sasotako Zipristinak" eta "Aurten ere diferente izanen da. Narratiba 1985" egile desberdinen ipuin bilduma. Bestaldekik Gema Lasarteren "hitz antzuen azokan", Xabier Montoiaren "Likantropo" eta Gorka Setienen "Ez sinkronia".

Kortatu: «Gurea after-trikitixa da»

Irundarrak dira. Duela urtebete ez ziren esistitzen, eta gaur egun beren emanalditan biltzen duten zaletuen artean moeta guztietako piztiak ikus daitezke. Hori da beren zigilua: martxa zuzena. Erraz iristen dena. Bilbo eta Iruñeako manifestaldi instituzionalak ospatzen ari ziren bitartean mintzatu ginen «Kortatu»koekin.

Tabernan jendea + Kortatu — koen grabazio bat eskeiniko duen telebista pantailari begira dago. + Popazoro — saioaren ordez, azkenaldian propaganda gehien egin zaion manifestaldia eman zuten. + Kortatu — ko Fermin komentatu zigun, oso fuertea izan behar zuela, manifestaldiaren ondoren beraiek botatako + todos al suelo que viene Barrionuevo — entzutea.

+ Kortatu — ren formazioan Fermin (kitarra eta ahotsa), Iñigo (baxua) eta Treku (bateria) daude. Lehena eta hirugarrenarekin mintzatu ginen.

ARGIA.— Zuek duela gutxi ekin zenioten asunto honi, ezta?

Kortatu.— Larogeitalauko uztailen hasi ginen. Anaia eta

biok elkartu ginen (Fermin eta Iñigo anaiak bait dira), tema batzu egin eta bateria batekin aritu ginen uzten ziguten leku guztian jotzen. Bateriak Londres aldegin zuen eta Trekurekin elkartu ginen. Gure historia oso sinplea da, oso sinplea. Talde baten historia... Baina ez gara arduratu ongi jotzeaz, birtuosismoaz, gauza zuzena egiteaz baino. Eta horrela nahi genuena lortu dugu, gauza zuzena izan da.

A.— Nahi zenutena...?

K.— Bai, horixe nahi genuen: zuzena izan zedin zerbait egin. AgianLaurerantzean gehiago arduratuko gara musika eta teknikarekin. Baina, hasteko zuzen sartu nahi genuen, martxa sartu, eta horrekin batera, esaten genuena jendeak

segituan uler zezala, deskonjontzeko, saltatzeko, karraixi egiteko...

A.— Norbaitentzat zuzenki?

K.— Gero eta jende gehiagorengana iritsi hobe; baina, dena dela, gure mensaia radikala da. Jende horrengana iritsi nahi dugu eta, radikal denarengana.

A.— Dena dela, ez da oso arrunta talde bat zuek atera zareten indarrarekin ateratea. Badago hortik zehar denbora piloa daraman talderik.

K.— Bai, gure musika estiloagatik izan daiteke. Guri gustatzen zaigun musika moeta hori da, punk eta skaren arteko nahasketa, mogitzera behartzen zaituen musika moeta da. Arrakasta handia lortu dugula? Ba,

deputamadre... Guk arrakasta handiagoa lortu dugu publiko gehiago bildu dugulako, moeta desberdinetako jendea erakartzen dugu.

A.— Musika mailan, «The Clash», «Specials», eta antzekoen bertsioak egiten dituzue.

K.— Gure gustoko taldeak izateaz gain, politikoa dei dezakegun jokaera bat daramate... Estilo horiek «Zarama», «Hertzainak», «La polla» etabarrekin hasi dira. Dena dela, eta eraginak izatearren «Kortatu» «Kortatu» da.

A.— Nondik dator izena?

K.— Legorretako baserri baten izena da hori. Handik ateratzen diren guztien goitizena da «Kortatu».

Hangoa da Legorretatik Madrila urtero doan korrikalari bat, baina batez ere, mugalari bat, ETakoak pasatzen ibiltzen zen bat, eta hil egin zutena.

A.— Musikaz hitzein dugu zeozer, baina zuen kanten esanahiak ere badu garrantziarik. Gehiago, agian?

K.— Oso batera doaz. Hitzak musikarekin bat joan daitezen bilatzen dugu. Askotan, Iñigo eta biok gaude eta musika eta hitza batera otutzen zaizkigu. Hitza bururatu eta banago musikan pentsatzen, edo Iñigori ateratzen zaio musika... Beste musikoez ez dakit nola egiten duten...

A.— Lehen aipatutako radikalasuna argiago ikusten da hitzetan musikan baino, ez al duzu uste? Eta kanten artean botatzen dituzunetan?

K.— Bai, jendea probokatzea bilatzen dugu, eta jendeak zenbait gauza argi eduki dezala. Nik argi dauzkadanak soilik ausartzen naiz esatera, besteak... ez dakit.

A.— Zure ustez horrek laguntzen al du «Kortatu»-ren inguruan jende gehiago biltzera?

K.— Bai, azken emanalditan behintzat hori nabaritu dugu, jende moeta oso desberdina, aluzinatze modukoa.

A.— Zuek «Skins» bezala aurkezten duzue zuen burua, eta horien artean politikoki denetarik dago...

K.— Bai, denetarik dago, baina beti ematen zaio fama nazien historiari. Punkien artean bezala, «Vulpes» atera zirenean, punk guztiak naziak zirela esan zuten. «Skins»ekin gauza bera gertatu da, baina bada horien artean ezkertiarrik. Euskadin, adibidez, «skins»en historia abertzalea izan daiteke, euskaldun izatea sentitzen dugun guztionak.

A.— Baina, zer esan dezake horrek Euskal Herrian? Ez al da inportatutako zerbait?

K.— Ez, egon daitekeen gauzarik autentikoena da. Euskaldun sentitzeaz gain guztiaren kontra joatea da. Ez da patxaran eta trikitixarekin kitto egiten duten abertzaleena, guztiaren kontra joatea da, baina hemen identitate nazional zehatz bat dagoela kontuan hartuz...

A.— Beraz, trikitixa baztertu gabe?

K.— Baztertu gabe. Gainera gure musika «after-trikitixa» da.

A.— «Hertzainak» taldekoengandik desberdin zarete horretan.

K.— Ez, «Hertzainak» hasi ziren, agian guk egiten ditugun kanten modukoak egiten, baina une batetan defentsa batzu hartu dituzte agobiatsu egin direlako historia horrekin. Ni ere moskeatuta nago euskaldun batzurekin, txungo hutsak direlako. Gainera, Gasteizen «basko» hitzak konotazio zehatz bat dauka. Han jende oso radikala dago, eta euskaldunak nahiko tradizional bezala agertzen dira, radikalak bai, «gora ETA»ka, baina beste gauzeekin zer? Hondarribian ere gurekin moskeatzen ziren porroak erretzen genituelako eta beraiek kupela baino hordiago zebiltzan. Nire ustez egiten ari garena bi aldetatik eskemak apurtzea da. Alde batetik itxiak baziren irekitzen ari dira gu ikustean, baina bestaldekiko sektore punkienak, mogida horri paso egiten zionak ere bestea ikusten du.

A.— Kantagintza mailan, eboluzio bat eman da. Une batean kantagintza konprometitua izan zen, eta gero paso egin zitzaion horri. Orain beste musika moeta bat oinarritzat hartuz berriro ere kantagintza konprometitu edo militanterat bueltatu da, nolabait.

K.— Bai, Mikel Laboa eta jende hori zebilenean guk hamabost urte genituen, gustatzen zitzaigun, manifestaziotara joaten ginen... Xabier Lete, Gorka Knorr eta horiek putamierda bat dira... Eta Urko, Urko azkenaldian rockero gisa dabil, baina hori ez da ez rockero eta ez ezer; «Os-

korri»k bai eraman du eboluzio konsekuente bat.

A.— Azkenaldian taldeak nahiko erritmo fuertea darama, horrek zer ekarri dio txarrik eta zer onik?

K.— Talde mailan ekarri du edonon jo dezakegula, batzutan gustorago bestetan baino, baina badakigu nola doan asuntua, preparatuago gaude. Orain hiru astetan geldirik egongo gara, kanta berriak ateratzeko. Agobiatsu samar ibili gara, eta hortik historia majoak atera ditugu.

A.— «Jotakie», «Cicatriz» eta «Kontuz hi!»-rekin grabatu duzun diskoaz, zer?

K.— Laguntza haundia izan da. Ezer ez genekianean etorri zitzaizkigun diko hori zela eta, taldea egin eta lau hilabetetara. Orain goazen lekutan jendeak hiru kanta horiek ezagutzen ditu.

A.— Eta elepea?

K.— Elepeak kontsagratu-ko talde bat izatera lagunduko digu nolabait, elepea duen taldea kontsagratu-ko taldea da eta modu batean. «Martxa eta borroka»z geroztik aste bate ere gelditu gabe gabiltza, eta orain esaminak dauzkagu...

A.— Profesionalizatzek eragin izan dezake rolo fresko bat zahartzen?

K.— Eragin haundia izan dezake. Baina beti gure gustoko gauzak egiten aritzeanahi dugu, jendeak nahi duena egiten hasiz gero... Orain egiten duguna gehien gustatzen zaiguna da, eta radikala da horrela sentitzen dugulako. Aldatzen badugu, egiten dugunaz nazkatu garelako, edota eboluzionatu egin dugulako izango da. Eboluzioa, «Oskorri»k ere eboluzionatu du, baina bere gisara. Jakin ezazu hiru urte

barru zertan ariko garen... Kontsekuentea den artean.

A.— Arriskurik ikusten al duzue profesionalizatzean?

K.— Bai. Elepea grabatzeko arriskutsua den heinean, ze gero zer egingo dugu.

A.— Musika tresna mailan oinarriarekin ari zarete, zerbait gehiago sartzea pentsatu duzue?

K.— Haizea finkoago sartzea, Tronpetari noizean behin agertzen bait da. Elepean ere haizea sartu nahi nuke. Dena dela, daukagunarekin, musika kañeroagoa da, orain-g. z askoz elektrikoagoa da, eta horretan Britainia haundiko «ska»tik bereizten gara, gurea punkiagoa da. Horregatik deitu gaituzte «ska-punk».

A.— Bukatzeko, nola ikusten duzue musika mugida Euskal Herrian?

K.— Nik uste Euskadi dela bertako mugida identitatezko zerbaiten gisa asumitzen hasten den lehenetarikoa lekua dela. Gero eta jende gehiago doa bertako taldeen kontzertutara, bere herrian gertatzen denaz arduratuago dago kanpoan gertatzen denaz baino. Horrek esan nahi du euskaldunak garelako eta hor diferentzia bat badagoela. Lehen beti kanpoan egiten zena egiten zen. Guk ere kanpoko eragin piloa dugu, baina hemengo taldeena ere. Bestalde kanpoan tribuak asko bereizten dira, hemen badago «Barrikada» «Hertzainak», «Cicatriz» etabar ikustera doan jendea.

Hizketan jarraitu genuen, Nikaraguako talde bati buruz + Dimensión Costeña— izena duenaz, eta presoek agur bat bidaltzeko eskatu ziguten.

M.A.

«Jamon de Gorrion» izeneko komikiliburua atera berri du

Bere gisako artisau majo, apal eta ixilak izaten dira. Beti halako publikazioa pikutara joango ote den edo editoreak pagatuko ez pagatuko zain egoten dira. Iruñean bertan ere ez dira batzutan haintzakotzat hartuak, eta gutxitan dute hemen publikatzeko zoria. Orain, Pamiela argitaletxeak komikiak argitaratzeari ekin dio, panorama triste honetan zulo bat irekiz. Eta honen fruitu Ernesto Murillo «Simónides»-en «Jamon de Gorrion» tebeo farregarri eta dibertigarria dugu kalean.

«Azkeneko lauzpabost urtetan egindako istorietak dira.

atera zuten aurrera. Gazteren batek publikatzen zuen baino gehiena guk geuk istorieta zaharrez betetzen genuen. Distribuzio kaxkarra zuen eta komertzialki indarririk gabeko aldizkaria zen. «Makoki» oso nere gustoko errebista zen, ez ordea publikoaren gustokoa, nonbait, eta pikutara joan zen. «Euskadi Sioux»-en publikatu dizkirate astakeriarik handienak. «El Papis»-ek garai diferenteak pasatu ditu...».

Ernesto 16 urterekin etorri zen Iruñeara. Murtxantetik, urtebete «Artes y Oficios» delakoan ikasten aritu zen. Mila lanetan ihardun zuen

Ernesto Murillo «Simónides», mila gatazkatan aritutako komikigilea

Lehen ere Pamielak «Nafarroa Afrika da» atera zidan. Horiek orain dela hamar urte egindako istorioak ziren. Gauza zaharrak dira, azkeneko urte hauetan «Chuchita y Marilyn» izeneko istorieta beridikoa egiten nuen Mediavillarekin eta honek ez dit besterik egiteko denborarik utzi. «Chuchita y Marilyn» «El Vibora»-ren argitaletxeak atera du bilduta orain dela gutxi.

Harritu egiten zaitu «Simónides»-en kolaborazio zerrenda ikusteak.

«Ea akordatzan naizen, «El Vibora», «Makoki», «Star», «Euskadi Sioux», «Harakiri», «El Papis», «El Papis», eta «Hamelin» bezalako errebistetan ibilia naiz, beste batzuren artean».

Luze joango zen publikazio guzti haueetatik pasatuz izandako istorioez aritzea, lau detailetxo eman ditzagun, hala ere:

«Hamelin Osesek, Resanok, Martorrel-ek eta beste batzu

Iruñean badira betidanik komikigile onak. Estatu osoan egiten den komikia ezagutzen duen edonork badaki. Jende aritua, urteen eta lanaren poderioz ilustrazio munduan nor izatera iritsi direnak. Horrelako fauna berezia osatzen dute. Dibujatzen aritzen ez direnean txikiteoan ibiltzen dira Iruñea zaharreko kalerik estu eta ilunenetan. Inguru hartatik ateratzen dute, nonbait, gaia.

gero; Haltzari-diseinua, imprimategietan, zeramikarako marrazkiak eta etengabe dibujatzea izan dira Simónidesen eskolak. Komikiaren mundua hemen zertan eta nola bilakatu den ongi daki.

«Ni honera etorri nintzelarik hemen pintoreen artean bazegoen giroa. Euskadiko beste probintzietan «Pintura vasca» mugimendu horren barnean ibiltzen ziren gehiago hemen baino. Hemen batzu nahiko pintore klasikoak ziren, bete

batzu ordea «pop» bezalako mugimendutara jotzen genuen. Giroak eraginda edo dena dela ni pintatzen hasi nintzen ere, Azketa, Morras, Oses, Resano, Salaberri ibiltzen ziren garai haietan. Gero batzuk komikiarekin konektatu genuen eta honelako gauza popularragoetara bideratu genuen lana.

Komikigintzan hasi ezker, Iruñeako garai hartako komikigintza eskasean hasi ezker, Bartzelonara egin zuen saltoa eta bizi izan zen bertan. «El Papis», «Vibora», «Makoki» bezalako argitalpenetan lan egitera.

«Hara joatearena nahiko kasualidadea izan zen. Mendiavilla Gasteizko neska batekin ibiltzen zen eta honera etorri zen, batzutan etortzen zen. Honen bidez presentatu nuen Bartzelonan tebeo batzu, «El preludio de los sanfermines»

esate baterako —irakurleak ez badaki ere delako tebeo horrek sekulako iskanbilak sor erazi zuen Iruñean, probokazio gisa ulertua izan baitzen zenbaiteren aldetik, alkate jauna barne— eta han hemen baino arrakasta gehiago izan zuen. Beraz, 1979 aldera joan egin nintzen Bartzelonara. Hasieran oso gogorra izan zen hemen genuen lanmodua eta ideiarekin haustea eta komikiaren industriaren sartzea. Hemen fanzine txiki batzu egiten genituen, ia ia guk geuk bakarrik irakurtzen genituenak eta halako batean Bartzelonako merkataria, presak, jotake lanegin beharrak, editoreen gustuen inposaketak etabar guztiak ezagutu genituen. Gogorra izan zen baino asko ikasi nuen».

Batetik bestera ibiltze honek —Gasteizen ere bizi izana da— Euskadiko komikiaren munduko ikuspegi propioa izatera eramandu Ernesto.

«Gasteizen giro ikaragarria dago. Gazte asko dabil, elkartzen dira eta aurrera jotzen dute. Iruñeak fama du gainerako probintzietan gu gutxika gutxika ere zahartzen ari gara.

Gasteizen jende gazteagoa ibiltzen da. Ni hor lanean nengoela, Museoan, komiki erakusketa antolatatu nuen 26 dibujanterekin, nahiz ta Euskadi osoko komikalariak izan eta horrek esan nahi du giroa badagoela. Donostian oso marrazkilari onak daude. Klasikoagoak dira, abenturak egiten dituzte, gazteentzat etabar. 'Habekomik' horretan publikatzen du askok, lehen 'Ipurbeltz'en publikatzen zuten. Eta gero Zabaleta eta Olariaga bezalako jendea eta hor dabilta, oso onak. Bilboko martxa gutxiago ezagutzen dut. Fanzine asko omen da, baino oso zabalkunde kaxkarra duten horietakoak, honera ez dira apenas heltzen».

Gaien errebasoa segituz ezinbestekoa gertatzen zaigu instantzia ofizialen asuntuari heltzea, Erakunde publikoak, alegia.

«Orain dela bi urte 'Nafarroaren Jaialdian' kriston dirutza pagatu zuten betiko figuron eta ustez jakintsu horietako ustel batzu ekartzeko, ea komikia artea den edo ez den eta antzeko handikeriak eztabaida zitzaizten. Guk zer edo zer egin genezan nahi zuten,

50.000 pezeta emanda hamar lagunenetzat. Lotsatu omen ziren eta geroztik pasa den urtean Martorell-i eman zioten komikiari buruzko erakusketa eta zenbait gauza antolatzeko enkargua.

'Nafarroaren Jaialdian' ere... Baina jeneralidadean ez gaituzte haintzakotzat hartzen, beren gustoko ez den gauza orri baztertu egiten dute. Harrigarria da gu erdaldun izanda askozaz ere lan gehiago izatea Vascongadasetatik etorria, Habekomik-en publikatzeko etabar. Honek bere alde ona era badu, dena den; betikoei ez diegula deus ere zor eta hala ere bizi garela, ez diegula ezertan ere eskerrik eman behar».

Orain Pamela etorri da komikilari guztien lagungarri.

«Zoragarria da orain hemengo argitaletxe batek komikiak ateratzen hasia izatea, are gehiago Pamielak egiten duen duintasun eta kontrolarekin. Zabalkuntza Euskadira mugatuko da.

Marrazkilariarentzat hobe litzateke Estatu osoan distribuituko balute, baina hemen distribuituta majo funtzionatzen badu ongi dago. Pamielak bide komertzial estuak ditu oraindik, baino produktua oso ongi kontrolatzen du. Aurrerakoan ikusiko dugu».

Simonidesen dibujua oso pertsonala da, nik esan beharko banu bere egiteko moduaren ezaugarriren bat. Berehala nabarmentzen da bere estiloa. Konfundigaitza da.

«Ez naiz marrazkilari fina eta hori ez zait axola. Laukiaren (biñetaren) enkoareak, konposaketak, kontatzeko moduak, pultsoa nahiz ona nahiz txarra irudietan agerian uzteak, trazo presionista hori lortzeak kezkatzen nau. Gidoiak nik idazten ditut batzutan, nahizta beste gidoigile askorekin lan egin ere. Batzutan gidoi bat zure eskuetara iritsi, gustatu ta, koño, nik egin behar dut hau esan eta gidoigilea ados badago, aurrera. Bestela Mediavillarekin egin dut

lan asko, Mediavillaren gidoi asko dibujatu dut».

Aurrerako proiektuak kontatzen dizkigu Ernestok.

«Orain gidoi majua pasatu didate, garai bat zenbait koadro egiten pasatu ta gero, eta egin nahi dut gidoi hori. Gauza luzea izanen da, eta teknika ere aldatu nahi dut apur bat. Gero ere orain Pamielak Korrikarako ateratako komiki berezi hortan ere beste istorieta bat badut. Laster itzuliko didate euskarara 'Nafarroa Afrika da'...

Proiektuak ez zaizkio falta. Ernesto ez da hitzjario handiko gizona —dibujoaren bidez gehiago eta gustorago espresatzen dela esango nuke— baino hala ere azkenean hitz egin ditugu hitz egitekoak Medialunako banko honetan, udaberria etorri delarik. «Jamon de Gorión» erosita ordu pare bateko dibertsio garantizatua baduzue. Eta gero beste ordu pilo bat aldian behin ireki eta berriz errebasatzen baduzue.

JA

Hiru liburu kaleratu ditu denbora gutxian

Iñaki Gaminde: euskalgintza herrigintza iraultzailean

A.— Normalean euskalariak ez dira euskalduntze prozesuari lotuta bizi, hain hestuki behintzat eta zu, ostera hemen zabiltza, Azkuen eta AEK-n, irakaskuntzan. Beraz, ze eragin du irakaskuntzak euskararekiko duzun ikuspegian? Zelan lotzen dituzu irakastean ikusten dituzun arazoak ikerketa lanekin?

I.— Nire lanetan oraindio ez da halakorik isladatu, baina badira irakaskuntzan halako zalantza batzu erantzuna bilatu behar dena edo herrian edo literaturan; oraindio gainera, herria bizirik dagoen bitartean hor daukagu iturburu bat ikasteko, sintaxis alorrean,

espresio alorrean, fonetika alorrean e.a. eta nire ustez hori oraindik herriarengandik atera daiteke. Baina ni ez naiz horregatik sartu ikerketan. Nire kasuan gehiago jakin nahi nuelako jo nuen herriarengana, herriko euskara ikastekotan eta era horren giroan murgilduta gauza probetxagarriak ateratzen dituzu irakaskuntzarako ere.

A.— Zu hobekuntza lanetan ari zarela konturatu egiten zara euskaltegiatan irakasten den euskara nahiko akademikoa dela eta ikasleek gero izugarriko arazoak izaten dituztela herri hizkerara hurbiltzeko.

I.— Nik ez dut benetako

Iñaki, «R.M. Azkue» euskaltegian aurkitzen dut, buru belarri sartuta beraren eguneroko mila zereginetan.

Iñaki Gaminde, euskaldun berria, Bilbotarra, gartzelan egona, hainbat aldiz detenitua, torturatua, aita bera eta anaia gartzelan dituen, borrokalari asperzezina, euskalgintza ezezik KASen esparruko herri erakundeetan ere. Hala ere oso denbora laburrean hiru liburu eskeini digu euskalari honek.

arazoa hori denik uste, baizik eta euskaltegiatako irakasleok, nahiz eta zuzenak ez direna jakin, sarritan okerreko zerak irakasten ditugula, sarritan euskaltegiatako euskara erdara euskaratua baino ez da eta. Hizkuntza ez da soilki galtzen kuantitatiboki, kualitatiboki ere galtzen da. Ez dut purista naizenik esan nahi, lexiko alorrean ez behintzat, baina sintaxi alorrean eta morfologia alorrean bai; horietan erderakada ugari entzuten da eta, horrexegatik ezin izaten dugu sarritan euskaldunberriok hitz egin euskaldun zaharrekina, ez euskalkiagatik baizik eta geuk ez dugulako ondo egiten.

A.— Literatura idatzian ere halako joeraren bat nabaritzen duzu, erdarakaden eragina edo idazle batzurengan?

I.— Nire ustez, oro har, gaurko idazle gazte gehienek ez dute euskararik zaintzen. Bai, gaia kontatzeko era eta abar bai, baina euskara bera ez dut zaintzen dutenik uste. Irakaskuntzari begira nahiko kaltegarria izaten da zeren guk ikasleei kontatzen dizkiegun gauzak gero, heurrek bestela ikusten dituzte idatzita liburuetan. Beste arazo bat zera da, exotikokeriagaitik edo sarritan bertako formak baztertu eta ifarraldekoa edo nafarroakoak

irakatsi izan ditugula bertakoak ontzat emanda badaude ere euskara batuan. Hor badago nire ustez beste arazo bat, hizkuntza irakastea ez dela soilki, eta hor AEKk ondo jokatu du, mintzoa irakastea, mahaia «mesa» e.a. baizik eta erdal hizkuntzen eragina baztertu behar dugula. Hizkuntzarekin batera munduarekiko beste aukera bat irakatsi behar dela, beste era bat mundua ulertzeko, horixe da euskaldun izateko azken pausua, pentsamenduak tajutzeko beste era bat. Gaurko erantzuna, arazo honetan herriarengan dago hizkuntzaren inguruan sustraitzen den euskal kultura bat dago eta hori da irakatsi behar dena.

A.— Zereginen zerrenda bat behar da, behin behineko zereginak zeintzu diren jakin...

I.— Hemen arazoa inolako plangintzarik ez dagoela da, Euskal Herria euskalduntzeko eta alfabetizatze plangintzarik ez dago. Plangintzarik ez da borondate politikorik ez dagoelako, argi eta garbi. AEKk plangintzarako erizpide batzu eman ditu, hain zuzen ere herria irakaslea izatea eta hor daude barnetegiak. Berau da, beharbada, ikasleek gaur

euskara benetan barneratzeko duten bide bakarra, ze, Bilbo batetan, eskualde erdaldunetan ia ezinezkoa da harreman batzu euskaraz mantentzea. Hor AEKk ezin beste ezer egin, medioak nork dituen berak bultzatu behar du guzti hau. AEKren alternatiba kulturelaren eragortzea da: hizkuntza ez dela normalduko hizkuntz helburu den bitartean, tresna bilakatzen denean baino Euskal kultura berria tresna horretaz baliaturik egin behar dugu.

A.— Berriro ikerketara jota, beti esan da ezin direla idiak gurdi aurretik ipini. Ikasle-irakasleok, eguneroko ihardunean, ez dugu euskal gramatikarik aurkeztu diren arazoei erantzun egokia emateko eta Euskaltzaindiak ez du halakorik egin orain arte. Zuk oster, «Sakontzen» gramatika liburua atera duzu AEKren eskutik.

I.— Horretaz Euskaltzaindiak txosten bat atera zuen Iraileko kongresuan eta hori aurrerapausu bat da. Bestealdetik kontuan hartu behar da Euskaltzaindiak ezin duela berak ezer inposatu; berak orientabideak ematen ditu eta gero euskaldunok, hiztunok, erabakiko dugu orientabideok onartu behar ditugun ala ez. Guk «Sakontzen»en egin duguna zera izan da: edukinak ematean bibliografia zabal bat eman behar izaten genien ikasleei ez bait zegoen materiala liburu bakar batetan batuta, orduan gauzak eraztekoan eta geure klaseari begira apunte gisa moldatu genuen; guk ez dugu gramatika bat egin hori ez bait da gure zeregina. AEKari, bai Hego eta bai Ipar Euskal Herrian ematen diren gaien laburpena egin dugu. Herrialdekeriak baztertzearan da gure helburuetariko bat AEK erakunde nazionala bait da; liburu nazionala egiten saiatu gara.

A.— Ez ote da geuk erabiltzen dugun euskara zeharo urrundu dela heuren egiten dutenetik? Euskalki guztien ginetik eta lexiko guztien azpitik.

I.— Euskara ez da euskalkiengatik edo batuagatik galtzen funtzio biologikoagatik baino. Mungian, adibidez,

ligatu egin behar da eta euskarak, han, ez du ligatzeko balio. Euskara kultura ere bada eta gaurko «coca-cola»ren kulturen, kontsumo gizartearen, euskarak ez du funtziorik. Askorentzat euskara oztipoa izan da, ezin izan dute, adibidez medikuarenera joan itzultzaile barik.

A.— Herri hizkeran hitanoa dugu, Euskaltzaindiak hor ez du ezer erabaki eta guk ezer irakastekotan ez dakigu zer irakatsi.

I.— Hitanoak zenbait kontestutan funtzio berezia betetzen duenez, AEKri metodo komunikatiboa erabiltzea erabaki zenean, hots, komunikatzeko tresna izango den hizkuntza bat, hitanoak ere irakatsi behar genuela ikusi bai, ikusi egin genuen baina ez genekien zer irakatsi arlo horretan, ez bait zegoen ezer erabakirik. Nire lantxo hori («Aditz etikoa») nolabait hutsune hori betetzearren burutu nuen. Hitanoa irakastea beharrekota da, ikasleek heuren eskatzen digute.

A.— Beraz, Euskaltzaindiak ezer erabakitzen ez duen bitartean AEKk erabaki beharko du.

I.— Bai, jakina, baina hitano kontu honetan ezezik beste alorretan ere, ze azken baten euskara geuk egingo dugu egin ere.

A.— Bestalde hor dago burutzear «Atlas linguistikoa», esan dugunarekin nahikoa lo-

tuta doana. Alor honetan ere zeozer egin duzu, ezta?

I.— Bai, ezinbestekoa dugu atlas euskararen benetako posibilitateak ezagun ditzagun. Euskalkien alorrean oso gutxi dago gind: Bonaparte, zaharkitua gaur egun, Azkuerenak eta abar, eta gero hor zehar egin direnak. Baina euskararen benetako egoera ez dugu ezagutzen.

ñA.— Lan horrek berezkoa du gaur egun instituzioek eraginda hartu duen abiadura geldoa ala badago beste abiadura posibleren bat? Silogismo erraza planteatu daiteke hemen, zera mutil honek, zeuk, bere kabuz lan hauek egin baditu, egin dituzun azterketak diot, nola ez ote da posible, taldean, gehiago edo arinago egitea? Zabarkaria ote dago? Kortraesana garbiago eta.

I.— Bai, lana geldoa da berez, hala ere nik susmoa dut ez ote diren arazo ekonomikoak ere tarteko. Badakit talde bat dabilena jo eta ke lanean, inkestak prestatzen eta gauzak zientifikoki egiten, ez neuk prestatu nituen bezala ze nik lan horiek neure erara prestatu bait nituen.

A.— Herkidego Autonomo baskongadoan zenbait tresna jarri da martxan, hala nola Euskadi Irratia, Euskal Telebista e.a. Ze bide proposatu behar da, zure ustez, gure hizkuntza normaltzeko?

I.— Uste dut hor

ezinbestekoa dela EKBk exigitu duena, hain zuzen ere plangintza orokor bat montatzea; Jaurilaritzak Herkidego Autonomoan baino beste inon ezin dezake egin; plangintza nazionala egitearena geuregan dago, euskararen munduan gabiltzanongan. Jaurilaritzari dirua ematea dagokio, besterik ez, benetan inbertitu egiten denentz kontrolatuz, jakina, baina Euskal Herri osoari begira ez daukate podererik deus ere esateko.

Euskara salbatzeko Euskal Herriari begira egin behar da plangintza hori bera, gobernu honek, legez, ezin du egin eta borondatez ez dut uste egin nahi duenik, ez bait du erakusten! Egoera politikoa aldatzen ez den bitartean geuregan baino ez dagoela plangintza baten burutzearen asmoa.

A.— Marko politikoa aldatzen ez den bitartean euskarak kristoren galerak izango ditu edo erabat galduko da.

I.— Euskara ezin dugu Euskal Herriaren problematikatik atera; euskara Euskal Herria bera salbatzen den neurrian salbatuko da! Hemen edo EHren egoera salbatzen dugu edo ez dago zer eginik eta nire ustez estatu independentea eraikitzean datza salbaidide bakarra, bestela euskararen hil hatsa mantenduko dugu beste belaunaldi batetan edo baina azkenean pikutara joango da.

Hemen ez bada herri osoa edo herriaren zati handi bat, behintzat, inplikatzeko prozesu honetan ez dago zer eginik, ze argi bait dago, baita, goitik behera inposatutako ezerk ez duela irtenbiderik aurkitu herri honetan.

Azkenean, zelan ez, errepresioaz hitz egin dugu, norainoko premia duen estatuak euskalduna den edozer zapaltzeko eta hiltzeko. Euskaldun berriak ere izan ditugu mintzagai, heuren gan ikusten den etorkizun bakarraz edo ia bakarraz luzatzen gara berbetan. Klasera joateko ordua ere heldu zaio Iñakiri. Inurri lana egitea doa, euskarak negutegorria bizi behar bait du oraingoz.

EJ.

SENEZ

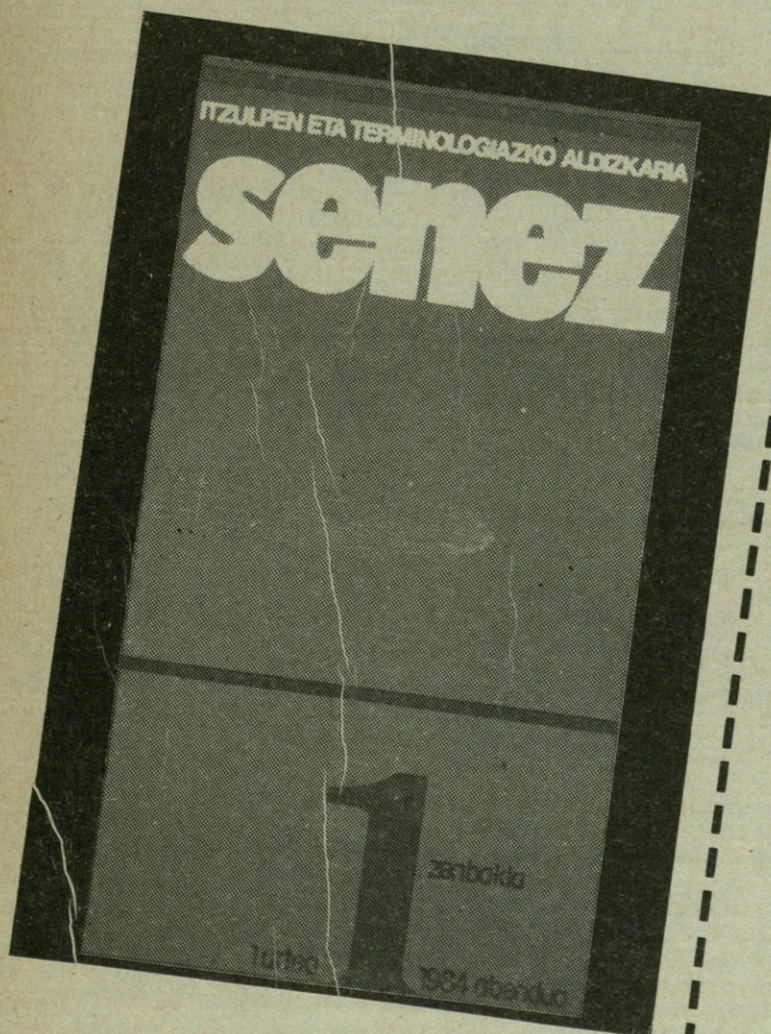
Euskal Herrian asko itzuli izan da beti. Gaur egun inoiz baino gehiago: kanpotik datorkigun informazioa eta bertan sortzen dena.

Euskal Herria inoiz euskaraz biziko bada guzti horrek euskaraz beharko du. Horretarako saio handiak egin dira: Hizkuntza arautzen. Premia teknikoetara egokitzen: terminologia. Itzulpenaren proportzio handi horrek leharkeen hizkuntz erosioa eragozteko bideak jartzen: itzulpen teoria eta hizkuntzalariak kontrastiboa.

Ardura horrek eraginik sortu da SENEZ.

1. aleko gaiak:

Aldizkari hau - Itzultzaile Eskola: I. Historriareta eta iragana. II. Orainaldia - Elhuyar eta UZEI: Euskara laneko hizkuntza bihurtu nahian - Itzulpena komunikabidetan - Administraziozko itzulpengintza - Argitaletxeak eta itzulpengintza - Hizkuntz irakaskuntza eta itzulpengintza - Itzulpen poetikoa Errusian - Heriotza iragarritako baten kronika edo euskal itzultzailearen beldurak - Iruzkina - Berri eta albiste

HARPIDETZA TXARTELA

SENEZ aldizkariaren harpide egin nahi dut:

Izena:

Kalea:

Herria:

Urteko ordainketa (2.100 pta.):

Taloiez edo eskuan egingo dut: Bai / Ez
Nire Banku edo Aurrezki Kutxaren bidez egingo dut:

Banku edo Aurrezki Kutxa:

Kontuaren zenbakia:

Sukurtsala:

Kontuaren jabea:

Entitate horretan dudak kontuan zorpetu itzazue nire izenean doazkizuen erreziboak.

Sinadura:

Helbidea:

OINARRIZKO EUSKARAZKO
ALDIZKARIA

aizu!

Bi (2) bidaia dohain lau (4) pertsonarentzat!

HARPIDEDUNEN ARTEKO ZOKKETA

IZAN ZAITEZ AIZUren
HARPIDEDUN

AIZUk oporraldia antolatzen eta
pagatzen lagundu nahi dizue eta
horretarako BI BIDAIA BI oparitzeko
prest dago, bat GREZIARA eta beste bat
KORZEGARA, bakoitza bi pertsonentzat.
Ekainaren 21ean, arratsaldeko 7etan,
zozketa egingo dugu AIZUren egoitzan
harpidedun guztien artean. Oraindik
ez bazara harpidedun, ez utzi gerorako.
Bete ezazu ondokoa eta bidali AIZURA
lehenbaitlehen.

Harpidedun izan nahi dut

Izen Abizenak

Tinoa

Helbidea

Probintzia

Hema

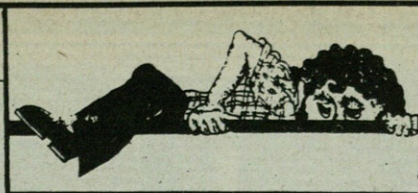
Bankua / Aurrezki Kutxa

Sukurtsala

Kontu zenbakia

Izenpea (Firma)

AIZU
Astarloa kalea, 2-3. esk
Tfnoa.: (94) 424 14 80
BILBO 48001

GEOGRAFIA

Duela gutxi Bizkaiko ikastola batean gertatu omen zen. Andereñoak galdetzen dio ikasleari:

— Aizu, Miren: Zenbat eta zeintzu dira munduko kontinenteak?

Minutu erdi bat pentsatzen pasa ondoren, honela erantzun omen zuen:

— Munduko lau kontinenteak hiru dira: Europa eta Asia.

EDUKAZIO ONEKO JENDEA

Beasaingo Joxe joan omen zen duela zenbait urte Parisera, eta herrira itzultzerakoan hau kontaktzen omen zuen:

— Begira, nik Parisen gauza polit asko ikusi dut, baina gehien harritu nauena jendearen edukazioa da. Hitz txarrik ez, kaleetan zikinkeriak ez... pentsa ezak zein neurritaraino ziren edukatuak «ballet» izeneko dantza talde bat ikustera joan nintzela, lo hartu, eta esnatu nintzenean hanka puntetan ari zirela dantzatzzen, ni ez esnatzeko.

TXORIAK ALDEGIN

Kontatzen dute, behin bazihoala Lazkao Txiki trenean, eta praketa irekita zeramala, barrukoa atera egin zitzaiola.

Parean zeukan emakumeak, larriturik, adierazi egin nahi omen zion zer gertatzen zen, eta honela esan omen zion:

— Aizu, Lazkao! Txoriak alde egin dizu.

— Lasai, emakume! Laister itzuliko da, arrautzak bertan utzi ditu eta.

DEMOKRAZIA BERRIAN

Mutrikun kontatu zidaten, baze-goela bertako amona bat erresidentzia batetan, eta “demokrazia” berri honen etorreran, erregearen koroaketa egunean zera gertatu zitzaiola.

Joan zaio moja eta galdetu omen dio:

— Baina zuk ez al duzu erregearen koroaketa ikusi behar?

— Ez, gero! Nik ez dut horrekin zerikusirik.

— Alajainkoa! Ez zara ba zu komunista izango?

Eta amonak, garai hartako sigla-saltsarekin nahastuta honela erantzun omen zion:

— Komunista?, bai zera! Ni nazionalista U.H.F.!

URTERO

Ba omen zegoen Goizuetan, elizara Aste Santutan bakarrik joaten den gizasemea. Menditik garai hartan jaitzen omen zen aste batetarako, eta metzetara joateko aprobeztatzen zuen.

Baina, gizona harrituta zegoen, urtero-urtero sermoi berdina entzuten bait zuen.

Urtea joan, urtea etorri, beti ere berdina.

Iaz, sartu omen zen elizara ostiralez eta han ari omen zen apaiza:

— Kristau maiteok! Hau egun mingarria! Jesukristo lurrera etorri eta akabatu zutenekoa...

Sermoi aurrera zihoan eta halako batetan hirurak iristen dira:

— Arratsaldeko hirurak! Oraintxe! Oraintxe hil dute Jesukristo! Oraintxe!

Eta altxatzen omen da gure gizona eta esaten omen dio apaizari:

— Ederki egin ziotek! Zertara etorri duk? Jakin urtero akabatzen dutela eta!

ZULOAK

Zarautzen ba omen zegoen animalia guztien zuloak ezagutzen zituen tipoa. Mendira joaten zen bilobekin eta:

— Ikusten al duzue zulo hori? Zulo hori satorrarena da.

— Ikusten al duzue zulo hori? Hori, xaguarena da.

— Ikusten al duzue zulo hori? Hori suguarena da.

Behin ikusi omen zuen ezagutzen ez zuen zulo bat, eta makila sartzen hasi zen, sartu eta sartu eta zein animalia- ren zuloa zen asmatu gabe. Halako batetan trena atera eta hil egin omen zuen.

«Koxka»n ateratako denborapasen soluzioak:

DAMEROA:

Ez burua bakarrik are bihotza edo ezein sentimen ere erabat lotan nituen. («Gau ipuinak», Mario Onaindia).

Itxaro BORDA

URTARRILAREN 1EKO HASERREAZ!

Nola oiloen inguru hortan
beroki dauden xitoak,
Euskarak hala, kultura mailan,
baditu bere mitoak:
Poetak eta bertsolariak
dira barnean itoak,
Euskal Herriko «argi» ederrak
ditugu arras pitoak!

Batzuetan bai, urtats gauetan
etortzen zeraiz kexua,
Zergatikan guk merezi dugun
handikien mexprexua:
Poesi lana goستن dute
gero gordinki sexua
Farisau hauek errez onartzen
dutela konpromexua...

Ni orain nago nardaturikan
bihotzean dut haserre.
Beharko ditut karteletako
horma ilun hotzak erre.
Borroka honek egia erran
ez nau lotsatzen batere:
Galtzea segur dutala dakit,
baina denak dira nere!

Aritzen dira nondik jalgiko
zaioten fama kilikan,
Boterearen jaun debalderi
denak ipurdi milikan:
Idazten guti, mintzatzen asko
ezin daude ixilikan,
Euskaldun trastu herrestak nahi
lituzketela hilikan...

Batasunaren mito urrunen
zorabiak ditu hartu
«Euskara hauxe salbatzekotan
gaitezen denak elkartu!»
Arrazoin hotza, denbora deno,
behar genuke onhartu:
Gizon horiek segitu eta
gara oro tranpan sartu...

Hemen idazten jarraikitzeke
ez daukat beti indarrik
Nehork ez baitu ele berorik,
nehork ez du irrifarrik,
Askoren gustu gure larrean
ez da aurkitzen naharrik:
Madarikatzen dutan herrian
senditzen naiz hain bakarrik...

Asea nago denak serio
direlakoan ibiltzen
Beren burua laudatzen dute,
guti eman asko biltzen;
Ez ote dute argi ikusten
herria dela ixiltzen,
Harreman hotzek errez emeki
euskara dutela hiltzen?

Hitzaren dohain paregabea
daukatelakoz ahoan,
Ikasi dute zuzenki haiek
solasa nola badoan,
Atseginekin bizitzen dira
ohorearen lanoan:
Haier barkatu, haier milesker
diot euskara sanoan...

Euskal kultural mundua dugu
aspaldi emana santu,
Okaztagarri diren guzier
molda ditzagun bi kantu:
Igelak ere behin batean
urguluz baitziren hantu,
Ez da komeni egitea gaur
deusentzat hainbat espantu!

Sortuak gara botere hoi
kate piztuak hausteko,
Eskaini nahi diguten xendra
hira laidoz erlausteko,
Iretsi gogo gaituzten otso
beltzen deiak eralusteko,
Gero hilhotzak bihurtu eta
infernuraino jausteko...

URTERO, udaberriaren etorrerarekin batera zabaldu, eta Donibaneko suek zerua argitzen dutenean itxi egiten den epean, gizartearen kolektibo zabal bat itzuligaitzeko bidaian abiatu egiten da: ikasturtearen amaieraren bidaia ezgogokoan alegia. Ikasle psikosia, ekaineko larrialdiak, azken notaren angustia, irakasle askoren portaera zitala, beste batzuren ardurakonszientea... Idazlanak eta notak, kurtsoaren balantze zenbatua, azken puntutarainoko neurketa, aprobatua eta suspentsoa ezartzea, dezimalak, azterketak eta examinak... azterminak azken batetan. Hainbat ikasle eta irakasle afektatu egiten duen egoera.

68eko maiatza iragan egin zen eta azterketak mantendu ziren. Batxileratetik OHOrak, PREUtik UBIta pasatu zen eta mantendu egin ziren. Ebaluaketak eta fitxen metodoa asmatu egin ziren, eta hala ere, guztiekin batera, azterketak mantendu egin ziren. Guztion artean mantendu eta iraun arazi egin dugu azterketa sistema, sistema gorrotatua.

Ikasle izan ginen horiek, eta hainbatetan examinak kritikatu izan genituen berberok, gaur egun sistema bera segitzen dugu, gure ikasleei azterketa inposatu egiten diegu. Pink Floyd-en «The Wall» kantan azaltzen zen egia mingarri hura —«e! teacher!, you are a brick in the wall»—, ontzat hartu egin dugu, eta ormaren adreiluak osatzen goaz, sistemaren egiturak, azpi eta gain egiturak, apurtu ez daitezten.

Zeren, azken finean, jakin ba dakigu guztiok azterketa bat ez dela ikaslearen ezagupenen adierazgarri; examina batek ezin duela ikasleak dakien hori behar moduan neurtu; erabilitako baremoak ez direla, gehienetan, onak, eta irakasleok exijitzen dugun ezagupen maila, ez dela pertsona bati probetxagarri gerta dakioken maila berbera; are gehiago, kontrako intereseko maila eska diezaioke irakasleak.

EKAINEN AZTERMINAK

Laura MINTEGI

KASURIK hoberenean, eta ikasleak baremook gainditzen baditu, ezagupen horiek ahanzturaren putzu sakon bezain beltz batetan jausi daitezke, ikaslearen interesekin inolako kontaktupunturik eduki ez dutelako.

Galdera, beraz, planteatuta dago. Arazoa zaharra da. Gari hauetan, batez ere, azalerazi egiten da: azterketak zergatik? zertarako?

Zerbait argi ikusten badugu, zerbait hori zera da: irtenbidea ez dela azterketa sistema kentzea, eta berdin-berdin segitz gaur egun planteatuta dagoen ideologien bersorpenaren sistema deseuztatzea.

Zera baino aspertuago gaude guztiok entzuten, eta esaten, interesgarriena ez dela zenbait datu, fetxa, zerrenda eta esakera berriro buruz errepikatzea. Apunte —kasu askotan kaxkar— batzu enpoilatze hutsean ez dela irakaskuntza oinarritu behar. Unibertsitatea tituluak saldu egiten dituen bulego igortzaile bihurtu dela, non 3-5 urtetako formalismo hutsean truke, gai zareneko papera ematen dizuten. Adibide hurbilena, AEKko irakasleek Magisterio Eskoletan egiten duten matrikulatze masiboa, guztiok ezagutzen ditugun behar politikoak direla medio.

HALA ere, den-dena ezin liteke deseuztatu zerbait desberdin proposatu gabe. Kulturarako bidea Unibertsitatetik pasatu beharko luke, eta hiru-bost urtetako ikaste-epeak askorako eman lezake. Unibertsitatetik pasatu garenok ba dakigu konpensazio zenbait ba dituela. Garai atseginak, borrokalariak, aberasgarriak eta oso interesanteak pasatu ditugu urte horietan. Unibertsitatea baliagarria da pertsona pertsonago egiten duen momentutik, norberaren erreflexiorako materiale, gai eta tresnak eskeintzen dituen unetik.

Baina gaur egun, tamalez, egituratuta nola dagoen ikusita, gehiago ematen du sozialki eskalatze lan-toki jerarkizatua, irakasleen kasuan; edota sistema kapitalistarako pieza kualifikatuak ateratzen dituen muntaia katea, ikasleen kasuan. Pertsona integralak egin beharrean, pertsona integratuak produzitu nahi ditu. Zorritzarrez, muntaia horretan sartuta gauden guztiok iraun arazi egiten dugu sistema, eta aldatu nahi izanez gero, —aldatzeko ahaleginak egitera ausartuko bagina ere— ormaren kontra egingo genuke topo, Pink Floyd-ek aipatzen zuen «wall»-en kontra.

SASTRE

AUZMENDI

DONOSTIAKO ESTILOA

MODARI HOR KONPON
ALA AUZMENDIRI TXANPON

VERGARA, 1-DONOSTIA

kirolzaleen
zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

GAZTEA. BIZIA. ZIURRA.

25 urte Elkar Lanean

CAJA LABORAL